Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr…
Rady Miejskiej w Radomyślu Wielkim
z dnia ….2025 r.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Radomyśl Wielki na lata 2026–2030

(Projekt 1.0)

Październik 2025

Opracowano przy współpracy
Urzędu Miejskiego w Radomyślu Wielkim,
Komitetu Rewitalizacji,
mieszkańców i innych interesariuszy rewitalizacji
z firmą *InicjatywaLokalna.pl sp. z o.o.*

Spis treści

Wstęp ... 5
I. Część wprowadzająca ... 8
1. Metodologia prac nad dokumentem ... 8
II. Część diagnostyczno-analityczna ... 11
1. Metodologia delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji ... 11
2. Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji ... 16
3. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych ... 20
3.1. Sfera społeczna ... 21
3.2. Strefa przestrzenno-funkcjonalna ... 30
3.3. Sfera techniczna ... 31
3.4. Sfera gospodarcza ... 34
3.5. Sfera środowiskowa ... 35
3.6. Wnioski wynikające z pogłębionej diagnozy ... 39
III. Część programowa ... 44
1. Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji ... 44
1.1. Misja i wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji ... 44
1.2. Cele rewitalizacji wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań ... 45
2. Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne w latach 2026–2030 ... 48
2.1. Lista planowanych podstawowych projektów/przedsięwzięć ... 48
2.2. Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć ... 61
2.3. Mechanizmy zapewnienia komplementarności oraz integrowania działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych ... 65
3. Powiązanie programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi ... 73
4. Szacunkowe ramy finansowe dokumentu wraz ze wskazaniem źródeł finansowania .. 74
IV. Część wdrożeniowa ... 77
1. System realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji ... 77
1.1. Struktura zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji wraz z jego kosztami ... 77
1.2. Harmonogram realizacji programu ... 80
1.3. Promocja dokumentu ... 81
2. System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu ... 82
2.1. Sposoby monitorowania i sprawozdawczości ... 82
2.2. Sposób ewaluacji i wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu ... 87

3. Mechanizmy włączenia różnych grup interesariuszy w proces rewitalizacji 88
4. Procedura strategicznej oceny oddziaływania dokumentu na środowisko oraz opiniowania przez właściwe instytucje 94
5. Specjalna Strefa Rewitalizacji 95
6. Sposób realizacji dokumentu a polityka mieszkaniowa i planowanie przestrzenne w gminie 95
6.1. Niezbędne zmiany w polityce mieszkaniowej 95
6.2. Niezbędne zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego .. 95
Spis map 97
Spis schematów 97
Spis tabel 97
Spis wykresów 98

Wstęp

Rewitalizacja stanowi odpowiedź na szereg zjawisk kryzysowych występujących na obszarze gmin w sferze społecznej oraz technicznej, gospodarczej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej. W związku z tym niezbędne jest planowanie i realizacja kompleksowych projektów rewitalizacyjnych odpowiadających na zidentyfikowane problemy oraz potencjały danego obszaru zdegradowanego, a także wynikająca z nich skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych. Rewitalizacja to proces, a nie pojedyncze działanie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 *Ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji* (Dz. U. z 2024 r. poz. 278), *rewitalizacja* stanowi: „proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji".

Podstawowym narzędziem tworzącym ramy operacyjne i płaszczyznę koordynacji działań rewitalizacyjnych jest *gminny program rewitalizacji*, który jest inicjowany, sporządzany oraz uchwalany przez Radę Gminy na podstawie art. 14 ust. 1 ustawy o rewitalizacji. Jest to wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji. Dokument obejmuje działania w sposób kompleksowy (z uwzględnieniem projektów współfinansowanych ze środków UE oraz innych publicznych lub prywatnych), ponieważ tylko taka różnorodna konstrukcja warunkuje osiągnięcie zakładanych efektów.

Objęcie części obszaru zdegradowanego Gminnym Programem Rewitalizacji będzie stanowiło podstawę wspierania go poprzez instrumenty i narzędzia dedykowane rewitalizacji lub korzystania z preferencji w innych instrumentach, programach i działaniach sektorowych.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Radomyśl Wielki na lata 2026–2030 (GPR) stanowi spójny dokument strategiczny mający na celu wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszaru zdegradowanego, mającego istotne znaczenie dla rozwoju gminy poprzez przedsięwzięcia kompleksowe (uwzględniające aspekt społeczny, gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny, techniczny i środowiskowy), skoncentrowane terytorialnie oraz prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany.

Niniejszy dokument opracowany został zgodnie z *Ustawą z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji*, w oparciu o art. 36 ust. 8 *Ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027* (Dz. U. z 2022 r. poz. 1079 z późn. zm.) (ustawa wdrożeniowa), a także z uwzględnieniem zapisów dotyczących „innych instrumentów terytorialnych" (dalej: IIT) zawartych w rozdziale 8.3. Umowy Partnerstwa[1]. Ponadto niniejszy dokument opracowany

[1] *Umowa Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności 2021–2027 w Polsce*, Ministerstwo Funduszy i Polityki

został zgodnie z wymogami art. 29 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060[2] (dalej: rozporządzenie ogólne).

Zgodnie z Umową Partnerstwa rewitalizacja jest szczególnym obszarem i będzie wdrażana w pojedynczych gminach, wyłącznie jako IIT, na podstawie gminnych programów rewitalizacji pełniących funkcję IIT. Zgodnie z art. 29 rozporządzenia ogólnego strategie IIT, w tym GPR, powinny zawierać elementy takie jak:

- *obszar geograficzny, którego dotyczy dana strategia* – w tym przypadku obszar rewitalizacji Gminy Radomyśl Wielki;
- *analiza potrzeb rozwojowych i potencjału danego obszaru, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych* – na potrzeby niniejszego GPR opracowano *Diagnozę na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Radomyśl Wielki*, która zawiera analizę problemów, potrzeb i potencjałów poszczególnych obszarów gminy, w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzennej, technicznej i środowiskowej. W GPR dokonano pogłębionej diagnozy wyznaczonego obszaru rewitalizacji, w tym określono występujące na nim najistotniejsze problemy i ich przyczyny oraz potrzeby interesariuszy i potencjał rozwojowy, w tym jego znaczenie dla całej gminy;
- *opis zintegrowanego podejścia służącego zaspokojeniu zidentyfikowanych potrzeb rozwojowych i wykorzystaniu potencjału danego obszaru* – w GPR wskazano projekty podstawowe i przedsięwzięcia uzupełniające o charakterze zintegrowanym, których realizacja pomoże w osiągnięciu założonych celów. Wszystkie zaplanowane działania mają na celu zniwelowanie zdiagnozowanych problemów i zaspokojenie potrzeb interesariuszy rewitalizacji poprzez wykorzystanie istniejących potencjałów obszaru. Projekty obejmują różne sektory i kilka rodzajów interesariuszy (władze publiczne, podmioty prywatne, organizacje pozarządowe, mieszkańcy itd.);
- *opis udziału partnerów w przygotowaniu strategii i jej realizacji* – w niniejszym dokumencie szeroko opisano partycypację społeczną, udział mieszkańców w tworzeniu GPR, a także określono system jego realizacji, w tym sposoby udziału mieszkańców i ewentualnych partnerów w realizacji, monitorowaniu i ewaluacji GPR. Projekty realizowane będą w partnerstwie przez różne podmioty, a nie jedynie przez wspólnotę samorządową.

Dokument składa się z czterech zasadniczych części, a mianowicie: wprowadzającej, diagnostyczno-analitycznej, programowej oraz wdrożeniowej.

Część wprowadzająca zawiera ogólne informacje dotyczące metodologii opracowania dokumentu oraz jego uwarunkowania zewnętrzne, tj. strategiczno-programowe, które wskazują na powiązanie rewitalizacji z całościową wizją rozwoju gminy.

Regionalnej, Warszawa, czerwiec 2022.

[2] *Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej* (Dz. Urz. UE L 231 z 30.06.2021, str. 159).

Część diagnostyczno-analityczna obejmuje metodologię delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz określenie ich zasięgów przestrzennych poprzez wskazanie przebiegu granic na terenie gminy. Ponadto zawiera szczegółową diagnozę wyznaczonego obszaru rewitalizacji w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej wraz ze skwantyfikowanymi danymi i ich analizą w celu przedstawienia skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych.

Część programowa przedstawia najważniejsze założenia procesu rewitalizacji na wyznaczonym obszarze rewitalizacji Gminy Radomyśl Wielki, tj. wizję wyprowadzenia go ze stanu kryzysowego, misję, cele rewitalizacji wraz z kierunkami działań mającymi na celu eliminację lub ograniczenie zidentyfikowanych negatywnych zjawisk i wykorzystanie potencjałów lokalnych. Ponadto zostały tutaj zawarte podstawowe (główne) oraz uzupełniające (komplementarne) projekty rewitalizacyjne powiązane ze sobą i wspólnie oddziałujące na obszar rewitalizacji. Ważnym elementem są również szacunkowe ramy finansowe dokumentu wraz ze wskazaniem różnych źródeł finansowania projektów.

Część wdrożeniowa składa się z systemu realizacji (wdrażania) dokumentu, a także systemu monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu w reakcji na zmiany w otoczeniu. Ponadto w niniejszej części zawarte zostały mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, instytucji publicznych i innych podmiotów oraz grup nieformalnych aktywnych na terenie gminy na każdym etapie procesu rewitalizacji, tj. diagnozowania, programowania, wdrażania, monitorowania i ewaluacji. Przedstawiony został również przebieg procesu opiniowania dokumentu przez instytucje zewnętrzne oraz strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Ostatnim elementem jest sposób realizacji założeń dokumentu w odniesieniu do polityki mieszkaniowej oraz planowania i zagospodarowania przestrzennego w gminie wraz z załącznikiem graficznym wskazującym na kierunki zmian przestrzenno-funkcjonalnych na obszarze rewitalizacji.

I. Część wprowadzająca

1. Metodologia prac nad dokumentem

Metodologię sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji warunkowała przede wszystkim *Ustawa z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji* (Dz. U. z 2024 r. poz. 278).

Dokument opracowany został z wykorzystaniem modelu ekspercko-partycypacyjnego, polegającego na możliwie szerokim udziale wszystkich interesariuszy we wszystkich etapach prac, przy jednoczesnym zaangażowaniu ekspertów zewnętrznych, odpowiadających między innymi za zorganizowanie procesu konsultacji społecznych oraz przygotowanie końcowej wersji dokumentu. Na wybór takiego podejścia decydujący wpływ miała idea rewitalizacji, w której kluczową rolę odgrywa realizacja zasady partnerstwa i partycypacji społecznej.

Metodologia prac obejmowała dwie zasadnicze części, składające się na efekt końcowy w postaci dokumentu *Gminny Program Rewitalizacji Gminy Radomyśl Wielki na lata 2026–2030*, a mianowicie:

I. *Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Radomyśl Wielki* – obejmowało następujące etapy:
   1) zgromadzenie danych statystycznych do diagnozy w podziale na ustalone jednostki referencyjne gminy (sołectwa oraz Miasto Radomyśl Wielki) we wszystkich sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej, zarówno z Urzędu Miejskiego w Radomyślu Wielkim jak i instytucji zewnętrznych;
   2) wykonanie wielokryterialnej analizy przestrzennej ustalonych wskaźników oraz opracowanie diagnozy gminy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wraz z mapami poglądowymi koncentracji problemów we wszystkich ww. sferach;
   3) przeprowadzenie w dniach 24.04–29.05.2025 r. konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Radomyśl Wielki wraz z opracowaną diagnozą gminy oraz mapami przedstawiającymi granice ww. obszarów;
   4) przedstawienie Radzie Miejskiej w Radomyślu Wielkim przez Burmistrza, wniosku o wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy wraz z projektem uchwały, diagnozą gminy na potrzeby wyznaczenia ww. obszarów i mapami przedstawiającymi ich granice;
   5) podjęcie na sesji przez Radę Miejską w Radomyślu Wielkim *Uchwały Nr XVII/123/25 Rady Miejskiej w Radomyślu Wielkim z dnia 26 czerwca 2025 roku w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Radomyśl Wielki*;
   6) przekazanie ww. uchwały oraz jej opublikowanie w dniu 15.07.2025 roku wraz z załącznikami, tj. mapami obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego jako poz. 3024.

II. *Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji wraz z przeprowadzeniem procesu zaopiniowania dokumentu i Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko* – obejmowało następujące etapy:

1) podjęcie na sesji przez Radę Miejską w Radomyślu Wielkim *Uchwały Nr XIX/140/25 z dnia 8 sierpnia 2025 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Radomyśl Wielki na lata 2026–2030* (po ponad 14 dniach niezbędnych na uprawomocnienie się uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Radomyśl Wielki, która jest aktem prawa miejscowego);
2) ogłoszenie w dniu 12 sierpnia 2025 roku o podjęciu uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji na stronie internetowej gminy (radomyslwielki.pl), na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej (radomysl.bip.2.ires.pl), w sposób zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości (na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego w Radomyślu Wielkim) oraz przez obwieszczenie w prasie;
3) przeprowadzenie różnorodnych form partycypacji społecznej służących wspólnemu wypracowaniu przez wszystkich interesariuszy rewitalizacji głównych założeń dokumentu (wizji, misji, celów, kierunków działań), a także „zbudowaniu" bazy planowanych do realizacji projektów (w tym partnerskich), mających na celu wyprowadzenie obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego, w tym dwóch ankiet, naboru fiszek projektowych oraz spotkania warsztatowego;
4) opracowanie i przeprowadzenie konsultacji założeń projektu 1.0 dokumentu z Komitetem Rewitalizacji;
5) opracowanie i przeprowadzenie w dniach ……..2025 r. zewnętrznych konsultacji społecznych projektu 1.0 dokumentu;
6) wystąpienie w dniu ……..2025 r. o zaopiniowanie projektu GPR przez instytucje wskazane w art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy o rewitalizacji wraz z uzyskaniem opinii w ciągu 21 dni – terminu ustalonego przez Burmistrza Radomyśla Wielkiego zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy o rewitalizacji;
7) wystąpienie z wnioskiem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie (RDOŚ) o uzgodnienie braku konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko na podstawie art. 47 i 49 *Ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 z późn. zm.) wraz z uzyskaniem stanowiska ww. instytucji;
8) przekazanie i uchwalenie projektu dokumentu na sesji przez Radę Miejską w Radomyślu Wielkim.

Szczegółowy opis działań partycypacyjnych przeprowadzonych na poszczególnych etapach prac przedstawiono w rozdziale 3 części IV niniejszego dokumentu pn. *Mechanizmy włączenia różnych grup interesariuszy w proces rewitalizacji*.

Dokument powstał w wyniku prac przedstawicieli samorządu, instytucji publicznych oraz kluczowych dla rozwoju gminy partnerów z sektorów społecznego i gospodarczego, przy współudziale (w postaci wsparcia merytorycznego) ekspertów i specjalistów zewnętrznych, a także mieszkańców wyznaczonego obszaru, jako głównych interesariuszy procesu rewitalizacji.

II. Część diagnostyczno-analityczna

1. Metodologia delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Metodologię wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz szczegółowy przebieg procesu diagnostycznego gminy zawiera *Diagnoza na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Radomyśl Wielki.* Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, *rewitalizacja* to: „kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych", dlatego przy wyznaczaniu zasięgu obszaru zdegradowanego wzięto pod uwagę zestaw kryteriów zawarty w art. 9 ust. 1 ww. ustawy, który wskazuje na istnienie stanu kryzysowego na danym terenie.

Stan kryzysowy zdefiniowany został jako: stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

1) *gospodarczej* – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw;
2) *środowiskowej* – w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi bądź stanu środowiska;
3) *przestrzenno-funkcjonalnej* – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w *Ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami* (Dz. U. z 2024 r. poz. 1411), niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych;
4) *technicznej* – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy[3].

[3] *Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020*, Minister Rozwoju, Warszawa 2016, s. 6–7.

W związku z powyższym, w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego Gmina Radomyśl Wielki podzielona została na *jednostki strukturalne (referencyjne)*, w sposób odpowiadający istniejącym powiązaniom funkcjonalnym (sołectwa oraz Miasto Radomyśl Wielki). Analiza danych ilościowych w ustalonych jednostkach strukturalnych pozwoliła na stosunkowo łatwe zidentyfikowanie lokalizacji problemów i wyznaczenie granic obszaru zdegradowanego.

W przeprowadzonej diagnozie dokonano analizy porównawczej jednostek referencyjnych, opartej na zestawie wskaźników cząstkowych oraz syntetycznych wskaźników degradacji we wszystkich sferach pozwalających na obiektywne określenie stopnia zróżnicowania zjawisk kryzysowych i potencjałów lokalnych na terenie gminy. Syntetyczne wskaźniki koncentracji zjawisk kryzysowych w poszczególnych sferach przedstawione zostały na mapach poglądowych Gminy Radomyśl Wielki z podziałem na jednostki strukturalne.

Jako główne kryteria delimitacji obszaru zdegradowanego przyjęto 15 wskaźników (tabela 1). Dla przyjętych jednostek referencyjnych pozyskano dane statystyczne gromadzone w zasobach Urzędu Miejskiego w Radomyślu Wielkim, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radomyślu Wielkim oraz instytucji zewnętrznych, m.in.: Powiatowego Urzędu Pracy w Mielcu oraz Głównego Urzędu Statystycznego. Część pozyskanych danych została wykorzystana do porównawczej analizy ilościowej wskaźników ze średnią wartością dla całej gminy, a część posłużyła do dokonania analizy jakościowej, charakteryzującej ważne dla rewitalizacji deficyty i problemy obszarów oraz lokalne potencjały. Dodatkowym narzędziem służącym pozyskaniu informacji na potrzeby diagnozy była wizja lokalna ekspertów zewnętrznych z pracownikami Urzędu Miejskiego w Radomyślu Wielkim, która miała na celu m.in. zdiagnozowanie problemów w sferze przestrzenno-funkcjonalnej.

W procesie delimitacji obszaru zdegradowanego wykorzystano różnorodne źródła informacji, dzięki czemu zastosowane podejście ma charakter kompleksowy i łączy wykorzystanie metod ilościowych z jakościowymi.

Tabela 1 Wskaźniki obrazujące sytuację na terenie Gminy Radomyśl Wielki w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej

Sfera	Cechy szczegółowe sfery	Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Źródło danych
SPOŁECZNA	Trendy demograficzne	1.	Liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (wskaźnik obciążenia demograficznego)	szt.	Urząd Miejski w Radomyślu Wielkim
		2.	Przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	-	
		3.	Saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	-	
		4.	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania	%	Powiatowy Urząd Pracy w Mielcu
	Skala problemów społecznych	5.	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	szt.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w

		6.	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	szt.	Radomyślu Wielkim
		7.	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	szt.	
	Udział w życiu publicznym	8.	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania (Stowarzyszenia rejestrowe, fundacje, uczniowskie kluby sportowe, kluby sportowe, stowarzyszenia zwykłe, OSP)	szt.	Urząd Miejski w Radomyślu Wielkim
GOSPODARCZA	Przedsiębiorczość mieszkańców	9.	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	szt.	GUS
		10.	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	szt.	
	Sytuacja gospodarcza	11.	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych z rejestru REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	szt.	
PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	Wyposażenie w infrastrukturę społeczną	12.	Powierzchnia terenów zagospodarowanych na działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną przypadająca na 10 tys. mieszkańców	ha	Urząd Miejski w Radomyślu Wielkim
TECHNICZNA	Wyposażenie w infrastrukturę techniczną	13.	Udział długości dróg nieasfaltowych w ogólnej długości dróg	%	
ŚRODOWISKOWA	Odpady niebezpieczne	14.	Ilość odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi lub stanu środowiska - azbest	tona	
		15.	Ilość unieszkodliwionego azbestu w przeliczeniu na 1 mieszkańca	tona	

Źródło: Opracowanie własne

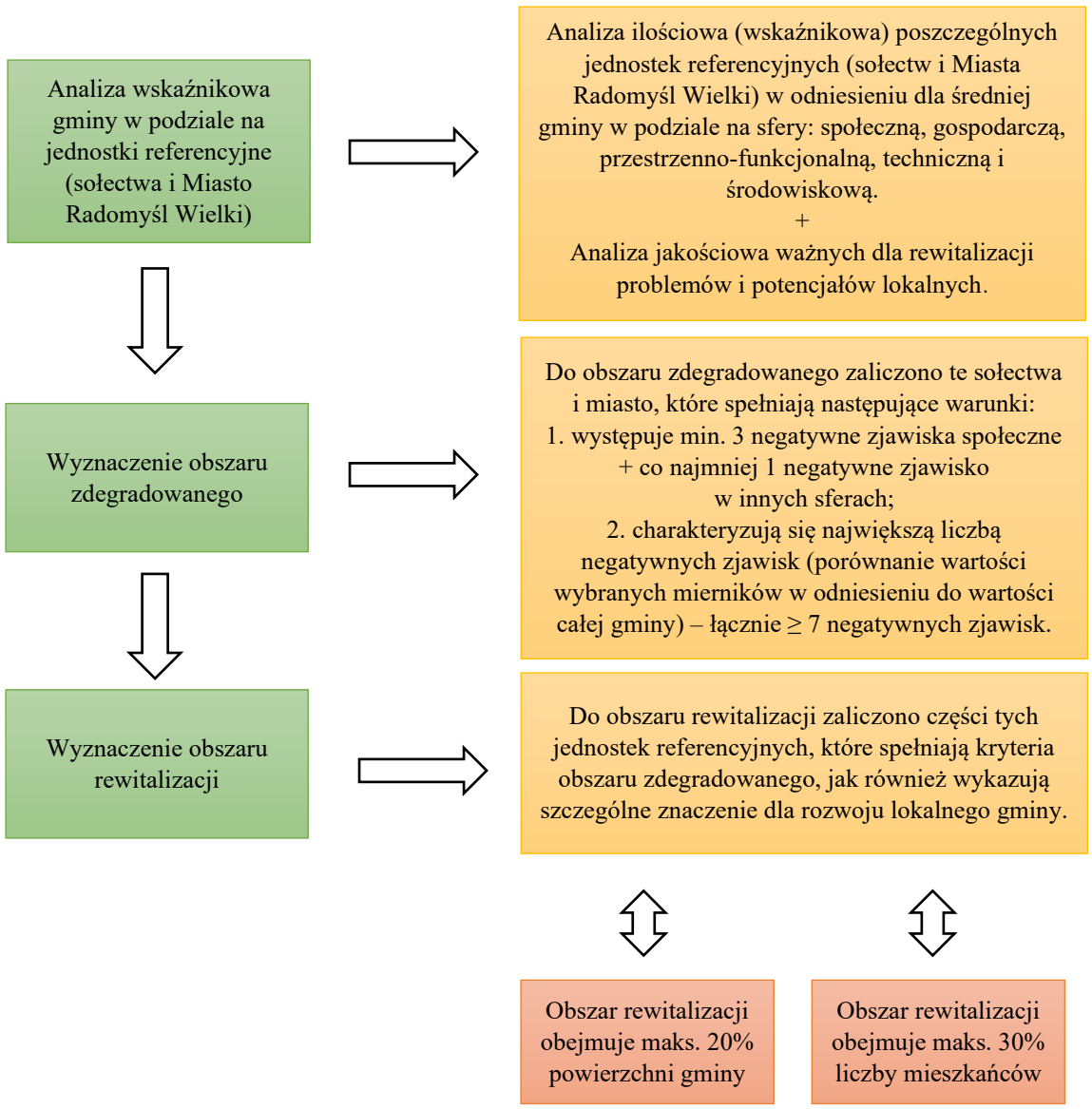
Delimitacja obszaru rewitalizacji dokonana została natomiast przy uwzględnieniu zapisów art. 10 ustawy o rewitalizacji, który stanowi, że jest to: „obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk,

o których mowa w art. 9 ust. 1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację".

Zgodnie z powyższym, wyznaczenie granic obszaru rewitalizacji nastąpiło w oparciu o dwie przesłanki. Pierwszą z nich było stwierdzenie, że na wybranym obszarze uznanym wcześniej jako zdegradowany istnieje szczególna koncentracja negatywnych zjawisk. Drugą z przesłanek było uznanie, że wybrany obszar ma istotne znaczenie dla rozwoju gminy. Takie uzasadnienie obejmuje przedstawienie możliwych do wykorzystania w procesie rewitalizacji lokalnych potencjałów.

Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji w Gminie Radomyśl Wielki, przedstawiona została na schemacie 1.

Schemat 1 Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Radomyśl Wielki

Źródło: Opracowanie własne

2. Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, obszar zdegradowany charakteryzuje się koncentracją negatywnych zjawisk społecznych – w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w *Ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami* (Dz. U. z 2024 r. poz. 1411), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym oraz stanem kryzysu w co najmniej jednej ze sfer dotyczących zjawisk gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych. Ponadto ust. 2 wskazuje, że: „obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia na każdym z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych".

Na podstawie przeprowadzonego audytu gminnego wyznaczono obszar zdegradowany, na który składają się jednostki referencyjne charakteryzujące się problemami w sferze społecznej, przy jednoczesnym występowaniu problemów przynajmniej w jednej innej sferze oraz największą liczbą zidentyfikowanych negatywnych zjawisk, tj. ≥ 7. Zgodnie z przedstawionymi założeniami, obszar zdegradowany na terenie Gminy Radomyśl Wielki obejmuje jednostki: Żarówka (13), Dulcza Wielka (12), Ruda (11), Dulcza Mała (9), Podborze (9), Zdziarzec (9), Partynia (7), Radomyśl Wielki (7).

Wskazany obszar zajmuje powierzchnię 121,66 km^2, co stanowi 76,22% powierzchni gminy i jest zamieszkany przez 11 162 osoby, tj. 78,38% ogółu mieszkańców gminy (dane na koniec 2023 roku)[4].

Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkany przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji „może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic".

W związku z art. 10 ww. ustawy wyznaczony został obszar, na którym występuje wysokie natężenie negatywnych zjawisk w sferze społecznej, przy jednoczesnym występowaniu problemów również w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, a jednocześnie mający istotne znaczenie dla rozwoju gminy i planowane jest na nim przeprowadzenie działań rewitalizacyjnych.

W wyniku przeprowadzonej diagnozy, w podziale na jednostki referencyjne gminy i delimitacji obszaru zdegradowanego, wyznaczono obszar rewitalizacji, którym jest Miasto Radomyśl Wielki.

Wyznaczony obszar rewitalizacji zajmuje powierzchnię 6,58 km^2 (4,12% powierzchni ogółem gminy) i jest zamieszkany przez 3 409 osób (23,94% ogólnej liczby mieszkańców gminy).

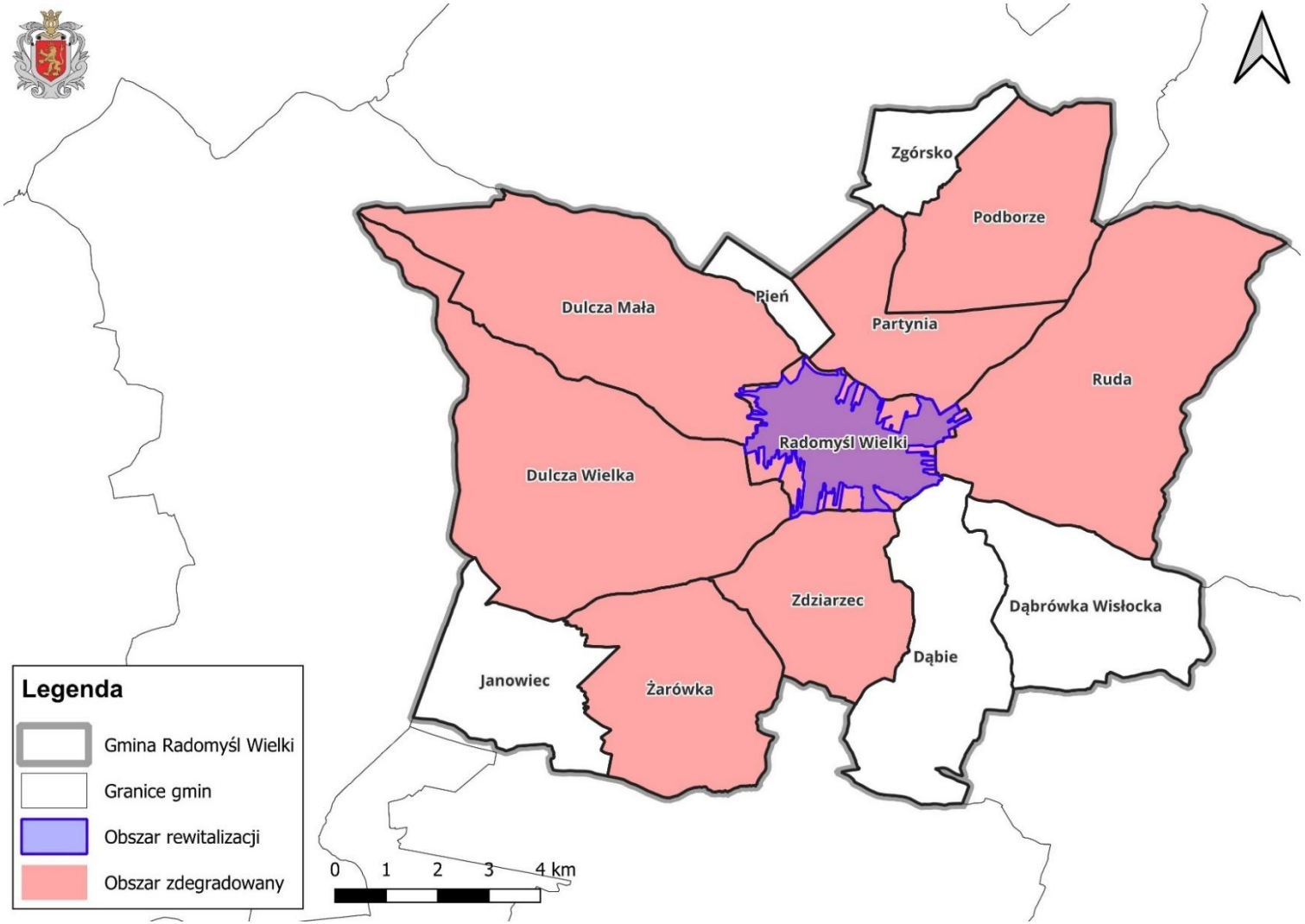
Potencjały i zasoby obszaru rewitalizacji pokazują, iż ma on istotne znaczenie dla rozwoju gminy, szczególnie w sferze społecznej, w której zidentyfikowano najwięcej

[4] Urząd Miejski w Radomyślu Wielkim.

problemów. Wszelkie działania rewitalizacyjne podjęte w celu zniwelowania negatywnych zjawisk kryzysowych na wyznaczonym obszarze będą oddziaływać na teren całej gminy, wpływając tym samym na poprawę jakości życia jej mieszkańców.

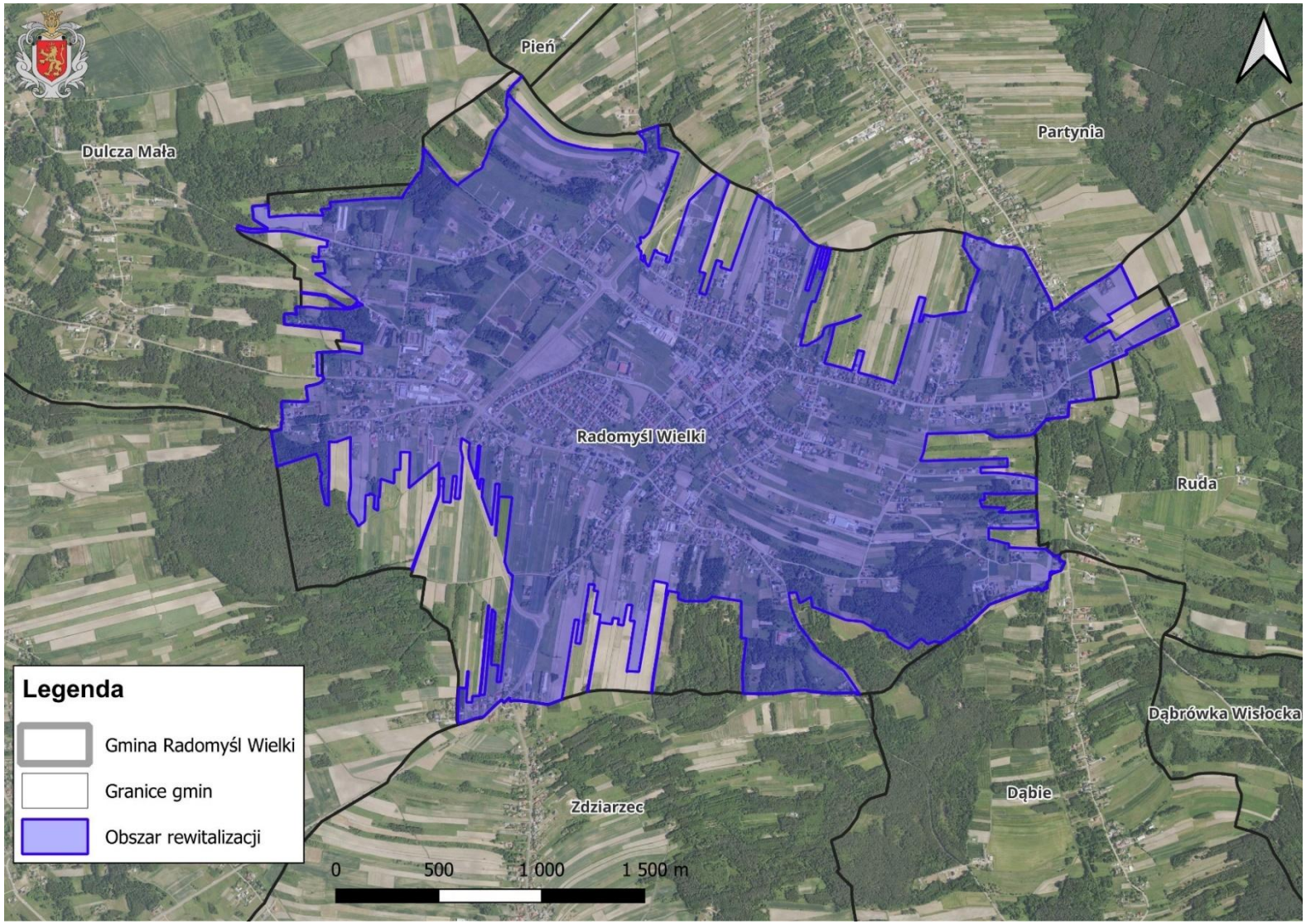
Lokalizację obszaru rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego przedstawiono na mapie 1, natomiast szczegółowy przebieg granic obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Radomyśl Wielki zaprezentowano na mapie 2. Do opracowania map poglądowych obrazujących podział Gminy Radomyśl Wielki na jednostki strukturalne wykorzystano zbiory danych państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych kraju, będące w zasobach centralnego zasobu geodezyjnego i kartograficznego.

Mapa 1 Lokalizacja obszaru rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego w Gminie Radomyśl Wielki

Źródło: Opracowanie własne

Mapa 2 Granice wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Radomyśl Wielki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ortofotomapy (mapy.geoportal.gov.pl)

3. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

Jednym z najważniejszych elementów Gminnego Programu Rewitalizacji, wynikającym z art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy o rewitalizacji jest: „szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji (…) obejmująca analizę negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie tego obszaru".

Zgodnie z powyższym pogłębiona diagnoza wyznaczonego obszaru obejmowała sfery: społeczną, gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną, techniczną i środowiskową. Problemy analizowane w ramach wszystkich aspektów wzajemnie się przenikają i podział na sfery tematyczne ma charakter umowny. Takie szerokie rozpoznanie oraz identyfikacja skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych pozwoliło na przygotowanie projektów o bardziej złożonym, kompleksowym charakterze i większym oddziaływaniu.

Schemat 2 Sfery tematyczne analizowane w szczegółowej diagnozie obszaru rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Wyznaczony obszar rewitalizacji to zamieszkane tereny Miasta Radomyśl Wielki. Z uwagi na to, że wyznaczony obszar jest głównym ośrodkiem gminy, dominują tutaj funkcje centrotwórcze: publiczne, usługowe, handlowe, edukacyjne, kulturalne i rekreacyjne. Na obszarze znajdują się miejsca użyteczności publicznej, kościół oraz infrastruktura przemysłowa, usługowa, handlowa, rekreacyjna, kulturowa oraz edukacyjna.

Obszar rewitalizacji, który stanowi centrum gminy, powoduje gromadzenie się konfliktów rozwojowych i wielu sprzeczności, które prowadzą do degradacji technicznej oraz kryzysu społeczno-gospodarczego.

3.1. Sfera społeczna

Sfera społeczna jest najważniejszym elementem procesu diagnostycznego na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, ponieważ celem planowanych działań jest poprawa warunków i jakości życia społeczności lokalnej.

W związku z tym wykonana została porównawcza analiza ilościowa danych statystycznych w zakresie: trendów demograficznych, sytuacji na rynku pracy/bezrobocia, opieki społecznej, skali problemów społecznych, poziomu edukacji, stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego, udziału w życiu publicznym oraz aktywności społecznej i kulturalnej mieszkańców.

a. Opis ludności

Według danych Urzędu Miejskiego w Radomyślu Wielkim stan ludności na wyznaczonym obszarze rewitalizacji na koniec 2023 roku (zgodnie z faktycznym miejscem zamieszkania) wynosił ogółem 3 409 mieszkańców, tj. 23,94% ludności ogółem gminy.

Procesy demograficzne na obszarach jednostek samorządów terytorialnych związane z ruchem naturalnym ludności, takie jak: urodzenia, zgony i migracje (wewnętrzne i zewnętrzne) wpływają zarówno na liczbę ludności, jak również na jej strukturę wiekową. Biorąc pod uwagę liczbę ludności ogółem wyznaczonego obszaru rewitalizacji – w latach 2019–2023 zaobserwowano wzrost liczby mieszkańców o 5,57%, co jest sytuacją korzystniejszą w porównaniu do sytuacji ludnościowej całej Gminy Radomyśl Wielki, w której w analizowanych latach liczba ludności się wahała, a w porównaniu do roku 2019, w 2023 roku nastąpił wzrost jedynie o 0,01% (tabela 2).

Tabela 2 Liczba ludności na obszarze rewitalizacji w porównaniu do liczby ludności Gminy Radomyśl Wielki w latach 2019–2023

Jednostka terytorialna	Ludność ogółem				
	2019	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Obszar rewitalizacji	3 229	3 230	3 239	3 264	3 409
Gmina Radomyśl Wielki	14 238	14 179	14 181	14 192	14 240

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Radomyślu Wielkim

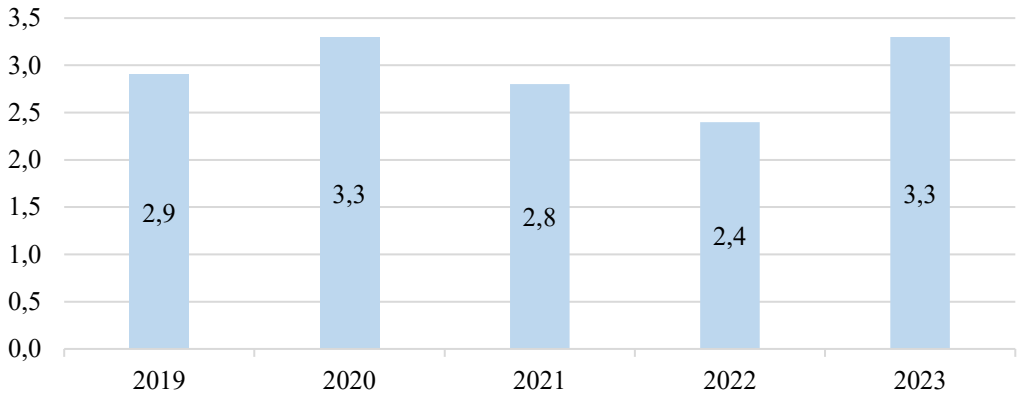
Należy zwrócić uwagę, że wpływ na wzrost liczby ludności na obszarze rewitalizacji ma korzystna w stosunku do średnich wartości dla gminy wartość wskaźnika przyrostu naturalnego, która dla obszaru rewitalizacji w 2023 r. według danych z Urzędu Miejskiego w Radomyślu Wielkim wynosiła 0,4 przy średniej dla gminy 0,2 oraz wartość salda migracji, która dla obszaru rewitalizacji wynosiła 0,6 przy średniej dla gminy 0,03. W związku z tym należy podejmować działania ukierunkowane na rozwój usług publicznych kierowanych do rodzin z dziećmi. Potencjałem obszaru jest istniejąca baza: przedszkole zapewniające opiekę dzieciom w wieku przedszkolnym oraz żłobek zapewniający opiekę dzieciom do lat 3, co umożliwia rodzicom aktywność zawodową i społeczną. Istotną kwestią jest również zwiększenie działań skierowanych do seniorów, w tym związanych z dzienną opieką ze względu na to, iż według danych z UM na przestrzeni analizowanych lat liczba ludności w

wieku poprodukcyjnym wzrosła na obszarze rewitalizacji oraz w gminie. Warto zauważyć, iż na obszarze rewitalizacji w 2023 r. w stosunku do 2019 r. wzrost nastąpił o 2,6 pp. zaś na obszarze gminy o 1,3 pp., a więc na obszarze rewitalizacji społeczeństwo starzeje się szybciej.

b. Rynek pracy

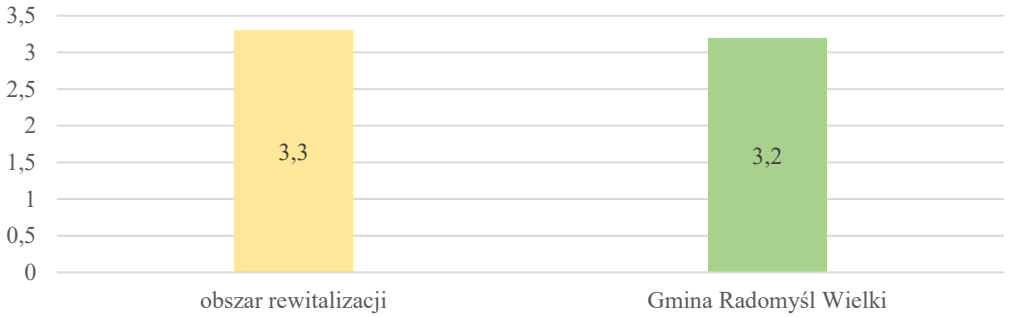
Procesy demograficzne wpływające na starzenie się społeczności, bezpośrednio wiążą się z rynkiem pracy. Sytuację na rynku pracy dotyczącą obszaru rewitalizacji obrazuje wskaźnik osób bezrobotnych zarejestrowanych w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym. W latach 2019–2023 wskaźnik ten wahał się, jednak w 2023 roku w stosunku do roku 2019 wzrósł z poziomu 2,9 do poziomu 3,3 (wykres 1). W porównaniu do średniej dla całej gminy wskaźnik ten wypadał również niekorzystnie na obszarze rewitalizacji w 2023 roku (wykres 2). Bezrobocie jest więc problemem społecznym, który został zidentyfikowany na obszarze rewitalizacji. Należy podejmować działania dążące do aktywizacji mieszkańców. Warto skupić się na szkoleniach ludności, dopasowanych do potrzeb lokalnych przedsiębiorców, poprawie dostępności transportu do miejsc pracy oraz wsparciu przedsiębiorczości w sektorze usług.

Wykres 1 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania w latach 2019–2023 na obszarze rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Radomyśl Wielki

Wykres 2 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania w 2023 roku na obszarze rewitalizacji i w Gminie Radomyśl Wielki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Radomyśl Wielki

c. Opieka społeczna

Sytuację społeczną obszaru obrazują również wskaźniki dotyczące osób korzystających z pomocy społecznej.

Negatywne zjawiska społeczne występują wewnątrz obszaru z różną intensywnością i nieco inne są także ich przyczyny. Nie zmienia to faktu, że rozproszenie koncentracji problemów społecznych wpływa na jakość życia całej społeczności zamieszkującej na tym obszarze i osób korzystających z różnych usług czy aktywności na jego terenie. W tabeli 3 przedstawiono liczbę osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej w 2023 roku na obszarze rewitalizacji w porównaniu do średniej dla gminy. Najczęstszymi powodami przyznawania pomocy było długotrwała choroba oraz niepełnosprawność, niemniej jednak warto zauważyć, że tylko w przypadku niepełnosprawności wskaźnik dla obszaru rewitalizacji (1,2) był wyższy od średniej dla gminy (1,1).

Ze względu na szeroką skalę oddziaływania negatywnych zjawisk, problemy społeczne negatywnie wpływają na jakość życia mieszkańców. Zjawiska takie jak niepełnosprawności oraz długotrwała lub ciężka choroba, mogą powodować ograniczenia w prawidłowym i samodzielnym funkcjonowaniu w życiu społecznym, paraliżować aktywność społeczną i zawodową, a co za tym idzie – prowadzić do marginalizacji społecznej mieszkańców, powodując zanikanie więzi społecznych, brak integracji międzyludzkiej, w tym integracji międzypokoleniowej czy zubożenie, zarówno dla osób z niepełnosprawnością oraz chorych, jak i ich opiekunów. Zaplanowanie działań społecznych o charakterze wyprzedzającym będzie miało na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, związanemu z ubóstwem na skutek choroby czy niepełnosprawności.

Tabela 3 Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z poszczególnych powodów w przeliczeniu na 100 os. wg miejsca zamieszkania na obszarze rewitalizacji i średnio w Gminie Radomyśl Wielki w 2023 roku

	wskaźnik w przeliczeniu na 100 osób	
	obszar rewitalizacji	średnia dla gminy
z powodu niepełnosprawności	1,2	1,1
z powodu ubóstwa	0,2	0,3
z powodu bezrobocia	0,4	0,6
z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby	1,5	1,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radomyślu Wielkim

Ubóstwo rozumiane jest jako uzyskiwanie dochodów poniżej ustawowego kryterium dochodowego, które oscyluje na granicy minimum egzystencji określonego przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych – w 2023 r. ustalone zostało na 901 zł dla osoby samotnie gospodarującej oraz 774 zł dla osoby w rodzinie [5]. Ubóstwo jest wynikiem głównie bezrobocia, niepełnosprawności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, a także uzależnień. Należy do największych i najpoważniejszych nieszczęść ludzi – staje się poważnym problemem społecznym, kiedy dotyczy znacznej części społeczeństwa. Skutki biedy nie dotykają tylko osób nią doświadczonych, ale całe

[5] Strona internetowa Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych, ipiss.com.pl, inf. z dnia 06.07.2025 r.

społeczeństwo – zwłaszcza w sytuacji jej trwałości i pokaźnego zasięgu. Przyczynia się to do powstawania i rozszerzania się niekorzystnych zjawisk, począwszy od degradacji społecznej ubogich rodzin, a skończywszy na zachowaniach patologicznych. Ubóstwo może mieć związek z długotrwałym bezrobociem, ale także wskazuje na brak kapitału społecznego, w tym umiejętności odnalezienia się na rynku pracy, a co za tym idzie – uzależnienia się części mieszkańców od pomocy społecznej i wyuczonej bezradności. Długotrwała choroba oraz niepełnosprawność dezorganizują życie osoby oraz jej rodziny, a natężenie zjawiska nasila się z wiekiem. Choroba może całkowicie sparaliżować aktywność społeczną i zawodową osoby, w wyniku czego wycofuje się ona z życia społecznego. Prowadzi to do ograniczeń w prawidłowym i samodzielnym funkcjonowaniu oraz wymaga wsparcia innych osób i instytucji. Zidentyfikowane na obszarze rewitalizacji problemy społeczne są ze sobą ściśle powiązane, np. bezrobocie powoduje utratę środków na utrzymanie doprowadzając do ubóstwa, a jednocześnie pogłębia i nawarstwia inne problemy, takie jak wykluczenie społeczne bądź uzależnienia. W związku z tym bardzo często powodem przyznawania pomocy społecznej jest występowanie kilku przyczyn jednocześnie.

Wszystkie zidentyfikowane na obszarze rewitalizacji negatywne zjawiska społeczne prowadzą do degradacji społecznej obszaru, obniżenia poziomu jakości życia, „bezradności społecznej", ograniczenia prawidłowego i samodzielnego funkcjonowania w życiu społecznym, roszczeniowości, pogłębiających się patologii oraz uzależnień, co również wpływa na poziom bezpieczeństwa mieszkańców zamieszkujących ten obszar.

W związku z powyższym należy podjąć kompleksowe działania społeczne na obszarze rewitalizacji, służące rozwiązaniu zidentyfikowanych problemów społecznych oraz integracji i aktywizacji mieszkańców. Zaplanowanie działań społecznych o charakterze wyprzedzającym będzie miało na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz gotowości i świadomości mieszkańców co do możliwości partycypacyjnego współdecydowania o obszarze objętym Gminnym Programem Rewitalizacji.

Występowanie skupisk osób wykluczonych i problemów społecznych przyczynia się niejednokrotnie do powstawania innych problemów na obszarze, takich jak częste akty wandalizmu i przemocy. Powoduje to znaczące obniżenie stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego. Przeciwdziałanie tym aktom wymaga stworzenia spójnego systemu monitoringu i oświetlenia ogólnodostępnych miejsc publicznych. Na obszarze rewitalizacji zlokalizowany jest Komisariat Policji. Warto wspomnieć, że na bezpieczeństwo publiczne składają się także czynniki inne niż tylko stwierdzone przestępstwa. Na obszarze występują drogi w złym stanie technicznym i braki w infrastrukturze dla pieszych (chodniki). Bezpieczeństwo publiczne to także ochrona przeciwpożarowa – na obszarze rewitalizacji zlokalizowana jest Ochotnicza Straż Pożarna w Radomyślu Wielkim.

d. Edukacja

Zasadniczą rolę w podniesieniu jakości zasobów ludzkich, a tym samym rozwiązywaniu problemów występujących na obszarze rewitalizacji pełni jakość i poziom edukacji, rozumianej jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy i umiejętności. W związku z tym istotne jest, aby lokalna społeczność miała równy dostęp do wiedzy przez całe życie i usługa ta świadczona była na wysokim poziomie.

W roku 2023 Gmina Radomyśl Wielki była organem prowadzącym dla 10 szkół podstawowych, w tym jednej na obszarze rewitalizacji – Szkoły Podstawowej w Radomyślu Wielkim. Ponadto na terenie gminy funkcjonuje jedna niepubliczna szkoła podstawowa w Dulczy Małej, Szkoła Muzyczna stopnia I oraz dwie niepubliczne szkoły ponadpodstawowe: Niepubliczna Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy w Pniu oraz Zespół Szkół w Radomyślu Wielkim[6]. Zgodnie z zapisami ustawy o systemie oświaty, aby uczeń ukończył szkołę podstawową musi przystąpić do tzw. egzaminu ósmoklasisty. W tabeli 4 przedstawiono wyniki egzaminów z poszczególnych przedmiotów w podziale na szkoły oraz średnią dla gminy (wyniki uczniów ze szkoły z obszaru rewitalizacji zostały wyróżnione poprzez pogrubienie tekstu), zaś na wykresie 3 zestawiono średnie wyniki uczniów szkół z terenu gminy z wynikami dla powiatu, województwa i kraju.

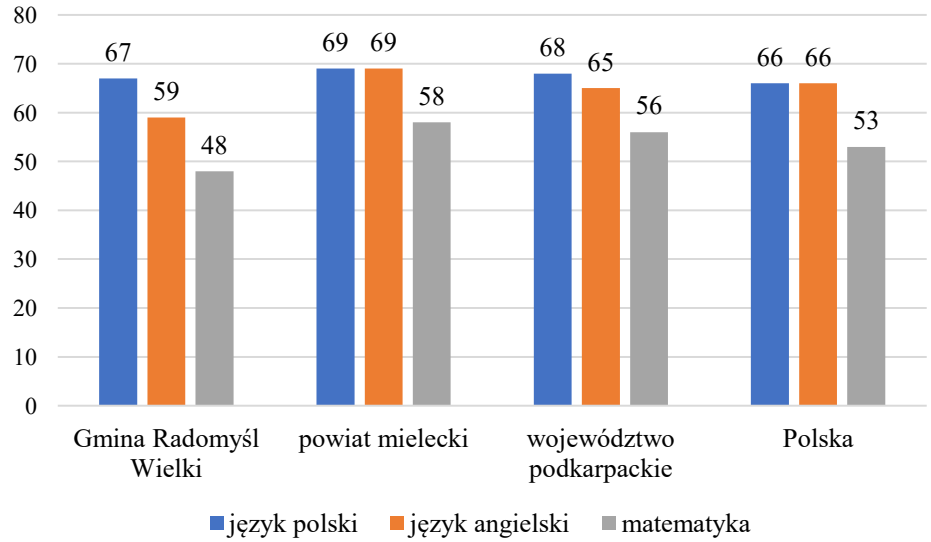
Tabela 4 Wyniki egzaminów ósmoklasisty w szkołach podstawowych zlokalizowanych na obszarze Gminy Radomyśl Wielki w 2023 roku

Lokalizacja placówki	j. polski	j. angielski	matematyka
Szkoła Podstawowa w Radomyślu Wielkim	**68,30**	**66,68**	**43,20**
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Dąbiu	57,77	52,08	49,85
Szkoła Podstawowa w Dąbrówce Wisłockiej	63,63	50,13	47,00
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Dulczy Wielkiej	66,77	57,69	36,00
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Janowcu	69,00	65,56	64,44
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Partyni	64,72	52,72	42,67
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Podborzu	-	-	-
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Rudzie	65,18	53,24	47,76
Szkołą Podstawowa w Zdziarcu	73,56	65,89	60,89
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Żarówce	71,70	53,20	60,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie

[6] Raport o stanie Gminy Radomyśl Wielki za 2023 rok.

Wykres 3 Średnie % wyniki z egzaminu ósmoklasisty z matematyki, j. polskiego i j. angielskiego w Gminie Radomyśl Wielki, powiecie mieleckim, województwie podkarpackim i kraju w 2023 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie

Przedstawione powyżej dane wskazują, iż w 2023 r. najlepszy wynik z egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego osiągnęli uczniowie SP w Zdziarcu, z języka angielskiego uczniowie SP w Radomyślu Wielkim, zaś z matematyki uczniowie ZSP w Janowcu. Uczniowie szkoły zlokalizowanej na obszarze rewitalizacji na egzaminie ósmoklasisty najlepsze wyniki osiągnęli z języka angielskiego. W porównaniu do średnich wyników dla powiatu, województwa i kraju – wyniki uczniów z obszaru rewitalizacji z języka polskiego, języka angielskiego i matematyki były niższe niż średnia dla wszystkich jednostek wyższego rzędu, za wyjątkiem egzaminu z języka polskiego – wynik dla obszaru rewitalizacji był wyższy niż średnia w Polsce. Oceny jakości kształcenia oraz poziomu nauczania nie dokonuje się jedynie na podstawie średnich wyników uzyskanych przez uczniów. Na ocenę składa się wiele innych czynników, jednak rozkład wartości przedstawiony na wykresie 3 może świadczyć o potrzebie podjęcia działań wspierających kształcenie młodych ludzi na terenie całej gminy (w tym na obszarze rewitalizacji). Istotne jest zapewnienie uczniom warunków do rozwoju pasji i umiejętności już na etapie szkolnym oraz rozbudowanie oferty zajęć dodatkowych.

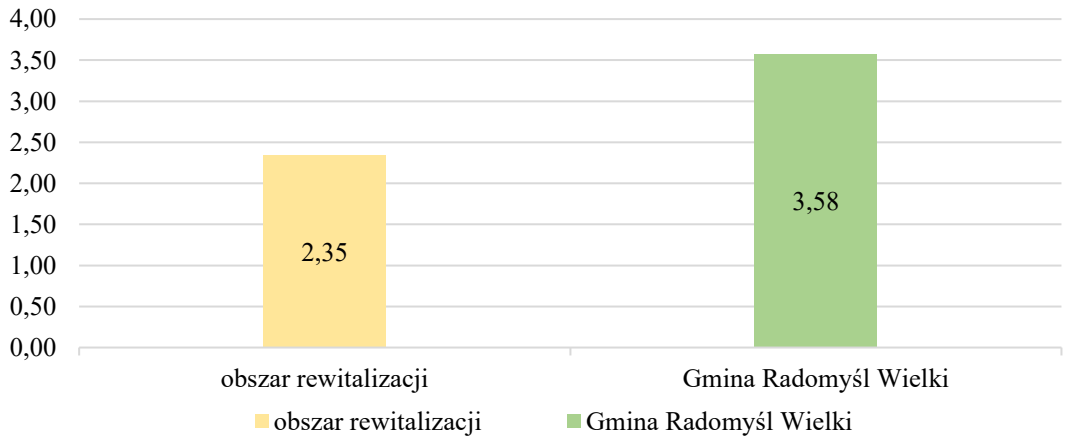
Na terenie Gminy Radomyśl Wielki funkcjonuje 7 przedszkoli samorządowych oraz 3 oddziały przedszkolne. Ponadto w gminie działają 3 niepubliczne przedszkola zlokalizowane na obszarze rewitalizacji. Należy wspierać rodziców w zakresie wychowania przedszkolnego. Istotne jest również, aby na obszarze zapewniona była opieka nad dziećmi do lat 3. Na terenie gminy obecnie funkcjonuje jeden Niepubliczny Żłobek świadczący opiekę dla dzieci do lat 3 (zlokalizowany na obszarze rewitalizacji) oraz Niepubliczny Klub Dziecięcy, jednak niezbędne jest stworzenie większej ilości miejsc opieki dla dzieci do lat 3 (żłobki, kluby dziecięce), które wspierałyby powrót na rynek pracy osób chcących podjąć zatrudnienie. Gmina jest obecnie w trakcie tworzenia nowego żłobka publicznego na obszarze rewitalizacji, w którym przewidziano miejsce dla 30 dzieci.

e. Aktywność społeczna

Jednym z przejawów społeczeństwa obywatelskiego i lokalnej aktywności są organizacje pozarządowe. Odgrywają one znaczącą rolę nie tylko w nawiązywaniu i umacnianiu więzi społecznych i organizacyjnym wzmacnianiu lokalnych władz, ale również zwiększają możliwości rozwoju postawy obywatelskiej. Na obszarze rewitalizacji funkcjonują także stowarzyszenia i organizacje.

Dużym problemem w zakresie funkcjonowania i aktywności organizacji pozarządowych są trudności w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych. Potencjał istniejących organizacji pozarządowych nie jest wystarczająco wykorzystany. Pozyskiwanie środków na bieżące potrzeby zawsze było największym wyzwaniem dla organizacji pozarządowych, a w dobie pandemii problem się nasilił. Członkowie organizacji wskazują na biurokrację administracji publicznej, a także często problemy w wypełnieniu dokumentacji konkursowej w przypadku funduszy unijnych. Na obszarze rewitalizacji zauważyć można niską aktywność społeczną organizacji pozarządowych, co zostało przedstawione na wykresie 4.

Wykres 4 Liczba organizacji pozarządowych na 1 000 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania w 2023 roku na obszarze rewitalizacji i w Gminie Radomyśl Wielki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Radomyśl Wielki

Podczas spotkań z mieszkańcami, przeprowadzonych warsztatów oraz wywiadów grupowych zdiagnozowano problem w integracji mieszkańców. Podczas jednego z przeprowadzonych badań ankietowych, łącznie 41% respondentów „bardzo źle" i „źle" oceniło aktywność i zaangażowanie mieszkańców w sprawy lokalne, a 35% tylko „dostatecznie". Ponadto na pytanie, jakie powinny być efekty przeprowadzenia procesu rewitalizacji, aż 47% wskazało zwiększenie integracji mieszkańców i pobudzenie ich aktywności.

Zjawiskiem rzadkim są oddolne inicjatywy mieszkańców. Związane jest to między innymi z niewystarczająco rozwiniętą lub będącą w złym stanie technicznym infrastrukturą społeczną umożliwiającą podjęcie przedsięwzięć i działań aktywizujących większą liczbę mieszkańców. Sytuacja to została dodatkowo pogłębiona przez pandemię COVID-19 i związanymi z nią np. zakazami organizacji imprez czy potrzebą zachowania ostrożności i przestrzegania reżimu sanitarnego, a także strachem ludzi i ich „zamknięciem w domach".

f. Wnioski wynikające z analizy sfery społecznej

Bardzo ważne, aby samorząd gminny wpierał społeczną, edukacyjną i charytatywną aktywność środowisk lokalnych obszaru rewitalizacji oraz działania organizacji, instytucji lokalnych i mieszkańców obszaru w zakresie kultury, edukacji, przedsiębiorczości, pomocy społecznej i ochrony środowiska. Aby budować społeczeństwo obywatelskie, pobudzać oddolne inicjatywy w sferze kultury, aktywności fizycznej i turystyki oraz zwiększać aktywność społeczną mieszkańców obszaru rewitalizacji, należy wykorzystywać odpowiednie narzędzia, w tym budujące zaufanie między mieszkańcami a samorządowcami oraz zapewniać odpowiednią infrastrukturę, możliwą do wykorzystania w tych celach.

W celu zwiększenia aktywności organizacji pozarządowych oraz grup nieformalnych na obszarze rewitalizacji, należy podjąć działania ukierunkowane na edukację i integrację środowiska społecznego. Ponadto należy wzmocnić współpracę i wsparcie finansowe poprzez udostępnienie infrastruktury do działalności społecznej, wzmacniać kompetencje liderów i członków organizacji oraz budować sieć współpracy poprzez organizowanie spotkań, wspólne inicjatywy z instytucjami samorządowymi, szkołami.

Na obszarze rewitalizacji znajdują się takie miejsca i obiekty, jak m.in.: Szkoła Podstawowa, Szkoła Muzyczna I Stopnia, Stadion Sportowy, Boisko Orlik, Gminne Baseny Rekreacyjne, Plac Targowy, Urząd Miejski, Samorządowe Centrum Kultury i Bibliotek oraz liczne obiekty handlowe i usługowe, a także zabytki wpisane do rejestru zabytków województwa podkarpackiego: kościół pomocniczy pw. Przemienienia Pańskiego z lat 1870–73 oraz cmentarz żydowski z pomnikiem ofiar masowych egzekucji z I poł. XIX w.[7].

Część obiektów wymaga przebudowy i modernizacji w celu poprawy ich funkcjonalności i estetyki, a także doposażenia oraz przystosowania do pełnienia nowych funkcji, zmniejszenia zużycia energii elektrycznej i cieplnej, a tym samym ograniczenia niskiej emisji zanieczyszczeń.

Na obszarze rewitalizacji znajduje się Samorządowe Centrum Kultury i Bibliotek, które jest miejscem wydarzeń kulturalnych oraz pełni funkcje społeczne. Podczas warsztatów i wypełniania ankiet, mieszkańcy zwracali uwagę na to, iż istotnym problemem jest niewystarczająca oferta różnego rodzaju wydarzeń kulturalnych, występów, koncertów, warsztatów skierowanych do różnych grup wiekowych, co spowodowane jest głównie przez nieodpowiednią infrastrukturę obiektu (niewystarczająca wielkość obiektu). W celu rozszerzenia funkcji należy dążyć do rozbudowy obiektu bądź adaptacji innego budynku na cele Samorządowego Centrum Kultury lub budowy nowego Centrum, która przyczyni się do zwiększenia oferty kulturalnej oraz rozwoju pasji i talentów wśród mieszkańców.

Ponadto na obszarze rewitalizacji funkcjonuje Ochotnicza Straż Pożarna w Radomyślu Wielkim, włączona do struktur Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, dlatego działania OSP skupiają się nie tylko na terenie Gminy Radomyśl Wielki, ale również

[7] *Wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków województwa podkarpackiego*, *stan na dzień 31.12.2022 r.,* strona internetowa Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków z/s w Przemyślu, wuozprzemysl.pl/rejestr-zabytkow.html

na działaniach na terenie powiatu, województwa, a także kraju. Budynek remizy OSP jest zbyt mały i nie spełnia swoich funkcji – niezbędna jest przebudowa/rozbudowa/budowa budynku OSP Radomyśl Wielki, w celu rozszerzenia pełnionych funkcji i nadanie nowych, m.in. klub młodzieżowy, świetlica.

Należy również wspomnieć o dużej aktywności klubów sportowych oraz o złym stanie technicznym niektórych obiektów sportowo-rekreacyjnych. Organizacje te nie posiadają odpowiednich warunków do prowadzenia i poszerzania swojej działalności. W związku z tym potrzebne jest zagospodarowanie przestrzeni publicznej oraz przebudowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja obiektów infrastrukturalnych na cele społeczne, rekreacyjne i sportowe, w tym m.in. zadaszenie trybun sportowych, budowa nowego boiska.

Na obszarze rewitalizacji znajduje się budynek Zespołu Szkół w Radomyślu Wielkim – zdiagnozowano potrzebę pełnej termomodernizacji budynku, ponieważ obecny stan techniczny uniemożliwia jego pełne funkcjonowanie i nie spełnia standardów. Obecnie budynek nie jest odpowiednio ocieplony, a niszczejąca elewacja zagraża osobom znajdującym się w bezpośrednim otoczeniu. Niezbędne jest przeprowadzenie działań modernizacyjnych budynku w celu dostosowania i rozszerzenia pełnionych funkcji, co przyczyni się do poprawy stanu technicznego obiektu oraz poprawy bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji.

Kolejnym zdiagnozowanym problemem jest brak funkcjonalności i spójnego zagospodarowania przestrzeni publicznych zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji, m.in. przy Rynku w Radomyślu Wielkim. Obecna przestrzeń jest niewystarczająco zagospodarowana, dlatego niezbędne jest prowadzenie działań, które przywrócą przestrzeni reprezentacyjny charakter i przyczynią się do nadania nowych funkcji, m.in. rekreacyjnej, społecznej, kulturalnej, wypoczynkowej, gospodarczej. Modernizacja płyty rynku wraz z nasadzeniami zieleni oraz stworzeniem stref rekreacji i punktów gastronomicznych, przyczyni się do ożywienia centralnej części miejscowości i stanie się impulsem do rozwoju przedsiębiorczości, lokalnych inicjatyw i zwiększenia integracji mieszkańców oraz oferty spędzania wolnego czasu. Zdiagnozowano potrzebę modernizacji i adaptacji do pełnienia nowych funkcji budynków znajdujących się w pierzei Rynku, co wraz z zagospodarowaniem terenu przyczyni się do kompleksowej rewitalizacji centralnej części miasta. Ponadto podczas badania ankietowego dotyczącego pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji, aż 47% respondentów „źle" oceniło „infrastrukturę i ofertę umożliwiającą atrakcyjne spędzanie czasu wolnego przez mieszkańców", co wskazuje na istotny problem dla społeczności lokalnej.

Kolejną wskazaną, niezagospodarowaną przestrzenią są tereny przy ul. Przemysłowej. Należy dążyć do stworzenia spójnie zagospodarowanej przestrzeni z przeznaczeniem na nowe funkcje społeczne, rekreacyjne i wypoczynkowe, co przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców.

Następnym zdiagnozowanym problemem jest niewystarczająca ilość i jakość świadczonych usług zdrowotnych, co zmusza mieszkańców do korzystania z placówek w większych miastach – jest to utrudnione szczególnie dla osób niezmotoryzowanych oraz starszych, w związku z tym istnieje potrzeba zwiększenia liczby podejmowanych działań w tym zakresie, w celu stworzenia nowych miejsc świadczenia tego typu usług.

Wszystkie budynki i obiekty użyteczności publicznej oraz przestrzenie ogólnodostępne powinny być dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz osób ze szczególnymi

potrzebami. W przeciwnym wypadku dochodzi do wykluczenia społecznego tej grupy mieszkańców, ale też odwiedzających. Jak wskazano w tabeli 3, liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 osób na obszarze rewitalizacji jest wyższa niż średnia w gminie. Należy również zwrócić uwagę, że z obiektów i przestrzeni na tym obszarze korzystają wszyscy mieszkańcy, a także goście. Konieczne jest więc przeprowadzenie działań niwelujących bariery architektoniczne w obiektach i przestrzeniach publicznych, ale także zwiększających dostępność cyfrową oraz informacyjno-komunikacyjną, zarówno dla osób niepełnosprawnych, jak i innych osób ze szczególnymi potrzebami.

Biorąc pod uwagę zarówno problem związany z brakiem odpowiedniej ilości mieszkań, migracją młodych, a także inne problemy społeczne, należy dążyć do podjęcia działań zmierzających do budowy mieszkań na wynajem, tzw. czynszowych, z opcją ich wykupu na własność. Ponadto należy wprowadzić na obszarze rewitalizacji prawo pierwokupu, co umożliwi gminie odzyskanie – jeżeli zajdzie taka potrzeba – kluczowych obiektów lub działek, które będzie można zaadoptować/wykorzystać na cele rewitalizacji i zaadoptować do pełnienia nowych funkcji, m.in. z przeznaczeniem na mieszkania komunalne itp.

Obszar rewitalizacji jest zróżnicowany pod względem dostępności do różnego rodzaju usług, co w połączeniu ze znaczeniem obszaru dla rozwoju całej gminy powoduje gromadzenie się konfliktów rozwojowych i wielu sprzeczności, które prowadzą do degradacji technicznej oraz kryzysu społeczno-gospodarczego. Potencjały i zasoby obszaru rewitalizacji pokazują, iż obszar ten ma istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gminy, szczególnie w sferze społecznej, w której zidentyfikowano najwięcej problemów. Wszelkie działania rewitalizacyjne podjęte w celu zniwelowania negatywnych zjawisk kryzysowych na wyznaczonym obszarze będą oddziaływać na teren całej gminy, wpływając tym samym na poprawę jakości życia jej mieszkańców.

3.2.Strefa przestrzenno-funkcjonalna

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej analizowane wskaźniki nie wykazały problemów na obszarze rewitalizacji, jednak mieszkańcy podczas warsztatów zgłaszali m.in. potrzebę zwiększenia powierzchni służących rekreacji i integracji, a także potrzebę ich modernizacji oraz podniesienia jakości. Wskaźnik *powierzchnia terenów zagospodarowanych na działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną przypadająca na 10 tys. mieszkańców* dla obszaru rewitalizacji wynosi 0,45 km^2, zaś dla całej gminy wynosi 0,25 km^2, dlatego należy podejmować działania, które pozwolą na zwiększenie tych terenów na obszarze całej gminy. Infrastruktura rekreacyjna na potrzeby mieszkańców to element, który już jest dużym potencjałem gminy i wydaje się niezbędny w celu rozwijania funkcji mieszkaniowej i zachęcania do osiedlania się na tym terenie.

Ponadto należy kontynuować działania zapewniające mieszkańcom komfort i bezpieczeństwo w sferze przestrzenno-funkcjonalnej m.in. poprzez zapewnienie dostępu do dróg asfaltowych nie tylko na obszarze rewitalizacji, ale również na terenie całej gminy. Zwiększenie długości dróg asfaltowych wiąże się również z koniecznością podjęcia działań zwiększających bezpieczeństwo mieszkańców na drogach m.in. przez budowę chodników, doświetlenie ulic, utworzenie przejść dla pieszych i ich odpowiednie oznakowanie oraz montaż progów zwalniających w miejscach szczególnie niebezpiecznych.

3.3.Sfera techniczna

Dane obrazujące sytuację obszaru rewitalizacji w sferze technicznej nie wykazały występowania żadnych problemów. Wskaźnik *udział długości dróg nie asfaltowych w ogólnej długości dróg* dla obszaru rewitalizacji jest poniżej średniej wartości dla gminy (27,68%) i wynosi 16,85%. Dane te świadczą o dobrym dostępie do dróg na obszarze rewitalizacji, co nie znaczy jednak, że problem w ogóle nie występuje.

Problemem występującym na obszarze jest wysoka cena zakupu i wynajmu mieszkań, dlatego należy podejmować działania do zwiększenia zabudowy wielorodzinnej, oferującej mieszkańcom możliwość wynajmu tanich mieszkań na wynajem długoterminowy, z możliwością dojścia do własności, której zarządcą będzie gmina.

Ponadto analiza potrzeb wykazała braki w wyposażeniu niektórych obiektów publicznych, niską efektywność energetyczną budynków, a także zły stan techniczny oświetlenia ulicznego. Podczas warsztatów mieszkańcy zwracali również uwagę na potrzebę rozwoju monitoringu miejskiego w celu zwiększenia bezpieczeństwa publicznego.

Potencjałem gminy są zabytki, które świadczą o bogatej historii i kulturze, a także wpływają na integrację mieszkańców oraz przywiązanie do miejsca, w którym żyją. Zgodnie z Gminną Ewidencją Zabytków przyjętą *Zarządzeniem Nr 08/2021 Burmistrza Radomyśla Wielkiego z dnia 11 sierpnia 2021 r.* (tabela 5) na terenie gminy zlokalizowanych jest 72 zabytki, z czego 34 znajduje się na obszarze rewitalizacji. Należy podejmować działania prowadzące do ochrony zabytków przed zniszczeniem, zarówno tych zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji, jak i pozostałych zlokalizowanych na terenie całej gminy. Ponadto każdorazowo w przypadku podjęcia jakichkolwiek działań na obiektach objętych ochroną konserwatorską wpisanych do rejestru zabytków zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji podjęte zostaną odpowiednie kroki administracyjne, tj. realizator projektu wystąpi o pozwolenie konserwatorskie zgodnie z art. 36 *Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz. U. z 2024 r. poz. 1292) lub w przypadku obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków zgodnie z art. 39 ust. 3 *z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane* (Dz. U. z 2024 r. 725 z późn. zm.) działania zostaną uzgodnione z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Tabela 5 Wykaz obiektów ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Radomyśl Wielki zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji

Lp.	Obiekt	Lokalizacja	Nr. Rejestru zabytków
1.	Cmentarz żydowski z pomnikiem ofiar masowych egzekucji, 1 poł. XIX w. (obiekt ujęty w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków)	–	**A-1156 z 12.12.1989 r.**
2.	Dwór Kosturkiewiczów, 4/4 XIX w.	Piłsudskiego 5	–
3.	Kaplica, połowa XIX w.	Armii Krajowej 37	–
4.	Kaplica, 2/4 XIX w.	Rolna	–
5.	Kaplica Mszalna pw. MBC, 2/4 XIX w.	Kościuszki	–
6.	Kapliczka, lata 20. XX w.	Piłsudskiego 8	–
7.	Kaplica Mszalna, 1900 r., remont w 1976	Firleja 28	–
8.	Kościół parafialny pw. Przemienienia Pańskiego, 1779, 1923–31, 1950 r. (obiekt ujęty w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków)	Rynek 31	**A-519 z 19.05.1991**
9.	Dzwonnica, 1956 r.	Rynek 31	–
10.	Dwór, XVII w., 2/4 XIX w., 1944 r.	Rynek 24	
11.	Dom, XIX–XX w.	Rynek 16	–
12.	Dom, XIX–XX w.	Rynek 26	–
13.	Dom, pocz. XIX w.	Rynek 19	–
14.	Dom, poł. XIX w.	Krótka 1	–
15.	Dom, ¼ XIX w.	Rynek 27	–
16.	Dom, XIX–XX w.	Rynek 17	–
17.	Dom, XIX w.	Rynek 1	–
18.	Dom, pocz. XX w.	Rynek 2	–
19.	Dom, pocz. XX w.	Rynek 4	–
20.	Dom, XIX–XX w.	Rynek 14	–

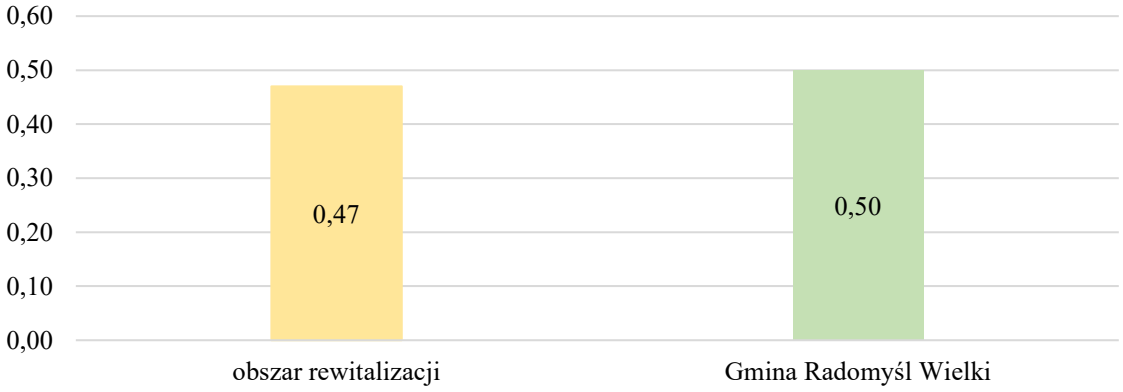
21.	Dom, XIX–XX w.	Rynek 15	–
22.	Dom, koniec XIX w.	Rynek 28	–
23.	Dom, koniec XVIII w., XIX–XX w.	Rynek 25	–
24.	Budynek gospodarczy, 1889 r.	Targowa 12	–
25.	Dom, 1889 r.	Targowa 12	–
26.	Dom, XIX/XX w.	Targowa 21	–
27.	Dom, ok. 1930 r.	Targowa 22	–
28.	Dom, 1926, 1976	Targowa 29	–
29.	Dom, lata 30. XX w.	Targowa 18	–
30.	Dom, XIX/XX w.	Targowa 1	–
31.	Dom, XIX/XX w.	Armii Krajowej 26	–
32.	Rzeźnia, XIX/XX w.	Armii Krajowej 53	–
33.	Figura Matki Boskiej, 1894 r.	–	
34.	Dom, ok. poł. XIX w.	Wałowa 2	–

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Radomyśl Wielki przyjętej Zarządzeniem Nr 08/2021 Burmistrza Radomyśla Wielkiego z dnia 11 sierpnia 2021 r.

3.4.Sfera gospodarcza

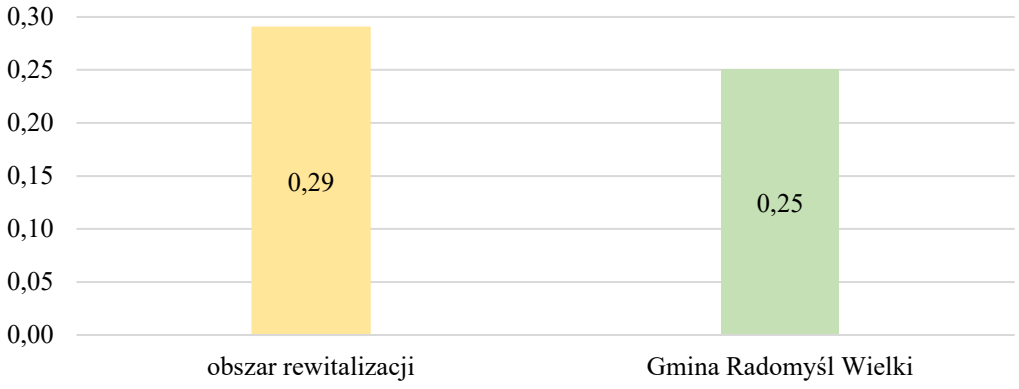
Na jakość życia w dużej mierze składają się także dochody mieszkańców, a dochody związane są z ilością i jakością pracy oraz odpowiednimi kwalifikacjami i ich dostosowaniem do lokalnego rynku pracy. Wysoka liczba osób korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia na obszarze rewitalizacji wiąże się z niską liczbą miejsc pracy nie tylko na wskazanym obszarze, ale również w gminie. Część mieszkańców dojeżdża do pracy do innych większych ośrodków. Wskaźniki dotyczące nowo zarejestrowanych podmiotów dla obszaru rewitalizacji oraz podmiotów wyrejestrowanych z rejestru REGON w przeliczeniu na 100 osób według faktycznego miejsca zamieszkania w 2023 r. dla obszaru rewitalizacji były mniej korzystne niż średnia dla Gminy Radomyśl Wielki (wykresy 5 i 6). Ponadto warto zauważyć, iż wskaźnik *liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 os.* dla obszaru rewitalizacji w 2023 r. wynosił 11,8 przy średniej dla gminy 8,2, co stanowi potencjał obszaru.

Wykres 5 Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania w 2023 r. na obszarze rewitalizacji i w Gminie Radomyśl Wielki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 6 Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych z rejestru REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania w 2023 r. na obszarze rewitalizacji i w Gminie Radomyśl Wielki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na terenie Gminy Radomyśl Wielki, w tym na obszarze rewitalizacji, funkcjonują głównie małe i średnie przedsiębiorstwa prywatne. Biorąc pod uwagę zasoby i potencjały jakie

posiada obszar rewitalizacji, istotne jest stworzenie odpowiednich warunków, aby mieszkańcy mogli w dalszym ciągu rozwijać i wzmacniać swoją przedsiębiorczość oraz nawiązywać współpracę. Ważne jest wsparcie oraz pobudzenie przedsiębiorczości mieszkańców przez samorząd gminny poprzez zadania realizowane w partnerstwie z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej oraz Powiatowym Urzędem Pracy.

Należy podjąć kompleksowe działania społeczne na obszarze rewitalizacji służące rozwiązaniu zidentyfikowanych problemów społecznych, integracji oraz aktywizacji mieszkańców, wykorzystując przy tym potencjał oraz możliwości zatrudnienia i rozwoju własnej działalności. Zaplanowanie działań społecznych o charakterze wyprzedzającym będzie miało na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz gotowości i świadomości mieszkańców co do możliwości partycypacyjnego współdecydowania o obszarze objętym Gminnym Programem Rewitalizacji.

Do rozwoju przedsiębiorczości na terenie Gminy Radomyśl Wielki przyczynia się również jej przynależność do Lokalnej Grupy Działania „PROWENT". Stowarzyszenie wpływa nie tylko na rozwój gospodarczy gminy, ale również wspiera pobudzanie aktywności społecznej mieszkańców oraz ich integrację, a także współpracę z władzami samorządowymi oraz sąsiednimi gminami. Stowarzyszenie prowadzi również nabory na dofinansowanie projektów dotyczących odnowy wsi oraz zagospodarowania przestrzeni publicznych.

Przedsiębiorczość jest uważana za główny czynnik rozwoju społeczno-gospodarczego, a także kluczowy warunek osiągnięcia konkurencyjności gospodarki w kraju. Działania zmierzające do poprawy warunków funkcjonowania przedsiębiorstw powinny przyczyniać się do podnoszenia konkurencyjności gospodarki, rozumianej jako długookresowa zdolność do sprostania konkurencji zewnętrznej. Działania z zakresu szeroko rozumianego rozwoju przedsiębiorczości oraz dostępnych form wsparcia dla przedsiębiorców powinny przyczyniać się do powstawania nowych, trwałych miejsc pracy oraz pobudzać przedsiębiorców do dalszego inwestowania. Dlatego tak ważne jest, aby mieszkańcy obszaru rewitalizacji mieli wsparcie ze strony samorządu w zakresie budowania przedsiębiorczości i możliwości rozwoju. Należy budować postawy przedsiębiorczości od najmłodszych lat, między innymi przez odpowiednio organizowane i dobierane zajęcia dodatkowe czy dedykowane programy wzmacniające umiejętności dzieci i młodzieży w tym zakresie lub konkursy zachęcające do poruszania się w tej dziedzinie. Należy pamiętać także o starszych mieszkańcach i podnosić ich kwalifikacje i umiejętności zawodowe. W obecnych czasach i szybko zachodzących zmianach, należy dążyć do uczenia się przez całe życie.

Odpowiednie dochody mieszkańców, a także odpowiednie warunki do pracy i atrakcyjność osiedleńcza danego miejsca wpływają na możliwość wzrostu liczby mieszkańców w danym obszarze.

3.5. Sfera środowiskowa

a. Jakość powietrza

Kolejnym występującym problemem na obszarze rewitalizacji, a mającym konsekwencje dla stanu środowiska oraz zdrowia ludzi, jest palenie w piecach odpadami komunalnymi i brak świadomości ekologicznej mieszkańców. W celu ochrony środowiska i ograniczania niskiej emisji, konieczne będzie wdrażanie działań mających za zadanie zmniejszenie zapotrzebowania na energię, zarówno w budynkach użyteczności publicznej, jak

i budynkach podmiotów gospodarczych i indywidualnych gospodarstw domowych oraz w budynkach wielorodzinnych. Należy wykorzystać odnawialne źródła energii (OZE) w sektorze publicznym, przeprowadzić termomodernizację obiektów, jak i zachęcać przedsiębiorstwa oraz gospodarstwa domowe do zastąpienia instalacji opartych na paliwach stałych – instalacjami do produkcji ciepła z odnawialnych źródeł, takich jak biomasa, promieniowanie słoneczne, biogaz, geotermia. Uświadamianie społeczeństwa w zakresie korzystania z technologii oszczędnych energetycznie powinno być jednym z wielu zadań realizowanych przez samorząd. Istotne jest też, aby edukować społeczeństwo szerzej w zakresie ekologii, a także świadomej konsumpcji. Tego typu przedsięwzięcia są istotne nie tylko ze środowiskowego punktu widzenia, ale też konieczne ze względu na mieszkańców.

W sferze środowiskowej problemem na obszarze rewitalizacji jest dość duża ilość azbestu, czyli odpadu stwarzającego zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi oraz stanu środowiska. W tabeli 6 porównano ilość azbestu na obszarze rewitalizacji (w tonach) oraz ilość unieszkodliwionego azbestu w przeliczeniu na 1 mieszkańca, w porównaniu do średniej dla gminy.

Tabela 6 Ilość odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi lub stanu środowiska – azbest oraz ilość unieszkodliwionego azbestu w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2023 roku na terenie obszaru rewitalizacji i w Gminie Radomyśl Wielki

	obszar rewitalizacji	średnia dla gminy
Ilość odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi lub stanu środowiska - azbest (tona)	419,19	375,42
Ilość unieszkodliwionego azbestu (tona) w przeliczeniu na 1 mieszkańca	0,00	0,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Radomyśl Wielki

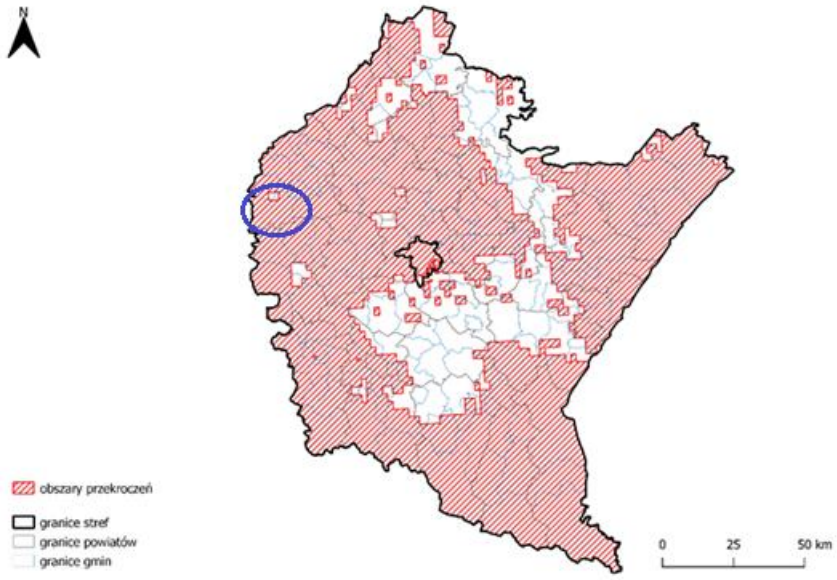
Diagnoza w zakresie przekroczenia standardów jakości powietrza przeprowadzona została na podstawie *Rocznej oceny jakości powietrza w województwie podkarpackim, raport wojewódzki za rok 2023*. Na terenie województwa podkarpackiego wyróżniono dwie strefy – miasto Rzeszów oraz strefę podkarpacką. Gmina Radomyśl Wielki należy do strefy podkarpackiej[8]. Z uwagi na ochronę zdrowia, diagnoza dotyczyła wieloetapowej klasyfikacji dla następujących parametrów: pył zawieszony PM10 (rok), pył zawieszony PM10 (24-godziny), benzo(a)piren w pyle PM10 (rok), pył zawieszony PM2,5 (rok) oraz ozon (maks. 8-godzin).

Stężenia ozonu oceniane były w dwóch kategoriach – dotrzymania poziomu docelowego oraz dotrzymania poziomu celu długoterminowego. Klasyfikacja stref dla ozonu wykonana została w oparciu o wyniki pomiarów z okresu trzech lat: 2021–2023, dla których obliczono średnią liczbę dni z przekroczeniem poziomu docelowego. W wyniku analiz serii pomiarowych oraz statystyk, na żadnym stanowisku pomiarowym w roku podlegającym ocenie nie stwierdzono przekroczenia poziomu docelowego. Na podstawie przeprowadzonych analiz stwierdzono, że poziom docelowy stężenia ozonu w powietrzu, określony ze względu na

[8] Strona internetowa Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, powietrze.gios.gov.pl

ochronę zdrowia ludzi, nie został przekroczony w żadnej ze stref województwa podkarpackiego, w wyniku czego otrzymały one klasę A. Drugim parametrem dla ozonu, podlegającym ocenie rocznej, jest dotrzymanie poziomu celu długoterminowego. Poziom ten uznaje się za dotrzymany, jeżeli w roku podlegającym ocenie stężenia 8-godzinne ozonu nie przekroczyły 120 µg/m^3. Podstawą oceny dla tego parametru były wyniki pomiarów z 6 stanowisk pomiarów automatycznych za rok 2023, uzupełnione wynikami szacowania opartymi o wyniki modelowania rozkładu stężeń O_3, wykonanego na poziomie krajowym przez IOŚ-PIB. Na każdym stanowisku pomiarowym odnotowano co najmniej 4 dni z przekroczeniem wartości 120 µg/m3, co oznacza przekroczenie poziomu celu długoterminowego dla ozonu. Znaczna część obszaru województwa nie spełnia wymagań określonych dla poziomu celu długoterminowego, uzyskując klasę D2. Również na terenie Gminy Radomyśl Wielki poziom celu długoterminowego ozonu został przekroczony (mapa 3). Na mapach 3–4 zaznaczono niebieskim kolorem obszar Gminy Radomyśl Wielki.

Mapa 3 Zasięg obszarów przekroczeń poziomu celu długoterminowego ozonu określonego ze względu na ochronę zdrowia w województwie podkarpackim w 2023 roku

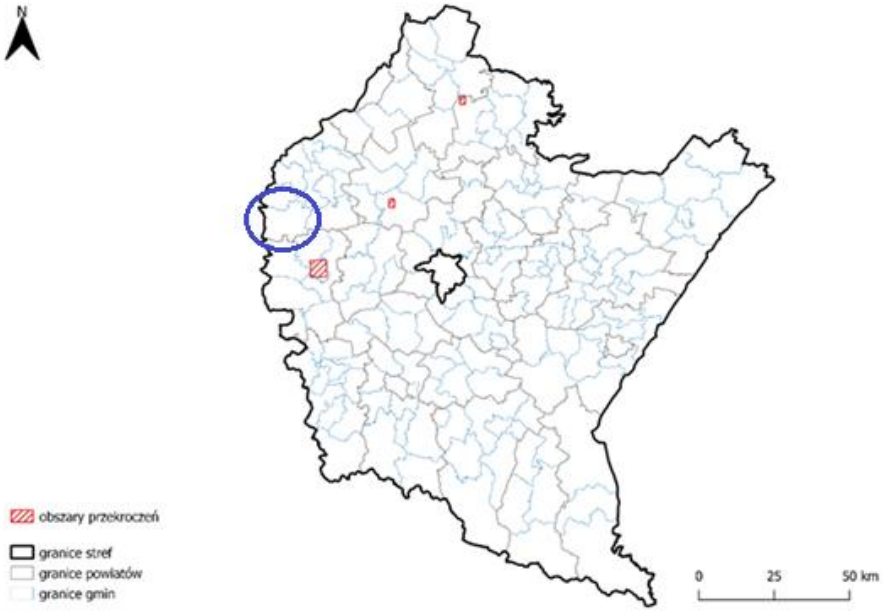

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim, raport wojewódzki za rok 2023, str. 62

Oceny przekroczeń pyłu PM10 dokonano pod kątem dwóch kryteriów: wartości średnich rocznych stężeń pyłu zawieszonego PM10 oraz liczby dni z przekroczeniami poziomu dopuszczalnego przez średnie stężenia dobowe. W przypadku pierwszego kryterium wszystkie strefy otrzymały klasę A, co oznacza, że w żadnej ze stref nie zarejestrowano przekroczenia wartości średniorocznej określonej na poziomie 40 µg/m^3. W odniesieniu do drugiego kryterium – dopuszczalnej częstości 35 przekroczeń poziomu średniego stężenia dobowego pyłu zawieszonego PM10, określonego na poziomie 50 µg/m^3, przekroczenie również nie wystąpiło, w wyniku czego wszystkie strefy uzyskały klasę A. Na terenie Gminy Radomyśl Wielki także nie odnotowano przekroczeń normy w tym zakresie.

Oceny rocznej pod kątem pyłu zawieszonego PM2,5 dokonano w odniesieniu do poziomu dopuszczalnego dla fazy II, wynoszącego 20 μg/m^3. Wyniki pomiarów za 2023 rok wykazały, że wszystkie strefy województwa podkarpackiego zostały zaliczone do klasy A z uwagi na nieprzekroczenie normy pyłu zawieszonego PM2,5 dla fazy II. Na terenie Gminy Radomyśl Wielki nie odnotowano przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5.

W 2023 roku na terenie województwa podkarpackiego wystąpiły przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyle zawieszonym PM10. W roku 2023 stężenia benzo(a)pirenu oznaczane w pyle zawieszonym PM10 w strefie podkarpackiej przekraczały poziom docelowy, w wyniku czego strefa podkarpacka otrzymała klasę C. Na terenie Gminy Radomyśl Wielki nie stwierdzono przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyle zawieszonym PM10 (mapa 4).

Mapa 4 Zasięg obszarów przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyle zawieszonym PM10 określonego ze względu na ochronę zdrowia w województwie podkarpackim w 2023 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim, raport wojewódzki za rok 2023, str. 91

b. Formy ochrony przyrody oraz zagrożenia powodziowe

Na terenie Gminy Radomyśl Wielki nie występuje zagrożenie wystąpienia powodzi, przez co nie ma uzasadnienia do budowy wałów przeciwpowodziowych. Okresowo, podczas kilkudniowej deszczowej pogody o intensywnych opadach, zdarzają się podtopienia na Zgórskiej Rzece w okolicy miejscowości Zgórsko.

Na terenie Gminy Radomyśl Wielki występują następujące formy ochrony przyrody[9]: Przecławski Obszar Chronionego Krajobrazu, Jastrzębsko-Żdżarski Obszar Chronionego Krajobrazu, 1 pomnik przyrody, jednak obszar rewitalizacji nie znajduje się w zasięgu żadnej

[9] Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, crfop.gdos.gov.pl

z ww. form ochrony przyrody. Ponadto przez obszar rewitalizacji nie przebiegają żadne korytarze ekologiczne. Kolejnym istotnym czynnikiem z punktu widzenia zagospodarowania przestrzennego są osuwiska, które należą do najniebezpieczniejszych i najczęściej występujących geozagrożeń na terenie Polski. Również pod tym względem teren gminy usytuowany jest korzystnie, ponieważ nie występują na nim osuwiska oraz tereny zagrożone ruchami masowymi.

3.6.Wnioski wynikające z pogłębionej diagnozy

Tereny gminy wyznaczone jako obszar rewitalizacji charakteryzują się problemami w sferze społecznej oraz w sferach: gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, ale również potencjałami, które należy wykorzystać jako narzędzie do wyjścia z sytuacji kryzysowej.

W wyniku przeprowadzonej pogłębionej diagnozy wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Radomyśl Wielki oraz w oparciu o różne formy partycypacji społecznej (spotkania, warsztaty dla różnych grup interesariuszy), zidentyfikowano ***problemy*** i ***potencjały*** w podziale na sfery tematyczne (tabela 7) oraz wynikające z nich ***potrzeby*** o różnym charakterze i skali oddziaływania dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji.

Tabela 7 Zidentyfikowane problemy oraz potencjały wyznaczonego obszaru rewitalizacji

Problemy	Potencjały
SFERA SPOŁECZNA	
1. Wskaźnik udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie osób w wieku produkcyjnym wyższy niż średnia w gminie. 2. Wskaźniki udziału osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 mieszkańców wyższy niż średnia dla gminy. 3. Zagrożenie powstawania i dziedziczenia patologii społecznych (najczęstsze powody korzystania ze świadczeń pomocy społecznej to: niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba). 4. Wyniki ze wszystkich przedmiotów z egzaminu ósmoklasisty niższe niż dla jednostek wyższego rzędu. 5. Brak wystarczającej ilości miejsc zapewniających opiekę dzieciom do lat 3. 6. Liczba organizacji pozarządowych niższa niż średnio w gminie. 7. Niedostateczna aktywność, integracja i zaangażowanie mieszkańców w sprawy lokalne. 8. Trudności w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych rozwijających organizacje pozarządowe. 9. Niedostatecznie rozwinięta oferta kulturalna i spędzania czasu wolnego przez mieszkańców.	1. Rosnąca liczba mieszkańców wyznaczonego obszaru rewitalizacji. 2. Dodatnie i wyższe niż średnia w gminie wskaźniki migracji i przyrostu naturalnego. 3. Dostęp do istniejącej bazy obiektów opieki przedszkolnej.

10. Niewystarczająca jakość i dostępność usług i przestrzeni publicznych dla osób niepełnosprawnych. 11. Niewystarczające w stosunku do rosnących potrzeb wsparcie osób starszych. 12. Brak efektywnych partnerstw trójsektorowych. 13. Niewystarczająca w stosunku do potrzeb oferta dostępu do usług medycznych, w tym usług specjalistycznych.	
SFERA GOSPODARCZA	
1. Wskaźnik nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych niższy niż średnio w gminie. 2. Wskaźnik wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych wyższy niż średnio w gminie. 3. Małe zróżnicowanie oferty handlu i usług. 4. Niewystarczająca przestrzeń oraz warunki techniczne do prowadzenia działalności handlowej. 5. Niskie kompetencje zawodowe mieszkańców, utrudniające zmianę miejsca zatrudnienia.	1. Koncentracja na obszarze rewitalizacji obiektów usługowych, handlowych. 2. Przedsiębiorczość mieszkańców na obszarze rewitalizacji – liczba podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2023 r. wyższa niż średnia dla gminy.
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	
1. Bariery architektoniczne dla osób starszych oraz niepełnosprawnych w przestrzeniach publicznych i budynkach użyteczności publicznej. 2. Niedostateczny stan techniczny oraz niefunkcjonalny układ części infrastruktury drogowej. 3. Brak wystarczającej liczby miejsc parkingowych. 4. Brak i/lub zły stan techniczny infrastruktury komunalnej. 5. Brak estetycznego, funkcjonalnego i bezpiecznego zagospodarowania przestrzeni publicznej. 6. Niski poziom wykorzystania nowoczesnych technologii w administracji publicznej. 7. Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura sportowa, rekreacyjna, turystyczna i okołoturystyczna. 8. Brak spójnego systemu szlaków pieszych i rowerowych.	1. Powierzchnia terenów zagospodarowanych na działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną wyższa niż średnio w gminie. 2. Lokalizacja funkcji centrotwórczych: licznych obiektów administracyjnych, ochrony zdrowia, oświaty, usługowo-handlowych, kulturowych, religijnych, rekreacyjnych i innych. 3. Dobre położenie logistyczne i komunikacyjne obszaru rewitalizacji – obwodnica miasta wyprowadzająca ruch tranzytowy poza jego centrum.
SFERA TECHNICZNA	
1. Zły stan techniczny i niska efektywność energetyczna części budynków użyteczności publicznej. 2. Potrzeby modernizacyjne i braki w wyposażeniu niektórych obiektów publicznych. 3. Niewystarczający i częściowo będący w złym stanie technicznym system oświetlenia ulicznego.	1. Intensywny rozwój mieszkalnictwa – duże zainteresowanie obszarem miasta jako miejscem zamieszkania.
SFERA ŚRODOWISKOWA	

1. Niedostateczna świadomość ekologiczna mieszkańców w zakresie ochrony środowiska. 2. Niewystarczająca ilość terenów zieleni urządzonej. 3. Nieurządzone skwery, nieuporządkowana zieleń na niektórych terenach publicznych. 4. Duża ilość azbestu pozostałego do unieszkodliwienia na obszarze rewitalizacji.	1. Położenie na terenach nie będących obszarami szczególnego zagrożenia powodzią. 2. Położenie na terenach nie zagrożonych osuwiskami.

Źródło: Opracowanie własne

Po dokonaniu całościowej analizy ***problemów*** oraz ***potencjałów*** zidentyfikowanych na wyznaczonym obszarze rewitalizacji, poniżej wskazano ***skalę i charakter zdiagnozowanych potrzeb***, które determinują zakres działań rewitalizacyjnych.

Zidentyfikowane potrzeby w zakresie przezwyciężania zjawisk kryzysowych w sferze społecznej to:

1. *Tworzenie warunków do aktywności rodzin i mieszkańców obszaru rewitalizacji* – konieczne jest wsparcie rodzin dysfunkcyjnych, a także ogólnie rodzin zamieszkujących teren rewitalizacji oraz pozostałych mieszkańców poprzez stworzenie przestrzeni oraz systemu usług publicznych, który podniósłby ich aktywność społeczną oraz pozwoliłby na wzajemną integrację. Ważne w tym kontekście jest zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych i rozszerzenie oferty kulturalnej i rekreacyjnej.
2. *Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne oraz integracji w działaniu na rzecz obszaru rewitalizacji* – niezbędne jest budowanie wspólnoty aktywnych mieszkańców wokół dobra wspólnego, integrowanie społeczności, zachęcanie do działania w organizacjach pozarządowych i wspieranie tych organizacji, wzmacnianie tożsamości lokalnej poprzez różne formy aktywności społecznej we współpracy z podmiotami czy instytucjami działającymi na obszarze rewitalizacji.
3. *Zapewnianie udziału w życiu społecznym seniorom oraz osobom niepełnosprawnym* – niezbędne jest zwiększanie dostępności do usług opiekuńczych oraz organizacja aktywnych form spędzania czasu wolnego (zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych poprzez organizowanie cyklicznych wydarzeń i spotkań integracyjnych, warsztatów międzypokoleniowych, wycieczek itp.). Na obszarze rewitalizacji zidentyfikowano wysoką skalę problemów społecznych oraz rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym, istnieje więc potrzeba realizacji działań mających na celu włączenie społeczne grup zagrożonych wykluczeniem.
4. *Poprawa jakości edukacji i stworzenie możliwości do rozwoju zawodowego ludzi młodych* – istnieje potrzeba zapewnienia odpowiednich warunków technicznych, a także możliwości w zakresie kształcenia oraz samorozwoju w celu zwiększenia szans życiowych dzieci i młodzieży (m.in. kreowanie postaw przedsiębiorczych, wprowadzanie i rozwijanie nowych kierunków kształcenia, organizacja zajęć pozalekcyjnych i różnych form spędzania czasu wolnego, wprowadzanie więcej umiejętności cyfrowych i wykorzystywania nowoczesnych technologii do nauki). Ważne, aby zapewnić dzieciom i młodzieży wysokiej jakości warunki do nauki i rozwoju już od najmłodszych lat. Kluczem jest połączenie edukacji teoretycznej z praktyką oraz stworzenie młodym ludziom realnych perspektyw rozwoju.

5. *Kompleksowe wsparcie osób wykluczonych i/lub zagrożonych ubóstwem zamieszkujących na obszarze rewitalizacji* – niezbędne jest przerwanie procesu dziedziczenia ubóstwa, bezrobocia i patologii społecznych poprzez różnorodne i zindywidualizowane formy pracy, zarówno z dorosłymi jak i dziećmi czy młodzieżą, m.in. poprzez indywidualne wsparcie, animację społeczną, profilaktykę społeczną czy środowiskowe formy wsparcia zapewniające organizację czasu wolnego.
6. *Przeciwdziałanie bezrobociu i zwiększanie możliwości legalnego zatrudnienia* – istnieje potrzeba zapewnienia mieszkańcom lepszych warunków zatrudnienia, a także mobilizacja i podnoszenie kwalifikacji poprzez programy realizowane we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy oraz Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej.
7. *Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości podstawowych usług publicznych i ulepszenie oferty kulturalnej* – zdiagnozowane potrzeby dotyczą przede wszystkim zagospodarowania przestrzeni publicznej oraz poprawy warunków technicznych obiektów poprzez nadanie nowych lub przywrócenie funkcji z zakresu kultury, rekreacji i wypoczynku. Jednym z elementów usług publicznych jest umożliwienie mieszkańcom wynajmu i zakupu tanich mieszkań, których zarządcą będzie gmina.

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przezwyciężania zjawisk kryzysowych w sferze gospodarczej to:

1. *Zwiększenie i pobudzenie przedsiębiorczości, a także rozwój kwalifikacji zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji* – istnieje potrzeba „ożywienia" gospodarczego na terenie obszaru rewitalizacji poprzez podjęcie kompleksowych działań inwestycyjnych w przestrzeni, tworzących odpowiednią bazę techniczną oraz wdrożenie programów ułatwiających podjęcie działalności gospodarczych przez mieszkańców obszaru rewitalizacji, a także ograniczenie zamykania prowadzonych działalności.
2. *Wspieranie rozwoju przedsiębiorstw i działalności gospodarczych mieszkańców na obszarze rewitalizacji* – niezbędne jest podjęcie działań związanych z zagospodarowaniem terenów oraz budynków na cele gospodarcze, przyczyniając się tym do wzrostu zamożności i przedsiębiorczości mieszkańców oraz wspieranie istniejących przedsiębiorstw, aby zapobiegać ich zamykaniu (np. szkolenia, kursy, dotacje).

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przezwyciężania zjawisk kryzysowych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej to:

1. *Zagospodarowanie przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności interesariuszy rewitalizacji* – zauważa się potrzeby związane z poprawą estetyki, funkcjonalności i bezpieczeństwa w ogólnodostępnych przestrzeniach publicznych dla wzrostu aktywności społecznej i gospodarczej, m.in. poprzez tworzenie infrastruktury społecznej, elementów małej architektury, urządzeń i obiektów sportowych, a także likwidowanie barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych i starszych.
2. *Tworzenie warunków technicznych do aktywności rodzin i grup społecznych obszaru rewitalizacji, a także zapewnienie dostępu do podstawowych usług publicznych i kulturalnych* – zauważa się niedostateczne wykorzystanie obiektów użyteczności

publicznej oraz niedostateczne zagospodarowanie powierzchni do zidentyfikowanych potrzeb związanych z rozszerzeniem oferty kulturalnej.

3. *Zwiększenie funkcjonalności i bezpieczeństwa układów komunikacyjnych z uwzględnieniem preferencji dla ruchu pieszego i rowerowego* – ze względu na planowany rozwój usług konieczna jest poprawa stanu technicznego i jakości ciągów pieszo-jezdnych. Umożliwi to bezpieczną komunikację i poprawi dostępność do tych obiektów. Ważne jest utworzenie infrastruktury przyjaznej mieszkańcom i środowisku.
4. *Poprawa stanu bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji* – niezbędne jest podjęcie działań związanych z poprawą bezpieczeństwa publicznego, szczególnie na obszarach ogólnodostępnych przestrzeni publicznych, m.in. poprzez montaż, rozbudowę i konsolidację systemu monitoringu.

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przezwyciężania zjawisk kryzysowych w sferze technicznej to:

1. *Modernizacja oraz przebudowa obiektów użyteczności publicznej* – zauważa się niedostateczne wykorzystanie istniejących już obiektów, ze względu na ich zły stan techniczny. W związku z tym konieczna jest ich przebudowa, modernizacja i adaptacja do nowych funkcji lub poprawy obecnego funkcjonowania.
2. *Zatrzymanie postępującej degradacji technicznej i/lub poprawa efektywności energetycznej zasobów mieszkaniowych i budynków użyteczności publicznej* – zauważa się szeroki zakres potrzeb w zakresie poprawy stanu technicznego budynków oraz poprawy efektywności energetycznej budynków.

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przezwyciężania zjawisk kryzysowych w sferze środowiskowej to:

1. *Ograniczenie tzw. „niskiej" emisji zanieczyszczeń powietrza* – zdiagnozowano konieczność podjęcia kompleksowych działań zmniejszających wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza w zakresie różnych projektów pozwalających na zastąpienie starych, nisko sprawnych urządzeń grzewczych, bardziej proekologicznymi rozwiązaniami dostarczającymi ciepło, a także zamontowanie instalacji odnawialnych źródeł energii. Ważne w tym kontekście jest również ograniczenie zużycia energii poprzez zwiększenie efektywności energetycznej budynków.
2. *Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców* – potrzebne są inicjatywy edukacyjne dla mieszkańców obszaru rewitalizacji w zakresie świadomości, postaw i zachowań ekologicznych przyczyniających się do ochrony środowiska naturalnego.

III. Część programowa

1. Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji

Przeprowadzenie całościowej analizy zjawisk kryzysowych i potencjałów oraz wskazanie czynników mających szczególne znaczenie z punktu widzenia rewitalizacji (tabela 7) pozwoliło określić strategiczne kierunki działań dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Radomyśl Wielki. Określono wizję (planowany efekt), misję oraz 2 cele rewitalizacji, wokół których skoncentrowane zostały kierunki działań. Realizacja zaplanowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych pozwoli na wykonanie misji, a tym samym wyprowadzenie wyznaczonego obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego.

1.1. Misja i wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Gminny Program Rewitalizacji opracowany został w układzie uwzględniającym dwa kluczowe jego elementy, tj. *wizję* – pokazującą wizerunek obszaru rewitalizacji w przyszłości i *misję* – będącą naczelnym kierunkiem zintegrowanej polityki terytorialnej, wokół której koncentrować się będą kompleksowe i partnerskie działania wszystkich interesariuszy rewitalizacji. Na podstawie przeprowadzonej pogłębionej diagnozy, analizy zjawisk kryzysowych i lokalnych potencjałów oraz w wyniku wspólnej pracy warsztatowej interesariuszy rewitalizacji, sformułowano misję oraz wizję stanu wyznaczonego obszaru po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji jako efekt przeprowadzonych działań rewitalizacyjnych.

Obszar rewitalizacji

WIZJA

Zrewitalizowany obszar Miasta Radomyśl Wielki to centrum gminy, miejsce ożywione społecznie i gospodarczo, integrujące i aktywizujące lokalną społeczność do działania, oferujące dostęp do wysokiej jakości usług publicznych

MISJA REWITALIZACJI

Tworzenie dla mieszkańców możliwości podnoszenia kompetencji i kwalifikacji oraz wspieranie ich integracji, przedsiębiorczości i aktywności społecznej

Wizja obszaru rewitalizacji zawiera w sobie opis pożądanego stanu docelowego we wszystkich sferach, tj. społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej.

W wymiarze *społecznym* na rewitalizowanym obszarze nastąpi poprawa warunków i jakości życia mieszkańców poprzez wspieranie organizacji pozarządowych, budowanie postaw przedsiębiorczości, wzmacnianie lokalnej tożsamości, poprawę dostępu do nowoczesnych i bezpiecznych obiektów użyteczności publicznej oraz funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni, przyczyniając się tym do aktywizacji i integracji społecznej, wspólnie działającej na korzyść obszaru rewitalizacji. Połączenie wsparcia społeczności z działaniami infrastrukturalnymi zniweluje zjawisko marginalizacji i wykluczenia społecznego, spowodowane problemami społecznymi, takimi jak niepełnosprawność czy podeszły wiek.

W wymiarze *gospodarczym* proces rewitalizacji przyczyni się w sposób bezpośredni do wzmocnienia przedsiębiorczości mieszkańców, a w sposób pośredni – do wzrostu inwestycji. Duże znaczenie będzie miało stworzenie warunków do pracy zdalnej, co nie tylko przełoży się na wzrost możliwości pracy na lokalnym rynku pracy, ale też wzmocni potencjał osiedleńczy obszaru.

W wymiarze *przestrzenno-funkcjonalnym*, po przeprowadzeniu kompleksowej rewitalizacji, nastąpi zbudowanie spójnej i funkcjonalnej przestrzeni, która zostanie osiągnięta poprzez zagospodarowanie i ponowne nadanie funkcji terenom i obiektom publicznym na obszarze rewitalizacji – takich jak rekreacyjna, kulturowa, wypoczynkowa i turystyczna. Ponadto przewiduje się poprawę warunków funkcjonowania układów komunikacyjnych.

W wymiarze *technicznym*, dzięki realizacji kompleksowych działań, zwiększy się dostępność wszystkich mieszkańców do podstawowych usług komunalnych, a także poprawiony zostanie stan techniczny (w tym efektywność energetyczna) zdegradowanych i częściowo nieużytkowanych budynków użyteczności publicznej, umożliwiając tym samym nadanie im nowej lub przywrócenie pierwotnej funkcji.

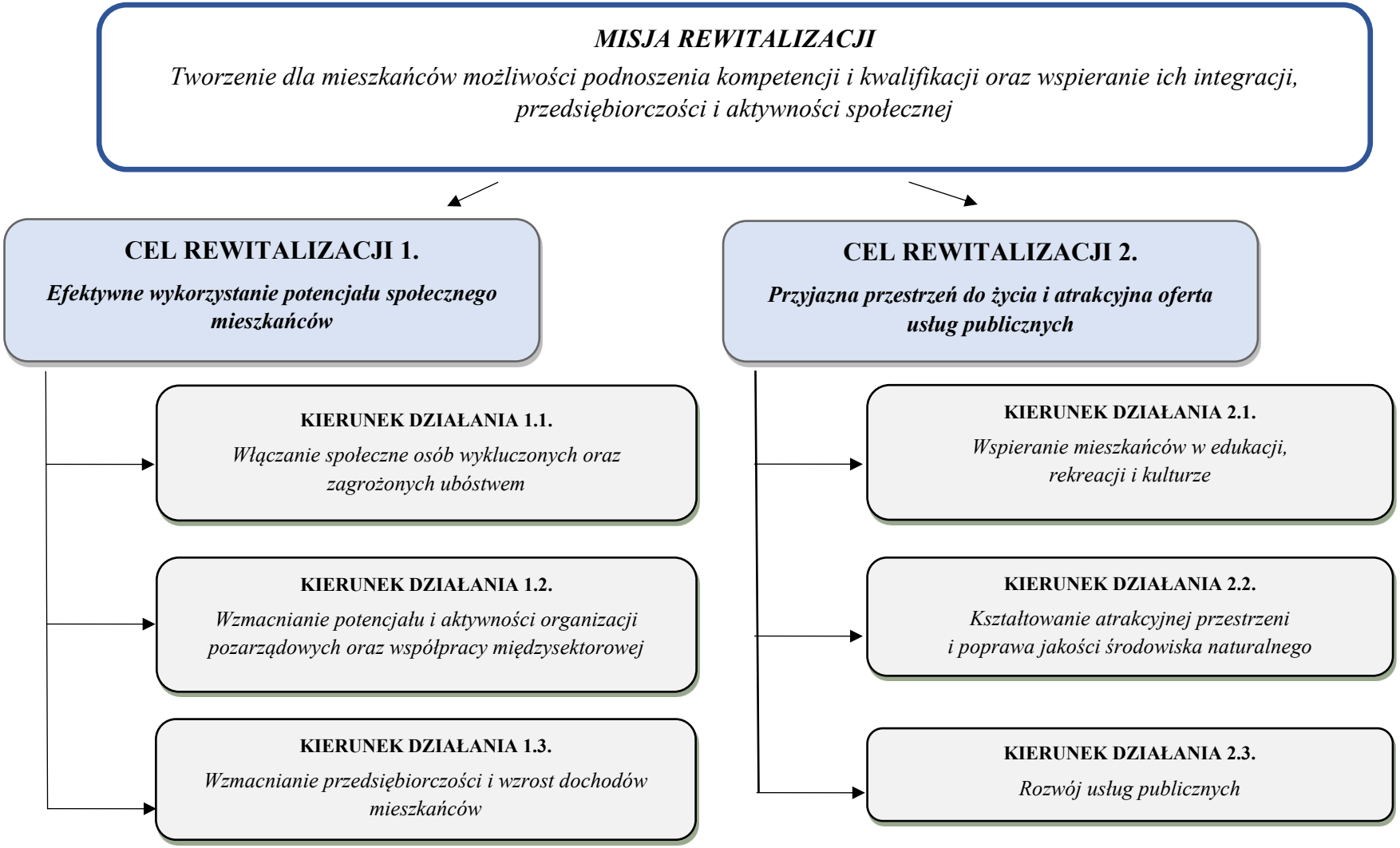
W wymiarze *środowiskowym* nastąpi poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie tzw. „niskiej" emisji zanieczyszczeń, a także zwiększenie powierzchni i uporządkowanie terenów zieleni urządzonej, które zwiększają komfort życia mieszkańców. Wszystkie działania, w tym te związane ściśle ze sferą techniczną i przestrzenną, będą uwzględniały zasady zrównoważonego rozwoju i będą się przyczyniać do realizacji wyzwań środowiskowych i klimatycznych. Projekty rewitalizacyjne będą realizowane z myślą o zachowaniu i rozwoju zielonej infrastruktury.

1.2. Cele rewitalizacji wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań

Wypełnienie przyjętych wizji i misji jest uwarunkowane realizacją postawionych celów rewitalizacji i zaplanowanych do realizacji kierunków działań, służących eliminacji lub ograniczeniu zdiagnozowanych na etapie diagnostycznym negatywnych zjawisk, ściśle odpowiadających przyjętym celom (schemat 3, tabela 8).

Cele rewitalizacji są kwantyfikowalne (wymierne) oraz adekwatne do wyników pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji, co zostało wskazane w tabeli 21 *Wskaźniki monitoringowe wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Radomyśl Wielki na lata 2026–2030,* w której do poszczególnych celów przyporządkowano konkretne wskaźniki oddziaływania.

Schemat 3 Założenia *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Radomyśl Wielki na lata 2026–2030*

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 8 Kierunki działań wraz z odniesieniem ich do zidentyfikowanych potrzeb rewitalizacyjnych, mające na celu eliminację lub ograniczenie występowania negatywnych zjawisk

Kierunek działań	Potrzeba rewitalizacyjna
1.1. *Włączanie społeczne osób wykluczonych oraz zagrożonych ubóstwem*	• Kompleksowe wsparcie osób wykluczonych i/lub zagrożonych ubóstwem zamieszkujących na obszarze rewitalizacji; • Tworzenie warunków do aktywności rodzin i mieszkańców obszaru rewitalizacji; • Zapewnianie udziału w życiu społecznym seniorom oraz osobom niepełnosprawnym; • Przeciwdziałanie bezrobociu i zwiększanie możliwości legalnego zatrudnienia; • Zwiększenie i pobudzenie przedsiębiorczości, a także rozwój kwalifikacji zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji.
1.2. *Wzmacnianie potencjału i aktywności organizacji pozarządowych oraz współpracy międzysektorowej*	• Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne oraz integracji w działaniu na rzecz obszaru rewitalizacji.
1.3. *Wzmacnianie przedsiębiorczości i wzrost dochodów mieszkańców*	• Zwiększenie i pobudzenie przedsiębiorczości, a także rozwój kwalifikacji zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji; • Wspieranie rozwoju przedsiębiorstw i działalności gospodarczych mieszkańców na obszarze rewitalizacji.
2.1. *Wspieranie mieszkańców w edukacji, rekreacji i kulturze*	• Tworzenie warunków do aktywności rodzin i mieszkańców obszaru rewitalizacji; • Tworzenie warunków technicznych do aktywności rodzin i grup społecznych obszaru rewitalizacji, a także zapewnienie dostępu do podstawowych usług publicznych i kulturalnych; • Zagospodarowanie przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności interesariuszy rewitalizacji; • Poprawa jakości edukacji i stworzenie możliwości do rozwoju zawodowego ludzi młodych; • Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości podstawowych usług publicznych i ulepszenie oferty kulturalnej.
2.2. *Kształtowanie atrakcyjnej przestrzeni i poprawa jakości środowiska naturalnego*	• Zagospodarowanie przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności interesariuszy rewitalizacji; • Zwiększenie funkcjonalności i bezpieczeństwa układów komunikacyjnych z uwzględnieniem preferencji dla ruchu pieszego i rowerowego; • Zatrzymanie postępującej degradacji technicznej i/lub poprawa efektywności energetycznej zasobów mieszkaniowych i budynków użyteczności publicznej; • Modernizacja oraz przebudowa obiektów użyteczności publicznej; • Ograniczenie tzw. „niskiej” emisji zanieczyszczeń powietrza; • Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców.
2.3. *Rozwój usług publicznych*	• Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości podstawowych usług publicznych i ulepszenie oferty kulturalnej; • Zatrzymanie postępującej degradacji technicznej i/lub poprawa efektywności energetycznej zasobów mieszkaniowych i budynków użyteczności publicznej; • Poprawa stanu bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji.

Źródło: Opracowanie własne

2. Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne w latach 2026–2030

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Radomyśl Wielki na lata 2026–2030 złożony jest z listy planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz z charakterystyki pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Dzięki temu dokument jest konstrukcją złożoną z wielu różnorodnych projektów, która warunkuje osiągnięcie zaplanowanych efektów, a tym samym ich efektywne oddziaływanie na zidentyfikowane na etapie diagnozy zjawiska kryzysowe oraz wykorzystuje lokalne potencjały.

2.1.Lista planowanych podstawowych projektów/przedsięwzięć

W wyniku prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji, a także w oparciu o zasadę partnerstwa oraz partycypacji społecznej, zdefiniowano i scharakteryzowano 5 projektów podstawowych, czyli takich, bez których realizacja celów dokumentu nie będzie możliwa i obszar rewitalizacji nie będzie w stanie wyjść z kryzysowej sytuacji. Ponadto są to projekty kluczowe do powodzenia procesu rewitalizacji, ponieważ oddziałują kompleksowo na zidentyfikowane problemy we wszystkich sferach, a przede wszystkim w sferze społecznej. Główne założenia projektów przedstawiono w tabelach 9–14.

Projekty podstawowe

Tabela 9 Projekt podstawowy nr 1

Nazwa projektu	***Ożywienie społeczno-gospodarcze Radomyśla Wielkiego – rozwój przestrzenno-gospodarczy obszaru rewitalizacji***		
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji	**Okres realizacji**	2026–2029
Szacowana wartość	30 mln		
Główne źródło finansowania	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021–2027 Środki własne gminy		
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	Zakres projektu obejmuje: a) wyposażenie Izby Tradycji i Pamięci w Radomyślu Wielkim w niezbędne materiały i rekwizyty, co przyczyni się do wzmocnienia tożsamości lokalnej i rozszerzenia oferty kulturalnej wraz z funkcjonalnym zagospodarowaniem przyległego otoczenia. W obiekcie będą przechowywane i udostępniane zwiedzającym pamiątki z lokalną historią. Będzie to jednocześnie miejsce edukacji i integracji młodego pokolenia, jak i dorosłych mieszkańców; b) rozwój infrastruktury kultury na rzecz SCKiB w Radomyślu Wielkim poprzez rozbudowę, przebudowę oraz zmianę sposobu użytkowania części istniejącego budynku na potrzeby sali widowiskowej w Radomyślu Wielkim; c) rozwój infrastruktury kultury poprzez adaptację innego budynku na potrzeby SCKiB w Radomyślu Wielkim bądź budowę nowego budynku dostosowanego do zwiększających się potrzeb mieszkańców; d) rozwój oferty kultury i możliwość rozwoju pasji poprzez rozbudowę/budowę Remizy OSP Radomyśl Wielki, dzięki której podniesie się poziom bezpieczeństwa, a także nastąpi rozwój funkcji integracyjnej i edukacyjnej (realizacja na jej terenie różnego rodzaju projektów „miękkich”, aktywizujących mieszkańców);		

	e) ożywienie przestrzeni centralnej miejscowości Radomyśl Wielki – Rynek poprzez modernizację i dostosowanie do pełnienia nowych funkcji: społecznych, kulturalnych, gospodarczych, m.in. modernizację i renowację kamienic zlokalizowanych przy pierzei Rynku, przebudowę nawierzchni oraz modernizację infrastruktury technicznej, montaż elementów małej architektury (stoliki, ławki, kosze, lampy, parasole), nasadzenia dużej ilości zieleni, wydzielenie przestrzeni do organizacji wydarzeń kulturalnych, społecznych, a także utworzenie strefy gastronomicznej z ogródkami i stolikami; f) poprawa bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji, m.in. monitoring przy obiektach i przestrzeniach publicznych, budowa/rozbudowa oświetlenia, odpowiednie oznakowanie/utworzenie przejść dla pieszych; g) estetyczne i funkcjonalne zagospodarowanie zdegradowanych terenów w celu nadania nowych i rozszerzenia pełnionych funkcji, m.in. plac zabaw, skatepark, pumptrack, strefa Street Workout, zakup i montaż małej architektury – niezbędne do rozwoju edukacji i rekreacji oraz możliwości spędzania wolnego czasu, głównie dla dzieci i młodzieży; h) zagospodarowanie terenu przy ul. Przemysłowej, w celu nadania nowych i rozszerzenia pełnionych funkcji poprzez m.in. opracowanie koncepcji zagospodarowania, budowę i wyposażenie parku w interaktywne stanowiska edukacyjne, np. z zakresu przyrody, ekologii, nauk ścisłych, utworzenie ścieżek tematycznych i tablic informacyjnych, instalacja elementów malej architektury, stworzenie parku tematycznego z interaktywnymi tablicami, makietami, urządzeniami edukacyjnymi, budowa tężni solankowej – niezbędne do rozszerzenia oferty edukacyjnej, rekreacyjnej, turystycznej, zdrowotnej, spędzania czasu wolnego dla mieszkańców oraz turystów; i) rozwój oferty kultury i możliwość rozwoju pasji poprzez budowę Planetarium – niezbędne do poszerzenia oferty edukacyjnej, spędzania wolnego czasu, zwiększenia dostępu do kultury, a także pobudzania aktywności lokalnej na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Podczas projektowania i realizacji zakresów projektu nastąpi szczególna dbałość o zachowanie i rozwój zielonej infrastruktury, zwłaszcza ochronę drzew. Działania będą zgodne z duchem Europejskiego Zielonego Ładu, Nowego Europejskiego Bauhausu, z celami zrównoważonego rozwoju i gospodarką obiegu zamkniętego. Projekt zostanie zrealizowany w podziale na etapy, w zależności od możliwości finansowania zewnętrznego. W ramach prac powstaną obiekty pozbawione barier architektonicznych, wszystkie prace prowadzone będą z zachowaniem zasad dostępności.
Podmioty realizujące projekt	Gmina Radomyśl Wielki, ewentualni inni partnerzy
Grupy docelowe	Główną grupą docelową są mieszkańcy obszaru rewitalizacji. Odbiorcami będą również wszyscy mieszkańcy gminy, odwiedzający, pracownicy instytucji publicznych.
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane problemy (w tabeli 7): 1) *w sferze społecznej*: 1, 2, 3, 4, 6, 7, 9, 10 – poprawa dostępu do infrastruktury publicznej, szczególnie skierowanej do rodzin z dziećmi i młodzieży przełoży się na zwiększenie atrakcyjności osiedleńczej, a co za tym idzie może wpłynąć na zwiększenie liczby mieszkańców, szczególnie rodzin z dziećmi. 2) *w sferze gospodarczej*: 3, 4 – realizacja projektu szczególnie wpłynie na lepsze wykorzystanie przestrzeni do prowadzenia działalności gospodarczej oraz na przedsiębiorczość mieszkańców.

	3) *w sferze przestrzenno-funkcjonalnej*: 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8 – realizacja projektu wpłynie na zwiększenie spójności przestrzennej i funkcjonalnej obszaru, rozwój funkcji rekreacyjnej, kulturalnej, wypoczynkowej W wyniku realizacji projektu zlikwidowane zostaną bariery architektoniczne w obiektach i przestrzeniach publicznych. Wzrośnie atrakcyjność obszaru zarówno dla mieszkańców jak i odwiedzających, dzięki atrakcyjnej ofercie rekreacji, w tym funkcjonalnie i estetycznie zagospodarowanej przestrzeni. 4) *w sferze technicznej*: 2, 3 – zwłaszcza poprzez efektywne wykorzystanie do celów społecznych i publicznych nieużytkowanych i zdegradowanych obiektów i przestrzeni oraz zwiększenie ich efektywności energetycznej i poprawę stanu infrastruktury drogowej oraz stanu małej architektury. Ponadto projekt wykorzystywać będzie podczas wdrażania zakresu przedmiotowego następujące potencjały (tabela 7): 1) *w sferze przestrzenno-funkcjonalnej*: 1, 2 – realizacja projektu wpłynie na poprawę jakości i dostępności ogólnodostępnych terenów rekreacyjnych oraz przyczyni się do rozwoju potencjału funkcji cenotwórczych Rynku.
Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt	CEL REWITALIZACJI 1. *Efektywne wykorzystanie potencjału społecznego mieszkańców.* KIERUNEK DZIAŁANIA 1.2. *Wzmacnianie potencjału i aktywności organizacji pozarządowych oraz współpracy międzysektorowej.* KIERUNEK DZIAŁANIA 1.3. *Wzmacnianie przedsiębiorczości i wzrost dochodów mieszkańców.* CEL REWITALIZACJI 2. *Przyjazna przestrzeń do życia i atrakcyjna oferta usług publicznych.* KIERUNEK DZIAŁANIA 2.1. *Wspieranie mieszkańców w edukacji, rekreacji i kulturze.* KIERUNEK DZIAŁANIA 2.2. *Kształtowanie atrakcyjnej przestrzeni i poprawa jakości środowiska naturalnego.*
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty podjętych działań to: – zwiększenie dostępności i jakości infrastruktury publicznej; – poprawa sytuacji gospodarczej gminy; – rozwój oferty rekreacyjnej; – wzrost atrakcyjności obszaru jako miejsca zamieszkania, pracy i odpoczynku; – poprawa jakości życia mieszkańców. *Wskaźniki produktu*: – Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [ha]. *Wskaźniki rezultatu*: – Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem [osoby odwiedzające/rok].
Powiązanie projektu z innymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi	Projekt wykazuje powiązania i oddziaływanie z następującymi podstawowymi projektami rewitalizacyjnymi: 2, 3, 4, 5.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 10 Projekt podstawowy nr 2

Nazwa projektu	***Poprawa dostępności przestrzeni publicznych, obiektów sportowych i kulturalnych na obszarze rewitalizacji***		
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji	**Okres realizacji**	2026–2029
Szacowana wartość	10 mln		
Główne źródło finansowania	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021–2027 Środki partnerów społecznych i gospodarczych; Środki własne gminy		
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	Zakres rzeczowy projektu obejmuje: a) rozwój sieci ścieżek rowerowych oraz pieszo-rowerowych na obszarze rewitalizacja im.in. budowa drogi rowerowej i pieszo-rowerowej w ciągu drogi powiatowej nr 1175R długości ok. 3,086 km wraz z elementami infrastruktury towarzyszącej w celu zwiększenia bezpieczeństwa oraz aktywności mieszkańców; b) przebudowę i adaptację zdegradowanych budynków, obiektów, terenów i przestrzeni na obszarze rewitalizacji do pełnienia nowych funkcji, m.in. utworzenie Centrum Usług Wspólnych; c) zwiększenie oferty spędzania czasu wolnego dla rodzin z dziećmi poprzez rozwój i modernizację infrastruktury sportowej, m.in. mini scena plenerowa, fortepian zewnętrzny; d) budowę i modernizację chodników dla pieszych, szczególnie w otoczeniu obiektów użyteczności publicznej, a także zwiększenie ogólnej powierzchni parkingów przy terenach i obiektach publicznych, m.in. przy ul. Bocznej; e) poszerzenie oferty sportowo-rekreacyjnej poprzez budowę pełnowymiarowego boiska sportowego ze sztuczną murawą, trybunami i zapleczem, a także obiektów małej architektury (m.in. strefa do ćwiczeń street workout, pumptrack, skatepark, siłowania zewnętrzna, stojaki rowerowe, siedziska) oraz zadaszenie trybun sportowych w Radomyślu Wielkim; f) dostosowanie obiektów i powierzchni do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i innych osób ze szczególnymi potrzebami, w szczególności osób starszych, m.in. poprzez likwidację barier architektonicznych; g) utworzenie Dziennego Domu Pobytu w celu zapewnienia wsparcia osobom starszym, samotnym lub niepełnosprawnym, które potrzebują pomocy w codziennym funkcjonowaniu oraz kontaktu z innymi ludźmi; h) zwiększenie dostępu do usług medycznych poprzez utworzenie nowoczesnej, wielospecjalistycznej placówki medycznej, która zapewni mieszkańcom łatwy dostęp do szerokiego zakresu usług zdrowotnych; i) zwiększenie dostępu do usług medycznych poprzez utworzenie gabinetu do badania wzroku dla dzieci i dorosłych; j) modernizację i doposażenie istniejących placów zabaw i/lub budowę nowych placów zabaw, głównie w bezpośrednim sąsiedztwie funkcjonujących obiektów publicznych, utworzenie miasteczka ruchu drogowego; k) budowę mieszkań komunalnych oraz mieszkań na wynajem długoterminowy w celu uzupełnienia braków w rynku mieszkaniowym. Podczas projektowania i realizacji zakresów projektu nastąpi szczególna dbałość o zachowanie i rozwój zielonej infrastruktury, zwłaszcza ochronę drzew. Działania będą zgodne z duchem Europejskiego Zielonego Ładu, Nowego Europejskiego Bauhausu, z celami zrównoważonego rozwoju i gospodarką obiegu zamkniętego. Projekt zostanie zrealizowany w podziale na etapy, w zależności od możliwości finansowania zewnętrznego.		

Podmioty realizujące projekt	Gmina Radomyśl Wielki, Powiat Mielecki, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, ewentualni inni partnerzy
Grupy docelowe	Główną grupą docelową są mieszkańcy obszaru rewitalizacji. Odbiorcami będą również wszyscy mieszkańcy gminy, odwiedzający, pracownicy instytucji publicznych.
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane problemy (w tabeli 7): 1) *w sferze społecznej*: 9, 10, 11, 12, 13 – poprzez aktywizację mieszkańców do działania na rzecz obszaru rewitalizacji, rozszerzenie oferty świadczonych usług społecznych, a także poprawę warunków przestrzeni publicznej oraz bezpieczeństwa publicznego. Wszelkie działania związane z poszerzeniem oferty kultury i rekreacji przyczynią się do rozwiązania problemu niskiej aktywności, integracji oraz zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne, a także niedostatecznie rozwiniętej oferty kultury i spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych. Ponadto działania związane ze zwiększeniem dostępu do usług medycznych przyczynią się do poprawy stanu zdrowia mieszkańców. 2) *w sferze przestrzenno-funkcjonalnej*: 1, 2, 5, 7, 8 – realizacja projektu wpłynie na zwiększenie spójności przestrzennej i funkcjonalnej obszaru, rozwój funkcji rekreacyjnej i turystycznej. W wyniku realizacji projektu zlikwidowane zostaną bariery architektoniczne w obiektach i przestrzeniach publicznych. Wzrośnie atrakcyjność obszaru zarówno dla mieszkańców jak i odwiedzających, dzięki atrakcyjnej ofercie rekreacji, w tym funkcjonalnie i estetycznie zagospodarowanej przestrzeni, utworzenie ciągów pieszo-rowerowych i poprawę stanu infrastruktury sportowej. 3) *w sferze technicznej*: 1, 2, 3 – zwłaszcza poprzez efektywne wykorzystanie publicznych obiektów do celów społecznych i zwiększenie ich efektywności energetycznej, poprawę stanu infrastruktury drogowej oraz stanu małej architektury. 4) *w sferze środowiskowej*: 2, 3 – działania związane z zagospodarowaniem przestrzeni przyczynią się do uporządkowania zieleni. Ponadto projekt wykorzystywać będzie podczas wdrażania zakresu przedmiotowego następujące potencjały (tabela 7): 1) *w sferze przestrzenno-funkcjonalnej*: 1, 2, 3 – lokalizacja i infrastruktura dostępna na obszarze będą ważnym czynnikiem umożliwiającym realizację projektu.
Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt	CEL REWITALIZACJI 2. *Przyjazna przestrzeń do życia i atrakcyjna oferta usług publicznych.* KIERUNEK DZIAŁANIA 2.1. *Wspieranie mieszkańców w edukacji, rekreacji i kulturze.* KIERUNEK DZIAŁANIA 2.2. *Kształtowanie atrakcyjnej przestrzeni i poprawa jakości środowiska naturalnego.* KIERUNEK DZIAŁANIA 2.3. *Rozwój usług publicznych.*
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty podjętych działań to: – rozwój lokalnych podmiotów prowadzących działalność społeczną i gospodarczą; – podniesienie jakości infrastruktury oraz zwiększanie dostępu do usług medycznych; – wzrost uczestnictwa w kulturze; – rozwój oferty rekreacyjnej; – wzrost atrakcyjności obszaru jako miejsca zamieszkania, pracy i odpoczynku; – wsparcie i wykorzystanie potencjału organizacji pozarządowych;

	– poprawa jakości życia mieszkańców. *Wskaźniki produktu*: – Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [ha]. – Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.]. *Wskaźniki rezultatu*: – Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji [osoby]. – Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem [osoby odwiedzające/rok].
Powiązanie projektu z innymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi	Projekt wykazuje powiązania i oddziaływanie z następującymi podstawowymi projektami rewitalizacyjnymi: 1, 3, 4, 5.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 11 Projekt podstawowy nr 3

Nazwa projektu	***Czyste środowisko i rozwój odnawialnych źródeł energii***		
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji	**Okres realizacji**	2026–2029
Szacowana wartość	10 mln		
Główne źródło finansowania	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021–2027 Środki partnerów społecznych i gospodarczych; Środki własne gminy		
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	Zakres rzeczowy projektu obejmuje: 1. Zwiększenie efektywności energetycznej budynków i redukcję emisji gazów cieplarnianych poprzez: a. kompleksową i głęboką termomodernizację budynków użyteczności publicznej; b. kompleksową i głęboką termomodernizację budynków mikro i małych przedsiębiorstw; c. przebudowę systemów grzewczych, instalację urządzeń OZE (w tym pomp ciepła), wdrożenie energooszczędnych technologii produkcji, odzyskiwanie energii w procesie produkcyjnym, magazynów energii, wprowadzenie systemów zarządzania energią; d. zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, w tym w Zespole Szkół w Radomyślu Wielkim, ul. Kościuszki 2, poprzez wykonanie termomodernizacji budynku oraz naprawę orynnowania, co przyczyni się do poprawy funkcjonalności budynku i dostosowania do obowiązujących standardów bezpieczeństwa; e. działania promocyjne i edukacyjne w zakresie podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców, w tym szczególnie edukacja, doradztwo w zakresie gospodarki niskoemisyjnej, promowanie oszczędności energii, gospodarki o obiegu zamkniętym i wykorzystania OZE. Zakres działań w odniesieniu do budynków, urządzeń technicznych lub instalacji i procesów technologicznych będzie wynikał z audytów energetycznych. 2. Wymianę oświetlenia ulicznego na energooszczędne.		

	3. Działania mające na celu adaptację do zmian klimatu i zapobieganie ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, poprzez: a. rozwój różnych form małej retencji; b. zabezpieczenie potrzeb służb ratowniczych, w tym szczególnie OSP. Podczas projektowania i realizacji zakresów projektu nastąpi szczególna dbałość o zachowanie i rozwój zielonej infrastruktury, zwłaszcza ochronę drzew. Projekt zostanie zrealizowany w podziale na etapy, w zależności od możliwości finansowania zewnętrznego.
Podmioty realizujące projekt	Gmina Radomyśl Wielki, przedsiębiorcy prywatni i społeczni, ewentualni inni partnerzy
Grupy docelowe	Główną grupą docelową są mieszkańcy obszaru rewitalizacji. Odbiorcami są wszyscy mieszkańcy gminy, a także instytucje publiczne i przedsiębiorcy.
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane problemy (w tabeli 7): 1. *w sferze technicznej*: 1 – projekt przyczyni się do zwiększenia efektywności energetycznej budynków oraz ich stanu technicznego. 2. *w sferze środowiskowej*: 1, 4 – realizacja projektu przyczyni się do zmniejszenia niskiej emisji, zwiększy świadomość ekologiczną mieszkańców i ilość unieszkodliwionego azbestu. Ponadto projekt wykorzystywać będzie podczas wdrażania zakresu przedmiotowego następujące potencjały (tabela 7): 1. *w sferze przestrzenno-funkcjonalnej*: 2 – projekt w dużej mierze dotyczy bezpośrednio budynków użyteczności publicznej, będących w zasobach gminy.
Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt	CEL REWITALIZACJI 2. *Przyjazna przestrzeń do życia i atrakcyjna oferta usług publicznych.* KIERUNEK DZIAŁANIA 2.2. *Kształtowanie atrakcyjnej przestrzeni i poprawa jakości środowiska naturalnego.*
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty podjętych działań to: – redukcja emisji szkodliwych substancji; – zmniejszenie kosztów zużycia energii; – wzrost kapitału i partycypacji społecznej, aktywizacja obywateli w transformację energetyczną oraz zwalczanie ubóstwa energetycznego. *Wskaźniki produktu*: – Liczba jednostek służb ratowniczych doposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof [szt.]. *Wskaźniki rezultatu*: – Ludność odnosząca korzyści ze środków ochrony przed klęskami żywiołowymi związanymi z klimatem [osoby].
Powiązanie projektu z innymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi	Projekt wykazuje powiązania i oddziaływanie z następującymi podstawowymi projektami rewitalizacyjnymi: 1, 2, 4, 5.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 12 Projekt podstawowy nr 4

Nazwa projektu	***Wysokiej jakości usługi społeczne szansą na integrację i aktywizację mieszkańców***		
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji	**Okres realizacji**	2026–2029
Szacowana wartość	5 mln		
Główne źródło finansowania	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021–2027, Środki partnerów społecznych i gospodarczych; Środki własne gminy		
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	Projekt obejmuje działania mające na celu zapobieganie marginalizacji, włączenie społeczne oraz wspieranie uczenia się przez całe życie, poprzez: 1. Działania edukacyjne z zakresu edukacji ekologicznej i przyrodniczej, w szczególności uwrażliwiające na problem zmian klimatycznych i zagrożeń z nich wynikających, organizacja zajęć m.in. na nowo zagospodarowanym terenie przy ul. Przemysłowej. 2. Działania edukacyjne dla dzieci i dorosłych, w tym seniorów, zapobiegające wykluczeniu cyfrowemu, w tym edukację w zakresie cyberbezpieczeństwa. 3. Narzędzia oraz formy aktywnej integracji, w szczególności: pracy socjalnej, prac społecznie użytecznych, usług aktywnej integracji, działań o charakterze środowiskowym (m.in. przygotowanie i wsparcie działań indywidualnych i programów środowiskowych, edukacja społeczna i obywatelska, działania o charakterze integracyjnym). 4. Realizację lokalnych inicjatyw edukacyjnych dla dorosłych, organizację czasu osób starszych. 5. Organizację spotkań z doradcą zawodowym oraz psychologiem w celu pogłębienia wiedzy na temat m.in. własnych cech osobowościowych, mocnych i słabych stron, umiejętności radzenia sobie w sytuacjach stresowych. Indywidualne i grupowe zajęcia z doradcą zawodowym umożliwiają określenie szkoleń zawodowych, które są zgodne z preferencjami oraz kwalifikacjami uczestników projektu z deficytowych zawodów na lokalnym rynku pracy. 6. Działania podejmowane w ramach aktywnego włączenia społecznego, dotyczące osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz osób biernych zawodowo, w celu poprawy ich funkcjonowania w społeczeństwie, jak również zwiększenia ich szans na zatrudnienie. 7. Rozwój kompetencji kluczowych i podnoszenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców, m.in. kursy, szkolenia i inne zajęcia. 8. Finansowanie/dofinansowanie miejsc dla dzieci w żłobkach, co umożliwi rodzicom powrót na rynek pracy. 9. Organizację zajęć dodatkowych w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych oraz szkołach podstawowych. 10. Podnoszenie kompetencji kadry pedagogicznej w przedszkolach oraz szkołach podstawowych.		
Podmioty realizujące projekt	Gmina Radomyśl Wielki, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe, Powiatowy Urząd Pracy, szkoły z obszaru rewitalizacji.		
Grupy docelowe	Główną grupą docelową są mieszkańcy obszaru rewitalizacji, w tym szczególnie osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz osoby bierne zawodowo, dzieci i młodzież, organizacje pozarządowe. Ze względu na charakter projektu, odbiorcami mogą być również mieszkańcy pozostałych obszarów gminy, w tym szczególnie obszaru zdegradowanego.		

Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane problemy (w tabeli 7): 1) *w sferze społecznej*: 1, 2, 3, 6, 7, 9, 11, 12 – przyczyni się do ograniczenia negatywnych konsekwencji problemów społecznych, zapobiegnia rozwarstwieniu społecznemu i zwiększy aktywność społeczną i zawodową mieszkańców. 2) *w sferze gospodarczej* 1, 5 – wzrost kompetencji i kwalifikacji mieszkańców przyczyni się do wzrostu ich możliwości zatrudnienia, a w niektórych przypadkach może doprowadzić do wzrostu przedsiębiorczości. 3) *w sferze środowiskowej* 1 – projekt przyczyni się do wzrostu świadomości ekologicznej mieszkańców. Ponadto projekt wykorzystywać będzie podczas wdrażania zakresu przedmiotowego potencjały (tabela 7): 1) *w sferze społecznej* – dzięki dostępności miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, łatwiejsze będzie wejście na rynek pracy rodzicom, którzy podniosą swoje kompetencje i zdobędą kwalifikacje w projekcie. 2) *w sferze gospodarczej* – współpraca wielosektorowa – mieszkańcy z wysokimi kwalifikacjami będą korzystać z potencjałów obszaru w sferze gospodarczej, w szczególności z rosnącej liczby nowo zakładanych przedsiębiorstw, a tym samym miejsc pracy.
Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt	CEL REWITALIZACJI 1. *Efektywne wykorzystanie potencjału społecznego mieszkańców.* KIERUNEK DZIAŁANIA 1.1. *Włączanie społeczne osób wykluczonych oraz zagrożonych ubóstwem.* KIERUNEK DZIAŁANIA 1.2. *Wzmacnianie potencjału i aktywności organizacji pozarządowych oraz współpracy międzysektorowej.* KIERUNEK DZIAŁANIA 1.3. *Wzmacnianie przedsiębiorczości i wzrost dochodów mieszkańców.*
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty podjętych działań to: – włączenie społeczne osób wykluczonych; – aktywizacja społeczna i zawodowa osób pozostających bez pracy; – poprawa jakości usług publicznych w zakresie edukacji na obszarze rewitalizacji; – wzrost partnerstw wielosektorowych. *Wskaźniki produktu*: – Liczba osób objętych wsparciem [osoby]. – Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie [osoby]. *Wskaźniki rezultatu*: – Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu [osoby]. – Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu [osoby].
Powiązanie projektu z innymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi	Projekt wykazuje powiązania i oddziaływanie z następującymi podstawowymi projektami rewitalizacyjnymi: 1, 2, 3, 5.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 13 Projekt podstawowy nr 5

Nazwa projektu	***Pobudzenie mieszkańców do aktywności społecznej i uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych***		
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji	**Okres realizacji**	2025–2029
Szacowana wartość	5 mln		
Główne źródło finansowania	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021–2027, Środki partnerów społecznych i gospodarczych; Środki własne gminy		
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	Zadania, które przewiduje się zrealizować w ramach projektu, to m.in.: ▪ organizacja spotkań otwartych, spotkań ze znanymi osobami; ▪ krzewienie poszanowania tradycji miasta, gminy, regionu, a także kraju, poprzez organizowanie odczytów, prelekcji, spotkań oraz imprez plenerowych; ▪ wspieranie i organizowanie wydarzeń upowszechniających rekreację oraz aktywność sportową wśród mieszkańców; ▪ współpraca z organizacjami społecznymi na terenie Gminy Radomyśl Wielki; ▪ organizacja i rozszerzenie oferty działań sportowych i rekreacyjnych (szczególnie w obiektach/przestrzeniach rewitalizowanych) na rzecz społeczności lokalnej poprzez podjęcie współpracy z klubami sportowymi oraz instytucjami/ podmiotami działającymi na rzecz promowania zdrowego i aktywnego trybu życia oraz włączenia różnych grup społecznych do regularnej aktywności fizycznej; ▪ zwiększenie liczby wydarzeń integrujących mieszkańców obszaru rewitalizacji, m.in. warsztatów i wydarzeń kulturalnych; ▪ prowadzenie zajęć dla dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie obronności i bezpieczeństwa.		
Podmioty realizujące projekt	Gmina Radomyśl Wielki, Samorządowe Centrum Kultury i Bibliotek, organizacje pozarządowe, szkoły podstawowe z terenu gminy.		
Grupy docelowe	Główną grupą docelową są mieszkańcy obszaru rewitalizacji. Odbiorcami są wszyscy mieszkańcy gminy.		
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	Realizacja projektu oddziaływać będzie na zidentyfikowane problemy (w tabeli 6): 1) *sferze społecznej* – realizacja projektu przyczyni się do wzrostu poczucia tożsamości lokalnej i integracji, a co za tym idzie aktywności i zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne. 2) *w sferze środowiskowej* – projekt w swoim zakresie przewiduje działania edukacyjno-animacyjne związane z edukacją ekologiczną. Ponadto projekt wykorzystywać będzie podczas wdrażania zakresu przedmiotowego potencjały (tabela 6): 1) *w sferze społecznej* – aktywne organizacje pozarządowe i instytucje kultury mogą być realizatorami projektu. 2) *w sferze przestrzenno-funkcjonalnej* – lokalizacja i infrastruktura dostępna na obszarze będą ważnym czynnikiem umożliwiającym realizację projektu.		
Cele rewitalizacji, kierunki działań, które realizuje projekt	CEL REWITALIZACJI 2. *Przyjazna przestrzeń do życia i atrakcyjna oferta usług publicznych.* KIERUNEK DZIAŁANIA 2.1. *Wspieranie mieszkańców w edukacji, rekreacji i kulturze.* KIERUNEK DZIAŁANIA 2.2. *Kształtowanie atrakcyjnej przestrzeni i poprawa jakości środowiska naturalnego.*		

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty podjętych działań to: – zwiększona tożsamość lokalna mieszkańców; – zwiększona świadomość ekologiczna wśród mieszkańców; – poprawa jakości i rozszerzenie usług społecznych na terenie gminy; – pobudzenie i zwiększenie aktywności społecznej. *Wskaźniki produktu*: – Liczba opracowanych i wdrożonych „Programów wsparcia pasji i talentów dla uczniów szkół podstawowych” [szt.]. *Wskaźniki rezultatu*: – Liczba uczestników imprez i/lub wspólnych prac [osoby/rok].
Powiązanie projektu z innymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi	Projekt wykazuje powiązania i oddziaływanie z następującymi podstawowymi projektami rewitalizacyjnymi: 1, 2, 3, 4.

Źródło: Opracowanie własne

Wszystkie projekty zostały zweryfikowane w trybie partycypacji społecznej. Pierwszym etapem było przeprowadzenie otwartego naboru pomysłów na projekty rewitalizacyjne, które można było składać do Urzędu Miejskiego za pomocą fiszek projektowych dostępnych na stronie internetowej gminy, na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej oraz w Urzędzie Miejskim w Radomyślu Wielkim. Wszystkie założenia dokumentu i elementy projektów były konsultowane z różnymi grupami interesariuszy zarówno podczas otwartych spotkań konsultacyjnych z mieszkańcami obszaru rewitalizacji, jak i podczas posiedzeń Komitetu Rewitalizacji. Wszystkie powyżej wskazane i opisane projekty podstawowe, ze względu na zidentyfikowane w pogłębionej diagnozie obszaru problemy i potencjały (tabela 7), są kluczowe dla powodzenia procesu rewitalizacji oraz osiągnięcia założonych celów w dążeniu do wizji obszaru (planowanego efektu). Tylko kompleksowe działania odnoszące się do wszystkich sfer: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, spowodują osiągnięcie efektu synergii w oddziaływaniu na sytuację kryzysową.

Ze względu na to, że wyznaczony obszar rewitalizacji posiada potencjały w postaci lokalizacji usług o charakterze centrotwórczym, istniejącej infrastruktury – ich wykorzystanie w działaniach rewitalizacyjnych przyczyni się do wzrostu dochodów mieszkańców całej gminy, a nie tylko obszaru rewitalizacji. Usługi te stanowią istotny potencjał dla procesów rewitalizacyjnych, gdyż przyczyniają się do aktywizacji społecznej, gospodarczej oraz przestrzennej danego obszaru. Ich odpowiednie rozmieszczenie i rozwój poprawią atrakcyjność oraz funkcjonalność przestrzeni. Dzięki takiemu podejściu rewitalizacja jest niezbędnym elementem rozwoju gminy. Kompleksowe działania dotyczące rozwoju atrakcyjnej infrastruktury oraz świadczonych usług, spowodują wzrost atrakcyjności osiedleńczej oraz jakości życia mieszkańców. Szeroki zakres projektów polegających na aktywizacji i integracji różnych interesariuszy rewitalizacji spowoduje zwiększenie ich zaangażowania w sprawy lokalne. Zarówno działania inwestycyjne, jak i społeczne, realizowane przez podmioty

z sektorów: społecznego, gospodarczego oraz publicznego, współfinansowane z różnych źródeł zewnętrznych, przyczynią się do osiągnięcia wizji obszaru.

Projekty „miękkie" będą dedykowane przede wszystkim mieszkańcom obszaru rewitalizacji, jednak ze względu na ich charakter obejmować mogą również pozostałych mieszkańców gminy (szczególnie z obszaru zdegradowanego). W ten sposób osoby zagrożone marginalizacją spoza obszaru rewitalizacji nie będą czuły się wykluczone z możliwości uzyskania pomocy i szersze będą efekty oddziaływania tych projektów. W przypadku braku pozyskania planowanych dofinansowań ze środków zewnętrznych, dla projektów podstawowych alternatywnym źródłem finansowania ich realizacji będą środki własne gminy i partnerów (w zakresie możliwym do zrealizowania) oraz w niektórych przypadkach także środki krajowe, które powinny przyczyniać się do przywrócenia i/lub nadawania nowych funkcji społecznych, gospodarczych, edukacyjnych, kulturalnych, sportowych, turystycznych lub rekreacyjnych obiektom i przestrzeniom publicznym.

W tabeli 14 przedstawione zostały potencjalne planowane i alternatywne źródła finansowania projektów podstawowych. Projekty podstawowe zaplanowane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji obejmują współfinansowanie z różnych źródeł, w tym m.in. ze środków Unii Europejskiej, krajowych środków publicznych oraz środków gminy, warunkując konstrukcję ukierunkowaną na osiągnięcie zaplanowanych efektów założonych w dokumencie.

Tabela 14 Planowane źródła finansowania projektów podstawowych

Lp.	Nazwa projektu	Planowane źródło finansowania	Alternatywne źródło finansowania
1.	***Ożywienie społeczno-gospodarcze Radomyśla Wielkiego – rozwój przestrzenno-gospodarczy obszaru rewitalizacji***	– Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021–2027 – – Środki własne gminy.	– Środki partnerów społecznych i gospodarczych; – Krajowy Plan Odbudowy; – Fundusze Europejskie 2021– 2027; – Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023– 2027; – Środki rządowe; – Inne.
2.	***Poprawa dostępności przestrzeni publicznych, obiektów sportowych i kulturalnych na obszarze rewitalizacji***	– Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021–2027 – Środki partnerów społecznych i gospodarczych; – Środki własne gminy.	– Krajowy Plan Odbudowy; – Fundusze Europejskie 2021–2027; – Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027; – Środki rządowe; – Inne.
3.	***Czyste środowisko i rozwój odnawialnych źródeł energii***	– Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021–2027 – Środki partnerów społecznych i gospodarczych; – Środki własne gminy.	– Krajowy Plan Odbudowy; – Fundusze Europejskie 2021–2027; – Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027; – Środki rządowe; – Inne.
4.	***Wysokiej jakości usługi społeczne szansą na integrację i aktywizację mieszkańców***	– Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021–2027 – Środki partnerów społecznych i gospodarczych; – Środki własne gminy.	– Krajowy Plan Odbudowy; – Fundusze Europejskie 2021–2027; – Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027; – Środki rządowe; – Inne.
5.	***Pobudzenie mieszkańców do aktywności społecznej i uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych***	– Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021–2027 – Środki partnerów społecznych i gospodarczych; – Środki własne gminy.	– Krajowy Plan Odbudowy; – Fundusze Europejskie 2021–2027; – Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027; – Środki rządowe; – Inne.

Źródło: Opracowanie własne

2.2.Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć

Uzupełnieniem listy podstawowych projektów rewitalizacyjnych jest charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych (tabela 15), realizujących określone kierunki działań, które mają na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Należy również zaznaczyć, że wzmacniają one zaplanowane efekty procesu rewitalizacji w odniesieniu do rozwoju społeczno-gospodarczego całej gminy.

Tabela 15 Charakterystyka uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lp	Nazwa przedsięwzięcia	Charakterystyka tematyczna przedsięwzięcia	Powiązanie z celami rewitalizacji i kierunkami działań
1.	*Rozwój działalności obiektów świadczących usługi rozrywkowe, rekreacyjne i/lub edukacyjne dla młodzieży*	Działania rewitalizacyjne będą stwarzać dla młodych mieszkańców szanse na uzyskanie wysokiego poziomu edukacji, znalezienie bardzo dobrej pracy oraz możliwość korzystania z ciekawej oferty rozrywkowej i rekreacyjnej. Projekty powinny dotyczyć usług przemysłu czasu wolnego – młodzież musi mieć atrakcyjną ofertę, zgodną z potrzebami. Możliwość wyboru formy spędzenia czasu wolnego po szkole lub pracy jest bardzo ważnym kryterium decydującym o wyborze miejsca zamieszkania. Projekty powinny tworzyć miejsca spotkań i integracji mieszkańców oraz budować centrotwórcze funkcje Radomyśla Wielkiego. Przedsięwzięcie obejmuje m.in. rozbudowę/budowę miejsc aktywności celem promowania aktywnego spędzania wolnego czasu i tworzenia możliwości korzystania z infrastruktury sportowej/kulturalnej/rekreacyjnej.	CEL 1. Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.2.
2.	*Organizowanie zajęć kulturalnych, dydaktycznych i sportowych dla mieszkańców*	Projekt zakłada ukierunkowanie działań na rozszerzenie zajęć integracyjnych i wzmacniających tożsamość lokalną. Projekt zakłada: • organizację wydarzeń kulturalnych dla mieszkańców gminy; • organizację wydarzeń historycznych związanych z regionem; • aktywizację seniorów poprzez organizację warsztatów i spotkań. Ponadto zakres rzeczowy obejmuje organizację i rozszerzenie oferty działań sportowych i rekreacyjnych (szczególnie w obiektach/przestrzeniach rewitalizowanych) na rzecz społeczności lokalnej poprzez podjęcie współpracy z klubami sportowymi (m.in. Wędkarski Klub Sportowy) oraz instytucjami/podmiotami działającymi na rzecz promowania zdrowego i aktywnego trybu życia oraz włączenia różnych grup społecznych do regularnej aktywności fizycznej. W ramach działań przewidziane zostaną m.in. zajęcia sportowe dla uczniów z elementami gimnastyki, treningi gry w piłkę dla dzieci i młodzieży. W ramach przedsięwzięcia zaplanowano również m.in. murale tematyczne, pomniki, mozaiki.	CEL 1. Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.2. CEL 2. Kierunek działania 2.1
3.	*Tworzenie infrastruktury społecznej, zdrowotnej i opiekuńczej i usług*	Zakres tematyczny przedsięwzięcia dotyczy przede wszystkim działań na rzecz deinstytucjonalizacji opieki nad osobami niesamodzielnymi poprzez rozwój alternatywnych form opieki nad ww. osobami (w tym osobami starszymi), obejmujący:	CEL 1. Kierunek działania 1.1.

	dostosowanych do zmian demograficznych	1) Tworzenie miejsc świadczenia usług opiekuńczych w formie usług świadczonych w społeczności lokalnej w nowych jak i istniejących placówkach zapewniających opiekę dzienną, w tym osób starszych, niepełnosprawnych, chorych. 2) Rozwój i poprawę dostępności do usług asystenckich, opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, m.in. usług asystenta osoby niepełnosprawnej, specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, usług opieki wytchnieniowej. 3) Tworzenie placówek medycznych świadczących wielospecjalistyczne usługi medyczne przez doświadczonych specjalistów. Przedsięwzięcie obejmuje również ogół działań związanych z dostosowaniem usług i infrastruktury do potrzeb osób starszych (starzejące się społeczeństwo – Dom Seniora, Dzienne Domy Pobytu), ale też rodzin z dziećmi (m.in. pikniki rodzinne, festyny sąsiedzkie).	CEL 2. Kierunek działania 2.1. Kierunek działania 2.3.
4.	*Stworzenie systemu wspierania przedsiębiorczości mieszkańców (ze szczególnym uwzględnieniem obszaru rewitalizacji)*	W ramach przedsięwzięcia przewiduje się prowadzenie kampanii informacyjnych, doradztwa indywidualnego i grupowego związanego z możliwościami zewnętrznego finansowania projektów na rozpoczęcie i rozwój działalności gospodarczej. Ponadto planuje się nawiązanie ścisłej współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie wsparcia merytoryczno-finansowego mieszkańców planujących założyć lub rozwinąć swoją działalność (w szczególności na wyznaczonym obszarze rewitalizacji). Ważnym elementem będzie również wdrożenie systemu wsparcia merytorycznego związanego z powstawaniem podmiotów ekonomii społecznej.	CEL 1. Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.3.
5.	*Rozwój infrastruktury edukacyjnej i wychowania przedszkolnego*	Zakres przedsięwzięcia obejmuje: budowę, rozbudowę i modernizację istniejącej infrastruktury szkolnej szczebla podstawowego i ponadpodstawowego i wyposażenie lub doposażenie w nowoczesny sprzęt i materiały dydaktyczne pracowni w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych; rozwój infrastruktury przedszkolnej w zakresie wyrównania dostępu do ww. usług; wsparcie edukacji przedszkolnej oraz dzieci w wieku do lat 3.	CEL 1. Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.3. CEL 2. Kierunek działania 2.1. Kierunek działania 2.3.
6.	*Wdrażanie e-usług publicznych, szczególnie w obszarze administracji, edukacji, informacji przestrzennej*	Przedsięwzięcie dotyczy rozwoju e-administracji oraz informacji sektora publicznego, zasobów nauki i kultury w zakresie m.in.: 1) budowy systemów teleinformatycznych wraz z niezbędną infrastrukturą dla potrzeb elektronicznego obiegu dokumentów; 2) budowy szeroko dostępnych dla obywateli regionalnych platform umożliwiających dostęp przez Internet do usług publicznych;	CEL 1. Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.3. Cel. 2. Kierunek działania 2.1. Kierunek działania 2.3.

		3) budowy teleinformatycznych systemów komunikacji (podpis elektroniczny, elektroniczna pieczątka oraz inne sposoby uwierzytelniania form elektronicznych); 4) tworzenia, rozwijania rejestrów publicznych, w tym systemów informacji przestrzennej; 5) budowy, przebudowy lub zakupu systemów zapewniających bezpieczeństwo przechowywania danych cyfrowych; 6) budowy, przebudowy lub zakupu systemów teleinformatycznych służących digitalizacji zasobów, w tym kulturowych lub naukowych, będących w posiadaniu instytucji publicznych, a także zapewnienie powszechnego, otwartego dostępu do tych zasobów w postaci cyfrowej.	
7.	*Poprawa stanu infrastruktury drogowej oraz zwiększenie poziomu bezpieczeństwa*	Realizacja przedsięwzięcia obejmuje: • rozwój i modernizację infrastruktury drogowej i towarzyszącej; • poprawę i modernizację stanu dróg oraz budowę chodników dla pieszych, szczególnie w otoczeniu obiektów użyteczności publicznej, a także zwiększenie ogólnej powierzchni parkingów przy terenach i obiektach publicznych; • rozbudowę oświetlenia ulicznego.	Cel. 1. Kierunek działania 1.3. Cel. 2. Kierunek działania 2.2. Kierunek działania 2.3.
8.	*Zwiększenie dostępu do zasobów mieszkaniowych dla osób młodych oraz w trudnej sytuacji życiowej*	Przedsięwzięcie obejmuje zwiększenie dostępności mieszkaniowych zasobów komunalnych w gminie, co przyczyni się do wzrostu jakości życia mieszkańców. Projekt zakłada budowę nowoczesnych mieszkań socjalnych i komunalnych na terenie gminy w celu zapewnienia komfortowych warunków mieszkaniowych dla mieszkańców gminy. Inwestycja obejmuje wybudowanie nowych budynków mieszkalnych z pełnym zapleczem technicznym oraz dostosowaniem ich do potrzeb różnych grup społecznych, w tym rodzin z dziećmi, seniorów i osób z niepełnosprawnościami.	CEL 1. Kierunek działania 1.1. Cel. 2. Kierunek działania 2.3.

Źródło: Opracowanie własne

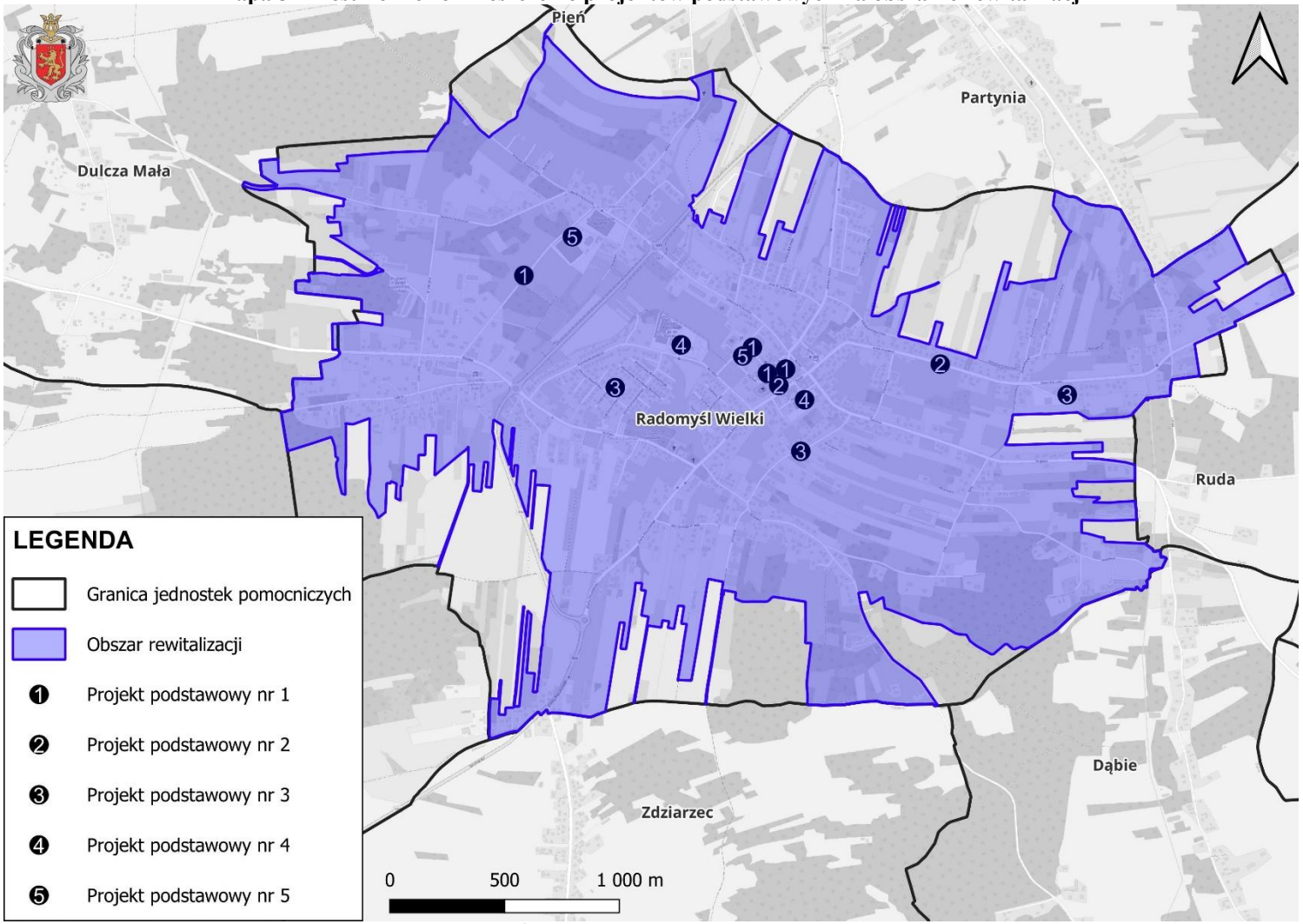
2.3. Mechanizmy zapewnienia komplementarności oraz integrowania działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Radomyśl Wielki na lata 2026–2030 ma charakter kompleksowy, dlatego że podczas programowania działań rewitalizacyjnych zastosowano mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/ przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji. W odniesieniu do projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w celu osiągnięcia efektu synergii w oddziaływaniu na obszar rewitalizacji, zapewniona została ich komplementarność w różnych wymiarach, tj. przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym oraz źródeł finansowania.

KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA

Wszystkie projekty zawarte w dokumencie realizowane będą na wyznaczonym obszarze rewitalizacji (obszar Miasta Radomyśl Wielki), gdzie zlokalizowane są funkcje centrotwórcze. Spowoduje to, że zasięg ich oddziaływania będzie znacznie większy i efektywniejszy z punktu widzenia interesariuszy rewitalizacji. Wykorzystanie potencjału usług o charakterze centrotwórczym stanowi ważny element kompleksowego podejścia do rewitalizacji, pozwalający nie tylko na odnowę fizycznej tkanki przestrzeni, lecz również na trwałą aktywizację społeczno-gospodarczą i zwiększenie atrakcyjności danego obszaru jako centrum życia lokalnej wspólnoty. Część z zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, ze względu na charakter działań, obejmie teren całej gminy, ponieważ tylko poprzez większą skalę zadań, szczególnie w sferze społecznej, można uzyskać założone efekty w postaci rozwiązania zidentyfikowanych problemów. Wzajemne dopełnianie się projektów podstawowych i przedsięwzięć uzupełniających oraz zaangażowanie lokalnej społeczności pozwoli na osiągnięcie efektu rewitalizacji widocznego na całym obszarze i uniknięcie wybiórczości inwestycji. Zindywidualizowane działania rewitalizacyjne wdrażane na obszarze rewitalizacji, a także poza obszarem, wzajemnie będą się dopełniać przestrzennie, dzięki czemu efekty ich realizacji nie będą widoczne punktowo w pojedynczych miejscach, a na całym obszarze objętym kryzysem. Projekty i/lub przedsięwzięcia podstawowe zostały zaprogramowane w taki sposób, aby odpowiadały na problemy mieszkańców, a przede wszystkim nie skutkowały przenoszeniem problemów w inne miejsce. W tym celu zawarto zarówno przedsięwzięcia inwestycyjne, jak i społeczne, które zapobiegną prowadzeniu do niepożądanych efektów społecznych, w tym konfliktów międzyludzkich i „dziedziczenia biedy". Dostępność do powstałej infrastruktury oraz działań społecznych i kulturalnych dla wszystkich użytkowników spowoduje, że z pozytywnych efektów rewitalizacji korzystać będą wszyscy mieszkańcy, bez względu na sytuację materialną. Taka sytuacja przyczyni się do wzrostu aktywności społecznej i integracji społeczności lokalnej przy korzystaniu ze wspólnych zasobów i walorów przestrzennych, a także kapitału społecznego. Na mapie 5 przedstawiono lokalizację realizacji projektów podstawowych (1–5).

Mapa 5 Przestrzenne rozmieszczenie projektów podstawowych na obszarze rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA

Projekty i/lub przedsięwzięcia podstawowe oraz uzupełniające zawarte w dokumencie stanowią kompleksową odpowiedź na zdiagnozowane we wszystkich sferach zróżnicowane problemy i wykorzystują potencjały lokalne wyznaczonego obszaru rewitalizacji w zakresie rosnącej liczby mieszkańców wyznaczonego obszaru rewitalizacji, dodatniego wskaźnika migracji i przyrostu naturalnego oraz dogodnego położenia komunikacyjnego i logistycznego. Wykazane to zostało w powiązaniu każdego projektu podstawowego ze zdiagnozowanymi problemami. Dzięki temu wszystkie projekty i/lub przedsięwzięcia uzupełniające są komplementarne w oddziaływaniu całościowym na obszar rewitalizacji w aspekcie społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym i środowiskowym. Takie podejście ma przeciwdziałać fragmentaryzacji działań, koncentrując się na całościowym spojrzeniu na przyczyny kryzysu danego obszaru, które w tym przypadku spowodowane są głównie kumulacją wykluczenia społecznego oraz wysokim poziomem zamykania i wyrejestrowywania działalności gospodarczych. W związku z tym wykonana została pogłębiona analiza i diagnoza wyznaczonego obszaru rewitalizacji we wszystkich aspektach: społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym i środowiskowym, która zawarta jest w II części niniejszego dokumentu. Konieczne jest również określenie pożądanego stanu, do jakiego mają doprowadzić obszar projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne, dlatego została określona wizja (planowany efekt rewitalizacji), uwzględniająca uwarunkowania i zasoby wewnętrzne obszaru. Parametryzacja efektów rewitalizacji określona została na poziomie celów rewitalizacji, ponieważ wizja określa zbiór pożądanych wartości do osiągnięcia po wdrożeniu założeń dokumentu.

Komplementarność problemowa wykazana została w tabeli 16, gdzie przedstawione zostały potrzeby rewitalizacyjne, odpowiadające im cele i kierunki działań oraz projekty podstawowe i przedsięwzięcia uzupełniające w każdej sferze. Poszczególne projekty realizują konkretne cele rewitalizacji i kierunki działań. Wszystkie kierunki działań i odpowiadające im projekty są powiązane problemowo oraz odnoszą się do wszystkich sfer: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, rozwiązując zidentyfikowane problemy (zawarte w tabeli 7).

Podczas podejmowania strategicznych decyzji przez samorząd lokalny na innych płaszczyznach, będą brane pod uwagę zaplanowane działania rewitalizacyjne, aby zapewnić koordynację tematyczną i organizacyjno-techniczną działań administracji samorządowej. Ponadto ważne jest, że proces rewitalizacji realizuje założenia innych dokumentów strategicznych i planistycznych zarówno na szczeblu lokalnym, jak i powiatowym, regionalnym, krajowym czy europejskim, co zostało wykazane w rozdziale 2 części I dokumentu.

Tabela 16 Komplementarność problemowa – potrzeby rewitalizacyjne wraz z odpowiadającymi im celami rewitalizacji i kierunkami działań oraz zaplanowanymi projektami podstawowymi i przedsięwzięciami uzupełniającymi

SFERA	POTRZEBA REWITALIZACYJNA	CEL REWITALIZACJI	KIERUNKI DZIAŁANIA	PROJEKTY PODSTAWOWE	PRZEDSIĘWZIĘCIA UZUPEŁNIAJĄCE
SPOŁECZNA	*Tworzenie warunków do aktywności rodzin i mieszkańców obszaru rewitalizacji*	Cel rewitalizacji 1	1.1.	1, 2, 4, 5	1, 2, 5, 6, 7, 8
		Cel rewitalizacji 2	2.1.		
	Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne oraz integracji w działaniu na rzecz obszaru rewitalizacji	Cel rewitalizacji 1	1.2.	1, 4, 5	1, 2
	Zapewnianie udziału w życiu społecznym seniorom oraz osobom niepełnosprawnym	Cel rewitalizacji 1	1.1.	1, 4, 5	1, 3, 6, 7, 8
	Poprawa jakości edukacji i stworzenie możliwości do rozwoju zawodowego ludzi młodych	Cel rewitalizacji 2	2.1.	2	5, 6
	Kompleksowe wsparcie osób wykluczonych i/lub zagrożonych ubóstwem zamieszkujących na obszarze rewitalizacji	Cel rewitalizacji 1	1.1.	4	3, 8
	Przeciwdziałanie bezrobociu i zwiększanie możliwości legalnego zatrudnienia	Cel rewitalizacji 1	1.1.	4	1, 4, 5, 6
	Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości podstawowych usług publicznych i ulepszenie oferty kulturalnej	Cel rewitalizacji 2	2.1. 2.3.	1, 2, 3, 5	1, 2
GOSPODARCZA	*Zwiększenie i pobudzenie przedsiębiorczości, a także rozwój kwalifikacji zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji*	Cel rewitalizacji 1	1.1. 1.3.	4, 5	4, 5

	Wspieranie rozwoju przedsiębiorstw i działalności gospodarczych mieszkańców na obszarze rewitalizacji	Cel rewitalizacji 1	1.3.	1, 4, 5	4, 6
PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	*Zagospodarowanie przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności interesariuszy rewitalizacji*	Cel rewitalizacji 2	2.1. 2.2.	1, 2, 3	1, 5, 7
	Tworzenie warunków technicznych do aktywności rodzin i grup społecznych obszaru rewitalizacji, a także zapewnienie dostępu do podstawowych usług publicznych i kulturalnych	Cel rewitalizacji 2	2.1.	1, 2, 3	1, 2, 5
	Zwiększenie funkcjonalności i bezpieczeństwa układów komunikacyjnych z uwzględnieniem preferencji dla ruchu pieszego i rowerowego	Cel rewitalizacji 2	2.2.	1	7
	Poprawa stanu bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji	Cel rewitalizacji 2	2.3.	2, 3	7
TECHNICZNA	*Modernizacja oraz przebudowa obiektów użyteczności publicznej*	Cel rewitalizacji 2	2.2.	2 ,3	3, 5, 8
	Zatrzymanie postępującej degradacji technicznej i/lub poprawa efektywności energetycznej zasobów mieszkaniowych i budynków użyteczności publicznej	Cel rewitalizacji 2	2.2. 2.3.	1, 2 ,3	-
ŚRODOWISKOWA	*Ograniczenie tzw. „niskiej" emisji zanieczyszczeń powietrza*	Cel rewitalizacji 2	2.2.	3	-
	Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców	Cel rewitalizacji 2	2.2.	3	

Źródło: Opracowanie własne

KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO-INSTYTUCJONALNA

Dla zagwarantowania, że przyjęte postanowienia będą konsekwentnie realizowane, zapewnione zostały warunki organizacyjne i instytucjonalne do ich wdrażania oraz weryfikacji. Podmiotem odpowiedzialnym za wdrażanie założeń dokumentu jest Burmistrz Radomyśla Wielkiego przy pomocy pracowników tj. Podinspektora ds. funduszy krajowych i unijnych. Jednocześnie jest to efekt osadzenia rewitalizacji w ramach istniejących struktur organizacyjnych Urzędu Miejskiego w Radomyślu Wielkim, odpowiedzialnych za koordynację systemu zarządzania rozwojem gminy. W przypadku potrzeby wsparcia merytorycznego Podinspektora ds. funduszy krajowych i unijnych, wszyscy kierownicy wydziałów i pracownicy Urzędu oraz kierownicy jednostek organizacyjnych zobowiązani są do ścisłej współpracy i udzielania niezbędnych informacji.

Wdrażanie założeń rewitalizacji w ramach struktur organizacyjnych Urzędu przyczyni się do wzajemnego uzupełniania się działań oraz spójności procedur w realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w zakresie powiązanych projektów infrastrukturalnych („twardych") oraz społecznych („miękkich"). Przewiduje się, iż w zależności od realizowanego przedsięwzięcia, w proces wdrażania będą włączani również przedstawiciele interesariuszy rewitalizacji realizujących zaplanowane projekty.

Jako organ opiniodawczo-doradczy Burmistrza Radomyśla Wielkiego, powołany został Komitet Rewitalizacji. Wybrani kandydaci zostali powołani na członków Komitetu Rewitalizacji *Zarządzeniem Nr 125/2025 Burmistrza Radomyśla Wielkiego z dnia 21.07.2025 r. w sprawie powołania Komitetu Rewitalizacji ds. Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Radomyśl Wielki* (po przeprowadzeniu właściwej procedury wynikającej z ustawy o rewitalizacji).

KOMPLEMENTARNOŚĆ MIĘDZYOKRESOWA

W Gminnym Programie Rewitalizacji zwrócono również uwagę na zachowanie ciągłości programowej w odniesieniu do przedsięwzięć o charakterze infrastrukturalnym, które zostały już zrealizowane w ramach polityki spójności 2014–2020, a także komplementarnymi projektami społecznymi planowanymi do wdrażania w ramach polityki spójności 2021–2027. Ma to kluczowe znaczenie dla efektywności procesu rewitalizacji w odziaływaniu na sytuację kryzysową występującą na danym obszarze.

W okresie programowania UE na lata 2014–2020 samorząd gminy zrealizował wiele projektów z naciskiem na rozwiązanie problemów w sferze społecznej lub na podniesienie poziomu życia mieszkańców. Tym samym projekty rewitalizacyjne stanowią podstawę do ich kontynuacji lub/i rozwinięcia w ramach obecnej perspektywy finansowej na lata 2021–2027 w zakresie rozwiązywania problemów społecznych oraz w wyniku realizacji *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Radomyśl Wielki na lata 2026–2030.* Planuje się ich rozwinięcie, szczególnie w zakresie podnoszenia wiedzy i kompetencji mieszkańców, a co za tym idzie – ich przedsiębiorczości oraz poziomu życia.

Wykaz najważniejszych projektów zrealizowanych przez Gminę Radomyśl Wielki, obejmujących swym zasięgiem wyznaczony obszar rewitalizacji i/lub mających na niego wpływ społeczno-gospodarczy, przedstawiono w tabeli 17.

Tabela 17 Wykaz najważniejszych projektów zrealizowanych na wyznaczonym obszarze rewitalizacji lub mających wpływ na jego rozwój społeczno-gospodarczy na terenie Gminy Radomyśl Wielki

Tytuł projektu	Nazwa beneficjenta	Wartość projektu [zł]	Dofinansowanie z EU [zł]	Źródło finansowania
Poprawa infrastruktury dydaktycznej w Gminie Radomyśl Wielki	Gmina Radomyśl Wielki	738 615,12	442 828,02	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014–2020
Poprawa gospodarki ściekowej w Gminie Radomyśl Wielki	Gmina Radomyśl Wielki	23 980 142,70	10 174 465,35	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014–2020
Łączymy siły - działamy! Partnerski program kształcenia kompetencji kluczowych w 12 szkołach Gminy Radomyśl Wielki	Gmina Radomyśl Wielki	1 533 226,93	1 303 242,89	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014–2020
Poprawa infrastruktury przedszkolnej w Gminie Radomyśl Wielki	Gmina Radomyśl Wielki	227 130,38	186 407,52	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014–2020
Odnawialne źródła energii w gminach Przecław i Radomyśl Wielki	Gmina Przecław	14 158 116,37	9 998 055,13	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014–2020
Rozwój opieki żłobkowej w Gminie Radomyśl Wielki, ułatwiający rodzicom/opiekunom powrót na rynek pracy	Stowarzyszenie „Nasza Gmina”	1 364 364,75	1 159 164,75	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014–2020
Razem dla dzieci w Gminie Radomyśl Wielki	Stowarzyszenie „Nasza Gmina”	579 700,00	492 745,00	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014–2020
Zwiększenie dostępności usług zdrowotnych na terenie Gminy Radomyśl Wielki	Stowarzyszenie „Nasza Gmina”	481 819,96	409 546,96	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014–2020
Radosne przedszkolaki w Gminie Radomyśl Wielki	Gmina Radomyśl Wielki	2 433 970,00	2 068 874,50	Program Operacyjny Kapitał Ludzki na lata 2007–2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie portalu Ministerstwa Rozwoju – Mapa Dotacji UE, mapadotacji.gov.pl

Przeprowadzona analiza wykazała, że przedsięwzięcia podejmowane w poprzednich latach mają swoją ciągłość i kontynuację w aktualnym dokumencie. Wnioski wyciągnięte z realizacji poprzednich działań na wyznaczonym obszarze pozwolą na bardziej efektywne wykorzystanie środków i możliwości w obecnej perspektywie finansowej, dzięki czemu proces rewitalizacji wzmocni ich efektywność i skuteczność.

KOMPLEMENTARNOŚĆ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne zawarte w niniejszym dokumencie będą współfinansowane z różnych źródeł, obejmujących m.in. środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+), krajowych środków publicznych oraz środków prywatnych z wykluczeniem ryzyka podwójnego finansowania.

Komplementarność źródeł finansowania określona została w rozdziale 3 części III, dotyczącym szacunkowych ram finansowych programu, gdzie na poziomie poszczególnych przedsięwzięć określono szacowaną ogólną wartość projektu w podziale na publiczne i prywatne źródła finansowania.

Dzięki zaangażowaniu środków publicznych (składających się ze środków własnych gminy, jednostek podległych gminie, podmiotów z sektora finansów publicznych) następuje integracja finansowa zaplanowanych projektów podstawowych i przedsięwzięć uzupełniających.

Poszczególne projekty podstawowe i przedsięwzięcia uzupełniające realizują konkretne cele rewitalizacji i kierunki działań. Wszystkie kierunki działań i odpowiadające im projekty są powiązane problemowo oraz odnoszą się do wszystkich sfer: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, rozwiązując zidentyfikowane problemy.

3. Powiązanie programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Gminny Program Rewitalizacji odnosząc się w swych założeniach do określonych problemów społecznych mieszkańców na wyznaczonym obszarze rewitalizacji, realizuje założenia innych dokumentów strategicznych i planistycznych na szczeblu lokalnym (stanowiąc istotny element całościowej wizji rozwoju gminy). W związku z tym komplementarność z celami, działaniami czy priorytetami innych dokumentów wpływa na skuteczność i efektywność procesu rewitalizacji.

Tabela 18 Nawiązanie Gminnego Programu Rewitalizacji do dokumentów strategicznych i planistycznych

	Nazwa dokumentu	Nawiązanie GPR do zapisów dokumentu strategicznego i planistycznego
POZIOM LOKALNY		
1.	***Strategia Rozwoju Gminy Radomyśl Wielki na lata 2021–2030***[10]	Wizja: Radomyśl Wielki to gmina dążąca do zrównoważonego rozwoju gospodarczego, stałego wzrostu jakości życia mieszkańców poprzez budowę nowoczesnej infrastruktury technicznej i społecznej z uwzględnieniem zagospodarowania przestrzennego. Misja: dążenie do zrównoważonego rozwoju gminnej przestrzeni poprzez zachowanie właściwych relacji pomiędzy aktywnością biznesową opartą na bazie usługowo-gospodarczej i rolniczej, a ochroną środowiska naturalnego i kulturowego ze szczególnym uwzględnieniem zagospodarowania endogenicznych lokalnych zasobów. Obowiązująca Strategia Rozwoju Gminy Radomyśl Wielki wskazuje, że słabymi stronami gminy są m.in.: brak ścieżek rowerowych, mała liczba miejsc pracy, mała atrakcyjność turystyczna, pomoc społeczna, utrudniony dostęp do służby zdrowia, brak chodników, brak oświetlenia dróg. Natomiast największymi zagrożeniami są m.in.: starzejące się społeczeństwo, migracja młodych ludzi, rosnąca bierność mieszkańców w zaangażowanie w sprawy gminy, degradacja posiadanych zasobów (Analiza SWOT, str. 85–87). Odpowiedzią na zdiagnozowane problemy jest szereg działań, które mają doprowadzić do stanu gminy opisanego w misji oraz wizji Gminy Radomyśl Wielki. W wyniku przeprowadzonych analiz, diagnozy oraz na podstawie zebranych informacji, w Strategii sformułowano wizję, misję, cel strategiczny horyzontalny oraz 5 celów strategicznych i 25 celów operacyjnych. Realizacja działań zaplanowanych w Strategii przyczyni się do rozwiązania kluczowych problemów, zmniejszania barier rozwojowych i wzmocni lokalny potencjał oraz przyczyni się do rozwoju gospodarczego. Założenia GPR wpisują się w wizję, misję oraz we wszystkie wskazane powyżej cele, przy czym najbardziej spójne ze sobą są: • Cel Strategiczny 1. *Rozwój kreatywnego kapitału ludzkiego, promocja kultury i sportu* z zaplanowanym w GPR Kierunkiem działania 2.1. *Wspieranie mieszkańców w edukacji, rekreacji i kulturze;* • Cel Strategiczny 2. *Wspieranie przedsiębiorczości* z zaplanowanym w GPR Kierunkiem działania 1.3. *Wzmacnianie przedsiębiorczości i wzrost dochodów mieszkańców;* • Cel Strategiczny 4 *Dbałość o środowisko naturalne* z zaplanowanym w GPR Kierunkiem działania 2.2. *Kształtowanie atrakcyjnej przestrzeni i poprawa jakości środowiska naturalnego.*

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Gminy Radomyśl Wielki na lata 2021–2030

[10] Strategia jest obecnie w procesie aktualizacji dokumentu.

4. Szacunkowe ramy finansowe dokumentu wraz ze wskazaniem źródeł finansowania

Indykatywne ramy finansowe *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Radomyśl Wielki na lata 2026–2030* obejmują projekty podstawowe, które wynikają z planów projektowych gminy, podległych jej jednostek organizacyjnych, jak również projektów zgłoszonych przez interesariuszy rewitalizacji planujących ich realizację na obszarze rewitalizacji lub poza wyznaczonym obszarem, ale wpływających na jego rozwój społeczno-gospodarczy.

Podsumowanie podanych wartości brutto poszczególnych projektów pozwoliło określić szacunkowe ramy finansowe dokumentu z podziałem na różne źródła finansowania (także spoza funduszy polityki spójności na lata 2021–2027 – publiczne i prywatne środki krajowe w celu realizacji zasady dodatkowości środków Unii Europejskiej).

Ze względu na charakterystykę tematyczną projektów uzupełniających realizowanych w systemie ciągłym, a tym samym brak możliwości dokładnego oszacowania ich całkowitych wartości, ramy finansowe z uwzględnieniem różnych źródeł finansowania podane zostały szacunkowo. Ramy finansowe dokumentu przedstawiono w tabeli 19.

Tabela 19 Szacunkowe ramy finansowe *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Radomyśl Wielki na lata 2026–2030*

Lp.	Nazwa projektu/przedsięwzięcia	Całkowita wartość projektu (w mln zł)	Środki publiczne					Środki prywatne	Środki z innych źródeł
			Środki budżetu gminy	Środki UE			Krajowe środki publiczne		
				EFRR	EFS+	FS			
PROJEKTY PODSTAWOWE									
1.	*Ożywienie społeczno-gospodarcze Radomyśla Wielkiego – rozwój przestrzenno-gospodarczy obszaru rewitalizacji*	30,0	2,0	24,0	2,0	-	1,4	0,3	0,3
2.	*Poprawa dostępności przestrzeni publicznych, obiektów sportowych i kulturalnych na obszarze rewitalizacji*	10,0	0,5	8,0	0,5	-	0,5	0,25	0,25
3.	*Czyste środowisko i rozwój odnawialnych źródeł energii*	10,0	0,5	8,0	-	-	0,5	0,5	0,5
4.	*Wysokiej jakości usługi społeczne szansą na integrację i aktywizację mieszkańców*	5,0	0,25	-	3,75	-	0,5	0,5	-
5.	*Pobudzenie mieszkańców do aktywności społecznej i uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych*	5,0	0,25	-	3,75	-	0,5	0,5	-
PROJEKTY UZUPEŁNIAJĄCE									
1.	*Rozwój działalności obiektów świadczących usługi rozrywkowe, rekreacyjne i/lub edukacyjne dla młodzieży*	2,0	0,5	-	0,5	0,5	0,5	-	-
2.	*Organizowanie zajęć kulturalnych, dydaktycznych i sportowych dla mieszkańców*	2,0	0,5	-	0,5	0,5	0,5	-	-
3.	*Tworzenie infrastruktury społecznej, zdrowotnej i opiekuńczej i usług dostosowanych do zmian demograficznych*	4,0	0,6	2,6	-	-	0,4	0,4	-
4.	*Stworzenie systemu wspierania przedsiębiorczości mieszkańców (ze szczególnym uwzględnieniem obszaru rewitalizacji)*	2,0	0,6	1,2	-	-	0,2	-	-
5.	*Rozwój infrastruktury edukacyjnej i wychowania przedszkolnego*	2,0	0,6	1,2	-	-	0,2	-	-
6.	*Wdrażanie e-usług publicznych, szczególnie w obszarze administracji, edukacji, informacji przestrzennej*	3,0	0,6	2,2	-	-	0,2	-	-

7.	*Poprawa stanu infrastruktury drogowej oraz zwiększenie poziomu bezpieczeństwa*	5,0	0,25	4,0	-	-	0,25	0,25	0,25
8.	*Zwiększenie dostępu do zasobów mieszkaniowych dla osób młodych oraz w trudnej sytuacji życiowej*	20,0	1,0	16,0	-	-	1,6	1,0	0,4
SUMA PROJEKTÓW PODSTAWOWYCH		**60,0**	**3,5**	**40,0**	**10,0**	**0,0**	**3,4**	**2,1**	**1,1**
SUMA PROJEKTÓW UZUPEŁNIAJĄCYCH		**40,0**	**4,7**	**27,2**	**1,0**	**1,0**	**3,9**	**1,7**	**0,7**
SUMA		**100,0**	**8,2**	**67,2**	**11,0**	**1,0**	**7,3**	**3,7**	**1,7**

Źródło: Opracowanie własne

IV. Część wdrożeniowa

1. System realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji

Gminny Program Rewitalizacji jest dokumentem ponadkadencyjnym, określającym cele i plany działań rewitalizacyjnych na kilka lat, dlatego ważnym elementem decydującym o efektywności realizacji jego założeń jest skuteczny i zintegrowany system zarządzania. Proces wdrażania jest złożonym przedsięwzięciem, które wymaga dobrego przygotowania informacyjnego oraz stałej komunikacji z otoczeniem, opierającej się o pozyskiwanie obiektywnej informacji o jego przebiegu, skutkach i publicznym odbiorze.

1.1. Struktura zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji wraz z jego kosztami

Dla zagwarantowania, że przyjęte postanowienia będą konsekwentnie realizowane, zapewnione zostały warunki organizacyjne i instytucjonalne do ich wdrażania oraz weryfikacji.

Podmiotem odpowiedzialnym za wdrażanie założeń dokumentu jest Burmistrz Radomyśla Wielkiego przy pomocy pracowników, tj. Podinspektora ds. funduszy krajowych i unijnych. Jednocześnie jest to efekt osadzenia rewitalizacji w ramach istniejących struktur organizacyjnych Urzędu Miejskiego, odpowiedzialnych za koordynację systemu zarządzania rozwojem gminy. W przypadku potrzeby wsparcia merytorycznego Podinspektora ds. funduszy krajowych i unijnych, wszyscy kierownicy i pracownicy Urzędu Miejskiego w Radomyślu Wielkim oraz kierownicy jednostek organizacyjnych zobowiązani będą do ścisłej współpracy i udzielania niezbędnych informacji.

Wdrażanie założeń rewitalizacji w ramach struktur organizacyjnych Urzędu przyczyni się do wzajemnego uzupełniania się działań oraz spójności procedur w realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w zakresie powiązanych projektów infrastrukturalnych („twardych") oraz społecznych („miękkich"). Przewiduje się, iż w zależności od realizowanego przedsięwzięcia, w proces wdrażania będą włączani również przedstawiciele interesariuszy rewitalizacji realizujących zaplanowane projekty.

Dodatkowo Podinspektor ds. funduszy krajowych i unijnych odpowiedzialny będzie za przepływ informacji między interesariuszami rewitalizacji (w tym partnerami projektów rewitalizacyjnych) a Burmistrzem, który będzie podejmował kluczowe decyzje dotyczące procesu rewitalizacji.

Zadania niezbędne do wdrażania dokumentu wykonywane będą w ramach obowiązków poszczególnych struktur organizacyjnych gminy, dlatego nie określono dodatkowych kosztów ich realizacji. W ramach swoich kompetencji każda z komórek Urzędu i/lub jednostek organizacyjnych gminy będzie wdrażała te działania, dostosowując w sposób elastyczny swoje zasoby osobowe do określonych aktualnie potrzeb.

Wszystkie projekty i/lub przedsięwzięcia rewitalizacyjne realizujące zadania własne gminy będą wdrożone zgodnie z uchwaloną przez Radę Miejską w Radomyślu Wielkim Wieloletnią Prognozą Finansową oraz budżetami rocznymi, zapewniając efektywną realizację zaplanowanych działań. W zakresie zarządzania środkami finansowymi potrzebnymi do wdrożenia projektów rewitalizacyjnych, włączony zostanie Skarbnik Gminy.

Podinspektor ds. funduszy krajowych i unijnych w ramach wykonywanych zadań będzie ściśle współpracował z Komitetem Rewitalizacji, powołanym jako organ opiniodawczo-doradczy Burmistrza Radomyśla Wielkiego w zakresie rewitalizacji i z partnerami projektów rewitalizacyjnych. Będzie również odpowiadał za obsługę techniczną i organizacyjną Komitetu Rewitalizacji. Głównym zadaniem Komitetu Rewitalizacji będzie nadzór nad efektywnością i jakością oraz postępem w realizacji określonych projektów, a tym samym celów GPR poprzez opiniowanie dokumentów i inicjatyw związanych z rewitalizacją.

W związku z tym, że realizacja zaplanowanych działań rewitalizacyjnych odbywać się będzie w oparciu o system wdrażania pomocy strukturalnej Unii Europejskiej, to interesariusze rewitalizacji, korzystając z dofinansowania projektów unijnymi środkami finansowymi, będą zobowiązani przestrzegać zasad i procedur wspólnotowych (szczególnie w zakresie realizacji projektów partnerskich). Zasady realizacji projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych z Funduszy Europejskich dla Podkarpacia na lata 2021–2027 będą wynikać z obowiązujących dokumentów programowych, a determinowane będą określonymi procedurami konkursowymi.

Wdrażanie projektów rewitalizacyjnych nie ma szans powodzenia bez udanej współpracy, efektywnego współdziałania oraz wzajemnego uzupełniania się działań różnych podmiotów z sektorów: społecznego, gospodarczego i publicznego. W związku z tym określenie zasad i sposobów współuczestnictwa interesariuszy jest kluczowym elementem osiągnięcia zgodności podejmowanych działań z potrzebami i oczekiwaniami społeczności lokalnej, ograniczenia występowania konfliktów oraz kosztów ich rozwiązywania, a także jest podstawą tworzenia się współczesnych form samoświadomości społecznej.

Współpraca międzysektorowa w realizacji zapisów Gminnego Programu Rewitalizacji odbywać się będzie w kilku zintegrowanych wymiarach:

1. MERYTORYCZNYM – poprzez wspólne podejmowanie decyzji, rozwiązywanie problemów, opiniowanie, realizowane przede wszystkim na poziomie Komitetu Rewitalizacji.
2. ORGANIZACYJNYM – polegającym na angażowaniu specyficznych i unikalnych zasobów oraz kompetencji charakterystycznych dla danego sektora i wzajemnym ich uzupełnianiu podczas realizacji wspólnych projektów.
3. FINANSOWYM – opierającym się na współudziale finansowym wszystkich partnerów poprzez zapewnienie wkładu własnego w realizację określonych przedsięwzięć i wykorzystanie koncepcji partnerstwa (w tym np. publiczno-prywatnego).

Partnerstwo trzech sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego, oprócz wspólnego celu, jakim jest wyprowadzenie obszaru rewitalizacji z sytuacji kryzysowej w celu poprawy jakości życia mieszkańców, ma określone podstawowe zasady stanowiące fundament wspólnych działań:

1) respektowanie własnych potrzeb, możliwości i dążenie do osiągnięcia kompromisu,
2) przejrzystość podejmowanych działań,
3) otwarty dialog z mieszkańcami.

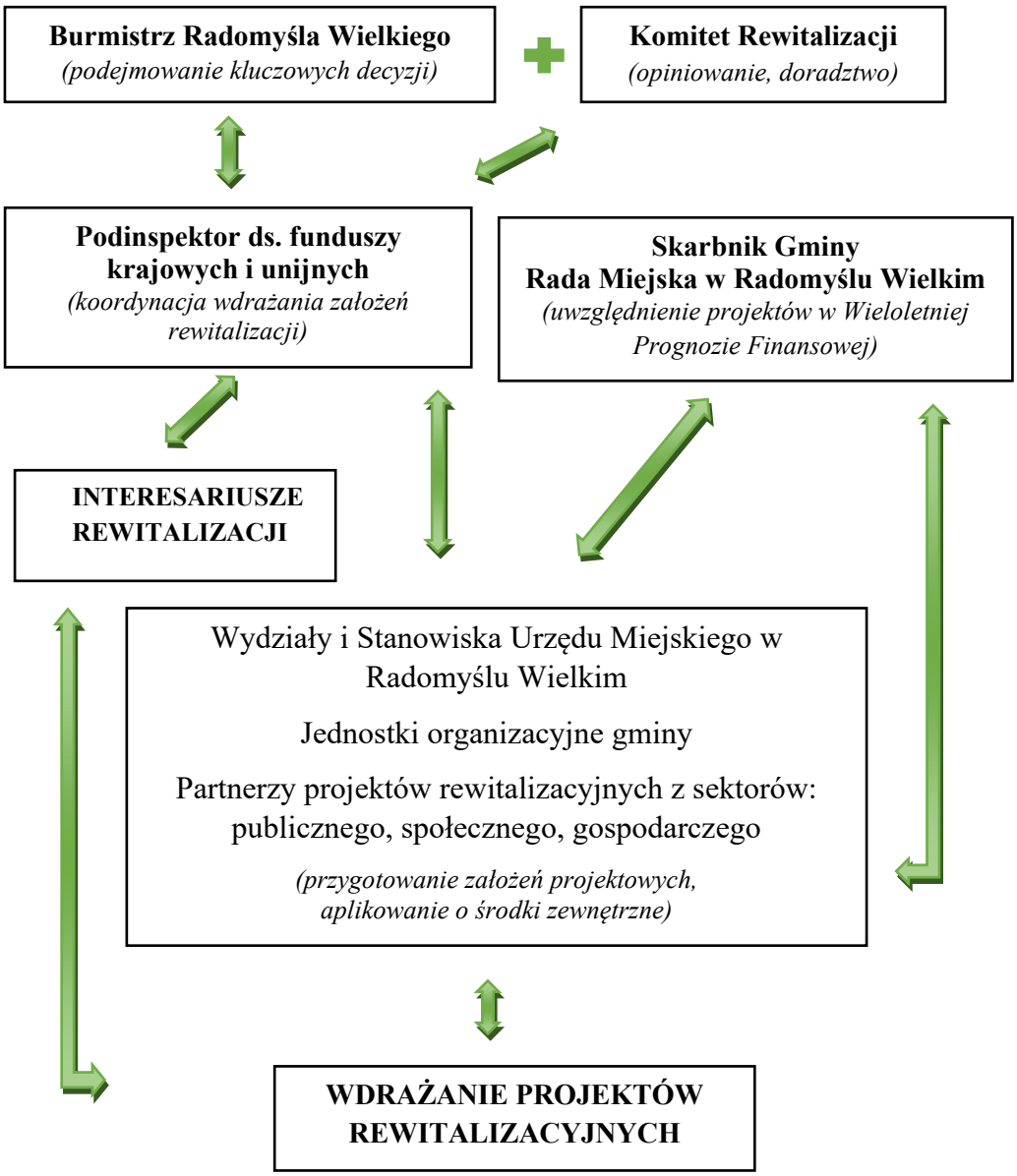
Współpraca pomiędzy interesariuszami rewitalizacji ma na celu:

- wykorzystanie potencjału organizacji oraz społeczności lokalnej poprzez skoordynowanie działań w ramach kilkunastu wspólnych i spójnych projektów

akceptowanych i wspieranych przez wszystkich uczestników;

- optymalne wykorzystanie kompetencji i zasobów będących w dyspozycji gminy, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców czy mieszkańców;
- wsparcie innowacyjności proponowanych rozwiązań, wyrażające się zastosowaniem nowych podejść do rozwiązywania problemów.

Schemat 4 Struktura zarządzania i wdrażania rewitalizacji w Gminie Radomyśl Wielki

Źródło: Opracowanie własne

1.2. Harmonogram realizacji programu

Założono, że Gminny Program Rewitalizacji będzie dokumentem na lata 2026–2030, obejmującym okres realizacji zaplanowanych projektów. Przyjęcie takiego horyzontu czasowego jest zgodne z zaleceniami planistycznymi oraz pozwala na dostosowanie do aktualnych potrzeb i oczekiwań mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz wytycznych wynikających z perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2021–2027. Z uwagi na okres obowiązywania programu przyjęto, że będzie to dokument strategiczny skoncentrowany terytorialnie i komplementarny problemowo, tj. mający przeciwdziałać fragmentaryzacji działań w celu wyprowadzenia wyznaczonego obszaru rewitalizacji z sytuacji kryzysowej. Harmonogram wdrażania dokumentu przedstawiono w tabeli 20.

Tabela 20 Harmonogram wdrażania dokumentu

Lp.	Nazwa projektu	Okres realizacji (w latach)				
		2026	2027	2028	2029	2030
PROJEKTY PODSTAWOWE						
1.	*Ożywienie społeczno-gospodarcze Radomyśla Wielkiego – rozwój przestrzenno-gospodarczy obszaru rewitalizacji*					
2.	*Poprawa dostępności przestrzeni publicznych, obiektów sportowych i kulturalnych na obszarze rewitalizacji*					
3.	*Czyste środowisko i rozwój odnawialnych źródeł energii*					
4.	*Wysokiej jakości usługi społeczne szansą na integrację i aktywizację mieszkańców*					
5.	*Pobudzenie mieszkańców do aktywności społecznej i uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych*					
PROJEKTY UZUPEŁNIAJĄCE						
1.	*Rozwój działalności obiektów świadczących usługi rozrywkowe, rekreacyjne i/lub edukacyjne dla młodzieży*					
2.	*Organizowanie zajęć kulturalnych, dydaktycznych i sportowych dla mieszkańców*					
3.	*Tworzenie infrastruktury społecznej, zdrowotnej i opiekuńczej i usług dostosowanych do zmian demograficznych*					
4.	*Stworzenie systemu wspierania przedsiębiorczości mieszkańców (ze szczególnym uwzględnieniem obszaru rewitalizacji)*					
5.	*Rozwój infrastruktury edukacyjnej i wychowania przedszkolnego*					
6.	*Wdrażanie e-usług publicznych, szczególnie w obszarze administracji, edukacji, informacji przestrzennej*					
7.	*Poprawa stanu infrastruktury drogowej oraz zwiększenie poziomu bezpieczeństwa*					
8.	*Zwiększenie dostępu do zasobów mieszkaniowych dla osób młodych oraz w trudnej sytuacji życiowej*					

Źródło: Opracowanie własne

1.3. Promocja dokumentu

W celu efektywnego i skutecznego wdrożenia zapisów Gminnego Programu Rewitalizacji ważne jest, aby umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie ich tworzenia i realizacji, a tym samym zapewnić skuteczną metodę komunikacji społecznej, czyli przekazywania danych do otoczenia. Szeroka komunikacja stanowić będzie jeden z fundamentów powodzenia całego procesu rewitalizacji, służąc osiągnięciu wizji obszaru rewitalizacji.

Podmiotem odpowiedzialnym za organizację oraz przeprowadzenie działań promocyjnych związanych z opracowaniem i wdrażaniem założeń Gminnego Programu Rewitalizacji, a w jego ramach również wszystkich projektów i/lub przedsięwzięć rewitalizacyjnych – jest Podinspektor ds. funduszy krajowych i unijnych, który ma za zadanie zapewnić powszechny dostęp do bieżących informacji na temat prowadzonych przedsięwzięć, tj. o zakresie i wymiarze pozyskanego dofinansowania zewnętrznego dla poszczególnych projektów, a także rezultatach działań na poziomie obszaru rewitalizacji oraz całej gminy. Do zakresu działań należy także wsparcie skutecznej komunikacji, opierającej się na następujących kanałach i narzędziach komunikacji:

- Internet – aktualizacja informacji z zakresu rewitalizacji i projektów realizowanych w ramach GPR na stronie internetowej gminy (radomyslwielki.pl) oraz na stronie internetowej w Biuletynie Informacji Publicznej (radomysl.bip2.ires.pl);
- komunikacja bezpośrednia – warsztaty, spotkania, posiedzenia itp.;
- inne środki promocji – plakaty, zawiadomienia, zaproszenia, ogłoszenia parafialne, ogłoszenia w lokalnej prasie.

Działania promujące będą miały zarówno zasięg lokalny, jak i regionalny oraz skierowane będą do interesariuszy rewitalizacji, tj. takich grup odbiorców, jak:

1) mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze;
2) mieszkańcy gminy;
3) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
4) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
5) jednostki organizacyjne gminy;
6) organy władzy publicznej;
7) podmioty realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Celem działań związanych z promocją dokumentu jest dotarcie do jak najszerszej grupy interesariuszy – mieszkańców, organizacji pozarządowych i przedsiębiorców, a także instytucji publicznych mogących stać się partnerami w realizacji określonych działań rewitalizacyjnych.

Ponadto odpowiedzialność za upowszechnianie bieżących informacji na temat poszczególnych działań rewitalizacyjnych spoczywa również na partnerach realizowanych przedsięwzięć. Jeśli projekty będą współfinansowane ze środków Unii Europejskiej, wówczas promocja tychże przedsięwzięć będzie się odbywać zgodnie z wytycznymi właściwych

instytucji w tym zakresie.

2. System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu

Kluczowe znaczenie dla prawidłowej i efektywnej realizacji założeń Gminnego Programu Rewitalizacji ma system monitoringu skuteczności działań, oceny oraz wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu dokumentu.

2.1.Sposoby monitorowania i sprawozdawczości

Wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji będzie się odbywało w oparciu o monitoring zmierzający do oceny stopnia realizacji celów rewitalizacji, a także zaplanowanych projektów i/lub przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Monitorowaniem, mającym na celu zapewnienie zgodności realizacji postanowień z wcześniej zatwierdzonymi założeniami, zajmować się będzie Podinspektor ds. funduszy krajowych i unijnych we współpracy z innymi referatami/ zespołami Urzędu, a także w drodze porozumienia m.in. z Powiatowym Urzędem Pracy w Mielcu oraz Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Radomyślu Wielkim. Monitoring polegać będzie na systematycznym zbieraniu oraz analizowaniu ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych projektów, a także założonych celów dokumentu na podstawie danych gromadzonych i przekazywanych przez poszczególne referaty/zespoły, jednostki organizacyjne gminy oraz inne instytucje zewnętrzne i podmioty realizujące projekty na obszarze rewitalizacji i/lub będące partnerami w realizacji określonych działań.

Podinspektor ds. funduszy krajowych i unijnych będzie miał za zadanie:

1) gromadzenie i analizowanie informacji w układzie określonego dla celów i projektów zestawu wskaźników;
2) sporządzanie corocznie raportu/sprawozdania z postępu w realizacji dokumentu;
3) udostępnianie lokalnej społeczności wyników sprawozdawczości poprzez ich publikowanie na stronie internetowej gminy oraz w Biuletynie Informacji Publicznej, a także przekazywanie informacji wszystkim zainteresowanym podmiotom podczas spotkań z interesariuszami rewitalizacji.

Rada Miejska w Radomyślu Wielkim analizować będzie postępy w realizacji głównych założeń Gminnego Programu Rewitalizacji poprzez:

1) akceptację raportu z postępu we wdrożeniu zapisów,
2) uwzględnienie i wprowadzanie zmian w zaplanowanych projektach rewitalizacyjnych zawartych w programie, a służących realizacji zadań własnych, do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej gminy (zgodnie z art. 21 ustawy o rewitalizacji).

Monitorowanie obejmować będzie zarówno rzeczowe, jak i finansowe aspekty wdrażania dokumentu.

Monitoring rzeczowy dostarczy danych na temat aktualnego stanu realizacji GPR oraz umożliwi ocenę postępu i efektywności jego głównych założeń. Mierzone będą one za pomocą zmian wskaźników produktu i rezultatu, przyporządkowanych do konkretnych projektów i/lub przedsięwzięć rewitalizacyjnych, jak i wskaźników oddziaływania

w odniesieniu do celów rewitalizacji, które wykorzystane zostały na etapie diagnostycznym gminy do wyznaczenia obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji. W związku z tym posłużą do przedstawienia skali i charakteru zmian w aktualnej sytuacji czy tendencji zachodzących na obszarze rewitalizacji w porównaniu do terenu całej gminy (tabela 21). Wszystkie wskaźniki gromadzone będą na bieżąco w miarę postępu prac, natomiast ich stan osiągnięcia podawany będzie cyklicznie co 3 lata. Punktem odniesienia w procesie weryfikacji będą dane bazowe dostępne na etapie opracowania diagnozy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, czyli według stanu na koniec 2023 roku.

Monitoring finansowy dostarczy danych na temat szacunkowego kosztu oraz wykorzystanych źródeł finansowania, będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania środków. Na poziomie dokumentu zakłada się monitoring w oparciu o okresowe sprawozdania finansowe. Dane zawarte w tych opracowaniach powinny obejmować m.in. wysokość wkładu własnego i pozyskanych środków zewnętrznych, wydatki poniesione w okresie objętym sprawozdaniem oraz od początku realizacji projektu, procentowy stan zaawansowania realizacji interwencji, stopień osiągnięcia założonych wskaźników, a także informacje na temat postępu wykonania przyjętego harmonogramu w oparciu o ustalony plan finansowy.

Do końca lutego kolejnego roku po skończonym okresie sprawozdawczym, referaty/zespoły Urzędu Miejskiego w Radomyślu Wielkim, jednostki organizacyjne gminy i/lub podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych projektów wchodzących w skład GPR zobowiązane są do składania informacji okresowej do Podinspektora ds. funduszy krajowych i unijnych. Dzięki temu sprawozdawczość zakłada bieżący i ciągły przepływ aktualnych informacji, co pozwala na weryfikację nieprawidłowości oraz wykrycie problemów w procesie wdrażania i monitorowania GPR.

Dla osiągnięcia wartości docelowych wskaźników realizacji projektów, szczególna rola przypada beneficjentom, którzy mają obowiązek monitorowania wdrażania przedsięwzięć współfinansowanych środkami z Unii Europejskiej, w tym przygotowywania i przedkładania Instytucji Zarządzającej danym programem operacyjnym sprawozdań z ich realizacji oraz wniosków o płatność.

Tabela 21 Wskaźniki monitoringowe wdrażania *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Radomyśl Wielki na lata 2026–2030*

Założenia GPR	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Źródło danych	Wartość bazowa (stan na 31.12.2023 r.)	Średnia wartość dla gminy (stan na 31.12.2023 r.)	Wartość docelowa dla obszaru rewitalizacji (stan na 31.12.2030 r.)
WSKAŹNIKI ODDZIAŁYWANIA DLA OBSZARU REWITALIZACJI						
Cel rewitalizacji 1. *Efektywne wykorzystanie potencjału społecznego mieszkańców*	*Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania*	-	Urząd Miejski w Radomyślu Wielkim	3,32	3,24	Wartość poniżej średniej dla gminy w 2030 r.
	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	szt.	GOPS w Radomyślu Wielkim	2,17	3,05	Utrzymanie wartości poniżej średniej dla gminy w 2030 r.
	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania (Stowarzyszenia rejestrowe, fundacje, uczniowskie kluby sportowe, kluby sportowe, stowarzyszenia zwykłe, OSP)	szt.	Urząd Miejski w Radomyślu Wielkim	2,35	3,58	Osiągnięcie wartości wyższej niż średnia dla gminy w 2030 r.
	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	szt.	Urząd Miejski w Radomyślu Wielkim	0,47	0,50	Osiągnięcie wartości wyższej niż średnia dla gminy w 2030 r.
	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych z rejestru REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	szt.	Urząd Miejski w Radomyślu Wielkim	0,29	0,25	Osiągnięcie wartości niższej niż średnia dla gminy w 2030 r.

Cel rewitalizacji 2. ***Przyjazna przestrzeń do życia i atrakcyjna oferta usług publicznych***	*Ilość odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi lub stanu środowiska - azbest*	tona	Urząd Miejski w Radomyślu Wielkim	419,19	375,42	Osiągnięcie wartości niższej niż średnia dla gminy w 2030 r.
	Powierzchnia terenów zagospodarowanych na działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną przypadająca na 10 tys. mieszkańców	ha	Urząd Miejski w Radomyślu Wielkim	0,45	0,25	Zwiększenie i utrzymanie wartości powyżej średniej dla gminy w 2030 r.
Projekty/Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	**WSKAŹNIKI PRODUKTU**					
	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	Urząd Miejski w Radomyślu Wielkim i partnerzy procesu rewitalizacji	0		1,0
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.		0		2
	Liczba opracowanych i wdrożonych „Programów wsparcia pasji i talentów dla uczniów szkół podstawowych	szt.	Urząd Miejski w Radomyślu Wielkim	0		3
	Liczba jednostek służb ratowniczych doposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof	szt.	Urząd Miejski w Radomyślu Wielkim, OSP, partnerzy	0		6
	Liczba osób objętych wsparciem	osoby	Realizatorzy projektów	0		30
	Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie	osoby		0		20
	WSKAŹNIKI REZULTATU					

	Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji	osoby	Realizatorzy projektów, w tym Urząd Miejski w Radomyślu Wielkim	0	3 500
	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	osoby odwiedzające/ rok	Instytucje kultury, realizatorzy projektów	0	1 000
	Ludność odnosząca korzyści ze środków ochrony przed klęskami żywiołowymi związanymi z klimatem	osoby	Realizatorzy projektów, w tym Urząd Miejski w Radomyślu Wielkim	0	14 300
	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby		0	20
	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu	osoby		0	5
	Liczba uczestników imprez i/lub wspólnych prac	osoby/rok		0	1 000

Źródło: Opracowanie własne

2.2.Sposób ewaluacji i wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu

Przyjęto, że Gminny Program Rewitalizacji ma formułę otwartą, co oznacza, że w przypadku zmiany wymogów prawnych, pojawienia się nowych problemów oraz wykreowania nowych projektów – będzie on aktualizowany. Przedsięwzięcia odpowiadające na zidentyfikowane problemy będą systematycznie przygotowywane w całym okresie wdrożeniowym. Ich konkretni odbiorcy i zakres determinowane będą: aktualnymi warunkami sytuacji społeczno-gospodarczej na obszarze rewitalizacji oraz gminy, potrzebami i oczekiwaniami mieszkańców wyznaczonego obszaru, poziomem zaangażowania podmiotów lokalnych w planowane działania, możliwościami budżetu gminy oraz dostępnością środków zewnętrznych.

Zgodnie z art. 22 ustawy o rewitalizacji, dokument będzie podlegał ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez Burmistrza Radomyśla Wielkiego (przy pomocy pracowników, tj. Podinspektora ds. funduszy krajowych i unijnych oraz sporządzonego przez nich raportu/sprawozdania z postępu w realizacji założeń dokumentu) raz na 3 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w programie. Ocena sporządzona przez Burmistrza Radomyśla Wielkiego będzie podlegać zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz opublikowana zostanie na stronie internetowej gminy i w Biuletynie Informacji Publicznej. Dopuszcza się również możliwość wcześniejszego wystąpienia z wnioskiem o zmianę treści dokumentu do Burmistrza Radomyśla Wielkiego w ramach inicjatywy co najmniej 100 mieszkańców lub podmiotu planującego realizację przedsięwzięcia inwestycyjnego lub społecznego na obszarze rewitalizacji. W przypadku stwierdzenia, że program wymaga zmiany, Burmistrz Radomyśla Wielkiego wystąpi do Rady Miejskiej w Radomyślu Wielkim z wnioskiem o jego zmianę. Dołączona zostanie do niego ww. opinia. Rada Miejska jako instytucja kontrolna i uchwałodawcza będzie mieć za zadanie analizowanie i zatwierdzanie wniosków o zmianę treści dokumentu, a także jego aktualizację, poprzez podjęcie stosownej uchwały w tej sprawie. W tej sytuacji zmiana będzie dokonywana w trybie w jakim program był uchwalony. W przypadku, gdy nie będzie ona dotyczyła listy planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz nie będzie wymagać zmiany uchwały w sprawie ustanowienia na obszarze rewitalizacji Specjalnej Strefy Rewitalizacji – nie zostaną przeprowadzone konsultacje społeczne, jak również postępowanie w sprawie uzyskania opinii (o których mowa w art. 17 ust 2 pkt 4 ustawy o rewitalizacji).

W sytuacji stwierdzenia osiągnięcia celów dokumentu (w wyniku przeprowadzonej oceny), Rada Miejska uchyli uchwałę w sprawie Gminnego Programu Rewitalizacji w całości albo w części, z własnej inicjatywy albo na wniosek Burmistrza Radomyśla Wielkiego.

Ewaluacja ma na celu identyfikację oraz ewentualną poprawę jakości, skuteczności i spójności realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji w odniesieniu do konkretnych problemów obszaru rewitalizacji, z jednoczesnym uwzględnieniem założeń programowych. Jej zadaniem jest sprawdzenie, czy w wyniku podejmowanych działań powstały oczekiwane rezultaty oraz czy wpłynęły one na osiągnięcie wyznaczonych celów.

Ocena wszystkich zrealizowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostanie dokonana przy współudziale wszystkich interesariuszy rewitalizacji oraz w oparciu o 5 zasadniczych kryteriów ewaluacyjnych:

1. SKUTECZNOŚĆ (ang. *effectiveness*) – kryterium pozwalające ocenić w jakim stopniu osiągnięte zostały cele dokumentu zdefiniowane na etapie planowania.
2. EFEKTYWNOŚĆ (ang. *efficiency*) – kryterium pozwalające ocenić poziom „ekonomiczności" zrealizowanych projektów, czyli stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych efektów.
3. UŻYTECZNOŚĆ (ang. *utility*) – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia oddziaływanie programu odpowiada zdiagnozowanym potrzebom grupy docelowej.
4. TRAFNOŚĆ (ang. *relevance*) – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia cele programu odpowiadają charakterowi i skali potrzeb w odniesieniu do obszaru rewitalizacji.
5. TRWAŁOŚĆ (ang. *sustainability*) – kryterium pozwalające ocenić na ile można się spodziewać, że pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem programu będą nadal widoczne po zakończeniu jego realizacji.

Ewaluacja założeń programowych i stopnia realizacji projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w dokumencie zostanie podzielona na następujące części:

1) *ex-ante* (przed realizacją GPR) – stanowiąca instrument ułatwiający podejmowanie spójnych decyzji (ocena ta została przeprowadzona przed opracowaniem dokumentu);
2) *on-going* (na bieżąco) – instrument obserwacji prowadzonej przez Podinspektora ds. funduszy krajowych i unijnych, który będzie na jej podstawie przygotowywał sprawozdanie z realizacji GPR, co najmniej raz na 3 lata (jest to również instrument monitorowania bieżących zmian w otoczeniu);
3) *mid-term* (śródokresowa) – służąca przede wszystkim jako instrument, w wyniku którego możliwa jest aktualizacja dokumentu;
4) *ex-post* (na zakończenie wdrażania GPR) – służąca ocenie zgodności i efektywności zrealizowanych projektów w ramach GPR z założeniami i celami przyjętymi w niniejszym dokumencie.

Wprowadzenie systemu monitoringu oraz powiązanej z nim procedury ewaluacji pozwoli wyeliminować w znacznym stopniu problem dezaktualizacji założeń i celów zawartych w GPR, wynikający ze zmieniających się warunków funkcjonowania podmiotów realizujących poszczególne projekty, zmian prawodawstwa oraz innych warunków i okoliczności mogących wpłynąć na zasadność podejmowanych działań.

3. Mechanizmy włączenia różnych grup interesariuszy w proces rewitalizacji

Partycypacja społeczna i działania aktywizacyjne zostały wpisane w proces rewitalizacji wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Radomyśl Wielki jako fundament działań na wszystkich jego etapach, tj. diagnozowanie, programowanie, wdrażanie (w tym finansowanie), monitorowanie i ewaluacja. Takie podejście ma na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz gotowości i świadomości mieszkańców o partycypacyjnym współdecydowaniu o obszarze objętym programem rewitalizacji. Ponadto realizuje *zasadę partnerstwa* wynikającą z art. 8 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r., polegającą na

łączeniu szerokiego grona partnerów (w szczególności lokalnych społeczności i przedsiębiorców, a także ekspertów) w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu, także z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć.

Narzędzia i formy partycypacji społecznej zastosowane na każdym etapie sporządzenia i wdrażania GPR ukierunkowane zostały na możliwie dojrzałe formy, obejmujące nie tylko informowanie, ale również opracowywanie, konsultowanie, współdecydowanie, kontrolę obywatelską, badania ilościowe (m.in. ankieta on-line) czy inicjatywę lokalną (m.in. nabór pomysłów na projekty poprzez fiszkę projektową). Ogólny schemat mechanizmów włączenia interesariuszy rewitalizacji na poszczególnych etapach rewitalizacji przedstawiono w tabeli 22.

Tabela 22 Zastosowane oraz zaplanowane formy partycypacji społecznej i partnerstwa na poszczególnych etapach rewitalizacji

Realizowane działania	Zastosowane oraz zaplanowane formy partycypacji społecznej i partnerstwa (mechanizmy włączenia interesariuszy rewitalizacji)
DIAGNOZOWANIE	
Diagnoza gminy w podziale na ustalone jednostki referencyjne we wszystkich sferach: społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji: - analiza wskaźnikowa ilościowa i jakościowa koncentracji problemów na podstawie ustalonych wskaźników dla poszczególnych jednostek we wszystkich ww. sferach; - analiza jakościowa potencjałów; - delimitacja przestrzenna obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.	1. Przeprowadzenie badania ankietowego w dniach 12–28.02.2025 r., dotyczącego sytuacji w gminie w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej oraz środowiskowej. 2. Przeprowadzenie spotkań z Radnymi Rady Miejskiej w Radomyślu Wielkim i Sołtysami – przedstawicielami mieszkańców gminy. Spotkania miały na celu przedstawienie wyników przeprowadzonej diagnozy, przybliżenie zagadnień związanych z rewitalizacją, określenie propozycji obszaru rewitalizacji, a także poznanie potrzeb i oczekiwań mieszkańców. 3. Konsultacje społeczne projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wraz z diagnozą gminy i mapami poglądowymi granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Odbyły się w dniach 24.04–29.05.2025 r. w następujących formach: 1) zbieranie uwag i wniosków w formie elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego, który można było dostarczyć: - drogą elektroniczną na podany w ogłoszeniu adres e-mail, - drogą korespondencyjną na adres Urzędu Miejskiego w Radomyślu Wielkim, - bezpośrednio do sekretariatu w Urzędzie Miejskim w Radomyślu Wielkim; 2) otwarte spotkanie z interesariuszami rewitalizacji z możliwością złożenia uwag i opinii w dniu 14.05.2025 r. w Remizie OSP Radomyśl Wielki; 3) zbieranie uwag ustnych do protokołu w sekretariacie w Urzędzie Miejskim w Radomyślu Wielkim. Zgodnie z art. 6 ust. 7 i 9 ustawy o rewitalizacji, niezwłocznie po zakończeniu niniejszych konsultacji została opracowana i opublikowana w dniu 30.05.2025 r. na stronie podmiotowej gminy i w BIP oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu – informacja podsumowująca ich przebieg. 4. Konsultacje społeczne projektu uchwały w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji odbyły się w dniach 24.04–29.05.2025 r. w następujących formach: 1) zbieranie uwag i wniosków w formie elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego, który można było dostarczyć: - drogą elektroniczną na podany w ogłoszeniu adres e-mail, - drogą korespondencyjną na adres Urzędu Miejskiego w Radomyślu Wielkim, - bezpośrednio do sekretariatu w Urzędzie Miejskim w Radomyślu Wielkim;

	2) otwarte spotkanie z interesariuszami rewitalizacji z możliwością złożenia uwag i opinii w dniu 14.05.2025 r. w Remizie OSP Radomyśl Wielki; 3) zbieranie uwag ustnych do protokołu w sekretariacie w Urzędzie Miejskim w Radomyślu Wielkim. W trakcie konsultacji społecznych dotyczących uchwały w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji, w wyznaczonym terminie nie wpłynęły żadne uwagi i/lub wnioski. Niezwłocznie po zakończeniu niniejszych konsultacji została opracowana i opublikowana w dniu 30.05.2025 r. na stronie podmiotowej gminy i w BIP oraz tablicy ogłoszeń Urzędu – informacja podsumowująca ich przebieg.
PROGRAMOWANIE	
Sporządzenie *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Radomyśl Wielki na lata 2026–2030:* - projektowanie i wybór rozwiązań; - określenie głównych założeń dokumentu; - identyfikacja i zaplanowanie listy projektów podstawowych oraz uzupełniających realizowanych przez różnych interesariuszy rewitalizacji; - określenie ram organizacyjno-finansowych realizacji rewitalizacji; - przeprowadzenie odpowiednich uzgodnień i zaopiniowanie dokumentu.	1. Przeprowadzenie otwartego naboru kandydatów na członków składu Komitetu Rewitalizacji, zgodnie z procedurą zwartą w Regulaminie, w dniach 04–16.07.2025 r. (włącznie). Zgłoszenia kandydatów można było dokonać w następujących formach: - drogą elektroniczną w formie skanu; - drogą korespondencyjną na adres Urzędu Miejskiego w Radomyślu Wielkim; - bezpośrednio do sekretariatu w budynku Urzędu Miejskiego w Radomyślu Wielkim. 2. Przeprowadzenie badania ankietowego w dniach 12.08–10.09.2025 r. dotyczącego sytuacji na obszarze rewitalizacji i potrzeb jego mieszkańców. 3. Przeprowadzenie naboru fiszek projektowych w dniach 12.08–10.09.2025 r., umożliwiających zgłoszenie propozycji projektów rewitalizacyjnych na wyznaczonym obszarze rewitalizacji: - drogą elektroniczną na adres e-mail; - drogą korespondencyjną na adres Urzędu Miejskiego w Radomyślu Wielkim; - bezpośrednio do sekretariatu w budynku Urzędu Miejskiego w Radomyślu Wielkim. 4. Otwarte spotkanie z interesariuszami rewitalizacji z możliwością złożenia uwag i opinii w dniu 30.09.2025 roku. 5. I posiedzenie Komitetu Rewitalizacji w dniu 30.09.2025 o godz. 17.00 w Remizie OSP w Radomyślu Wielkim w związku z opracowywanym Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Radomyśl Wielki w celu wybrania Przewodniczącego i Zastępcy Komitetu, a także przekazania najważniejszych informacji na temat rewitalizacji. 6. Konsultacje społeczne dokumentu w dniach …… oraz zbieranie uwag w następujących formach: - drogą elektroniczną na adres e-mail; - drogą korespondencyjną na adres Urzędu Miejskiego w Radomyślu Wielkim; - bezpośrednio do sekretariatu w budynku Urzędu Miejskiego w Radomyślu Wielkim. 7. Otwarte spotkanie konsultacyjne z interesariuszami rewitalizacji z możliwością złożenia uwag i opinii w dniu …….. r. o godz. ……. w Urzędzie Miejskim w Radomyślu Wielkim.

	Zgodnie z art. 6 ust. 7 i 9 ustawy o rewitalizacji, niezwłocznie po zakończeniu konsultacji została opracowana i opublikowana na stronie podmiotowej gminy i w BIP oraz tablicy informacyjnej Urzędu, informacja podsumowująca ich przebieg wraz z rejestrem zgłoszonych uwag i odniesieniem się do uwag z uzasadnieniem.
WDRAŻANIE (FINANSOWANIE)	
Wdrażanie założeń *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Radomyśl Wielki na lata 2026–2030*: - realizacja (wdrażanie) przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych (w tym w ramach partnerstw międzysektorowych); - prowadzenie aktywnej polityki informacyjnej oraz aktywizacji interesariuszy rewitalizacji.	1. Organizacja przez gminę otwartego naboru na partnera/partnerów spoza sektora finansów publicznych do wspólnej realizacji projektu zgodnie z *Ustawą z dnia 28 kwietnia 2022 roku o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027* (Dz. U. z 2022 r. poz. 1079 z późn. zm.). 2. Konkursy ofert dla organizacji pozarządowych. 3. Konkurs architektoniczny lub architektoniczno-urbanistyczny w zakresie zagospodarowania przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji. 4. Planowanie partycypacyjne obejmujące cykl spotkań służących zagospodarowaniu przestrzeni. 5. Warsztaty projektowe związane z kształtowaniem przestrzeni z wykorzystaniem map/makiet. 6. Spacery badawcze dla określonych grup społecznych w celu ogólnej oceny konkretnych rozwiązań architektonicznych czy infrastrukturalnych. 7. Realizacja projektów przez różnych beneficjentów (w tym w partnerstwach międzysektorowych). 8. Wspólne podejmowanie decyzji/kształtowanie przestrzeni/rozwiązywanie problemów/opiniowanie rozwiązań w trakcie cyklicznych spotkań Komitetu Rewitalizacji. 9. Spotkania informacyjno-konsultacyjne z mieszkańcami, organizowane w miarę postępu wdrożenia projektów. 10. Realizacja małych inicjatyw interesariuszy rewitalizacji i wydarzeń lokalnych związanych z rewitalizacją.
MONITOROWANIE, EWALUACJA, AKTUALIZACJA	
Ocena realizacji założeń *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Radomyśl Wielki na lata 2026–2030* - prowadzenie monitoringu realizacji rewitalizacji; - wykonanie ewaluacji założeń programowych; - aktualizacja dokumentu.	1. Opiniowanie cyklicznych raportów/sprawozdań z postępu w realizacji dokumentu przez Komitet Rewitalizacji oraz ich upublicznianie na stronie internetowej gminy i w Biuletynie Informacji Publicznej. 2. Spotkania informacyjno-konsultacyjne w celu przekazywania informacji na temat postępu we wdrażaniu projektów rewitalizacyjnych. 3. Opracowanie ewaluacji *mid-term i ex-post* z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji wraz z uzyskaniem opinii mieszkańców na temat efektywności przeprowadzonych działań rewitalizacyjnych. 4. Możliwość wystąpienia z wnioskiem o aktualizację dokumentu przez inicjatywę co najmniej 100 mieszkańców lub podmiotu planującego realizację przedsięwzięcia inwestycyjnego lub społecznego na obszarze rewitalizacji. 5. Opiniowanie zgłoszonych wniosków o aktualizację dokumentu przez Komitet Rewitalizacji.

Źródło: Opracowanie własne

Realizacja oraz zaplanowanie różnorodnych form partycypacji społecznej i aktywizacji społeczności lokalnej umożliwiło dotarcie do szerokiego grona przedstawicieli interesariuszy oraz poznanie ich potrzeb i oczekiwań w celu dostosowania wsparcia. Wartością dodaną przeprowadzonych metod partycypacji i „budowania" partnerstwa była możliwość skonfrontowania wiedzy o wielu aspektach funkcjonowania obszaru rewitalizacji przez różne środowiska lokalne, co w konsekwencji doprowadziło do pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji i będzie stanowiło podstawę uzasadnienia podjętych na nim działań. Ponadto zakłada się, że partycypacyjny model opracowania dokumentu będzie się przekształcał w partycypacyjny model wdrażania, a wokół grupy uczestniczącej w pracach nad dokumentem będą pojawiały się kolejne podmioty lokalne angażujące się w działania rewitalizacyjne.

Zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy o rewitalizacji: „partycypacja społeczna obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz w pracach Komitetu Rewitalizacji".

W związku z powyższym na etapie sporządzenia *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Radomyśl Wielki na lata 2026–2030* zgodnie z procedurą określoną przepisami ww. ustawy, powołany został Komitet Rewitalizacji, w skład którego wchodzą interesariusze rewitalizacji, tj. przedstawiciele mieszkańców gminy (w tym obszaru rewitalizacji), organizacji pozarządowych i grup nieformalnych, przedsiębiorców, jednostek organizacyjnych gminy oraz innych grup społecznych. Pierwszym etapem procedury było uchwalenie przez Radę Miejską *Uchwały Nr XVII/124/25 Rady Miejskiej w Radomyślu Wielkim z dnia 26.06.2025 roku w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji* wraz z załącznikiem stanowiącym *Regulamin Komitetu Rewitalizacji*. Podjęcie uchwały poprzedzone było konsultacjami społecznymi przeprowadzonymi w dniach 24.04–29.05.2025 r. w następujących formach: zbieranie uwag i wniosków w formie papierowej oraz elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego (dostarczanego drogą elektroniczną na podany adres e-mail, drogą korespondencyjną na adres Urzędu Miejskiego w Radomyślu Wielkim, bezpośrednio do sekretariatu w budynku ww. Urzędu), otwartego spotkania konsultacyjnego w dniu 14.05.2025 r. oraz zbierania uwag ustnych do protokołu w sekretariacie w budynku ww. Urzędu. Wszystkie dokumenty dostępne były w wersji papierowej w Urzędzie Miejskim w Radomyślu Wielkim oraz w wersji elektronicznej na oficjalnej stronie internetowej Gminy Radomyśl Wielki, a także na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej. Po podjęciu ww. uchwały przez Radę Miejską, na zasadach określonych w przyjętym *Regulaminie Komitetu Rewitalizacji*, ogłoszony został na stronie internetowej gminy, w BIP oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego w Radomyślu Wielkim otwarty nabór na członków Komitetu Rewitalizacji, który trwał w dniach 04–16.07.2025 r. włącznie. Zgłoszeń kandydatów można było dokonać poprzez wypełnienie *Formularza zgłoszeniowego na członka Komitetu Rewitalizacji* oraz dostarczenie go w taki sam sposób, jak w przypadku ww. formularza konsultacyjnego. Organem właściwym do rozpatrzenia zgłoszonych kandydatur był Burmistrz Radomyśla Wielkiego. Wybrani kandydaci zostali powołani na członków Komitetu Rewitalizacji *Zarządzeniem nr 125/25 Burmistrza Radomyśla Wielkiego z dnia 21.07.2025 r. w sprawie powołania Komitetu Rewitalizacji ds. Gminnego*

Programu Rewitalizacji Gminy Radomyśl Wielki (zgodnie z limitami osobowymi określonymi w Regulaminie).

Zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, Komitet stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny Gminnego Programu Rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą Burmistrza Radomyśla Wielkiego w zakresie rewitalizacji.

Zasady jego działania określa Regulamin Komitetu Rewitalizacji, stanowiący załącznik do uchwały nr XVII/124/25 Rady Miejskiej w Radomyślu Wielkim z dnia 26.06.2025 roku w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji. Według zapisów niniejszego regulaminu, Komitet uprawniony jest do opiniowania GPR na etapie opracowania, a następnie jego wdrażania, monitorowania i ewaluacji oraz podejmowania inicjatyw związanych z rewitalizacją w Gminie Radomyśl Wielki. Ponadto uczestniczy w sporządzaniu i opiniowaniu projektów uchwał Rady Miejskiej w Radomyślu Wielkim oraz zarządzeń Burmistrza Radomyśla Wielkiego, związanych z rewitalizacją.

4. Procedura strategicznej oceny oddziaływania dokumentu na środowisko oraz opiniowania przez właściwe instytucje

Przepisy *Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 z późn. zm.) określają, dla jakiej kategorii dokumentów planistycznych, ze względu na ich indywidualną zawartość oraz zewnętrzne uwarunkowania, istnieje konieczność przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Ponadto przesłanką obowiązkowo kwalifikującą do przedmiotowej oceny, zgodnie z art. 46 pkt 3 i art. 47 ww. ustawy jest stwierdzenie, iż w efekcie realizacji przedsięwzięć wystąpi znaczące negatywne oddziaływanie na środowisko, w tym na obszary Natura 2000.

Decyzję o przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wydaje organ opracowujący projekt dokumentu sam bądź zgodnie z art. 47 ww. ustawy, w uzgodnieniu z właściwym organem ochrony środowiska, którym w tym przypadku jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie. **[Gmina wystąpi z wnioskiem]**

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie…….

Gmina Radomyśl Wielkie nie wystąpiła z wnioskiem do Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie o uzgodnienie braku konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Radomyśl Wielki na lata 2026–2030*. W piśmie o uzgodnienie braku konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko powołano się na art. 47 *Ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*, zgodnie z którym organem właściwym w sprawach opiniowania i uzgadniania w ramach strategicznych ocen oddziaływania na środowisko jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie. W związku z tym wystąpienie z wnioskiem do Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie nie było wymagane.

Zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt 4 *Ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji* (Dz. U. z 2024 r. poz. 278), Burmistrz Gminy Radomyśl Wielki dnia …… r. wystąpił także o zaopiniowanie projektu *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Radomyśl Wielki na lata 2026–2030* przez instytucje zewnętrzne wymienione we wskazanym artykule ww. ustawy. Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy o rewitalizacji, Burmistrz wyznaczył 21-dniowy termin przedstawienia opinii, licząc od dnia doręczenia projektu dokumentu. Rejestr zbiorczego zestawienia opinii wraz ze zgłoszonymi w ich ramach uwagami i/lub propozycjami, a także rekomendacją do ich całościowego bądź częściowego wprowadzenia lub uzasadnieniem do ich nie wprowadzania, opublikowany został na stronie internetowej gminy oraz stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej.

5. Specjalna Strefa Rewitalizacji

Istnieje możliwość ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji (SSR) na okres nie dłuższy niż 10 lat, o której mowa w art. 25 ustawy o rewitalizacji. W tym celu, na wniosek Burmistrza Radomyśla Wielkiego, zostaną podjęte odrębne uchwały przez Radę Miejską w Radomyślu Wielkim w sprawie ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji na wskazanym obszarze rewitalizacji na okres 10 lat – po uchwaleniu *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Radomyśl Wielki na lata 2026–2030.*

6. Sposób realizacji dokumentu a polityka mieszkaniowa i planowanie przestrzenne w gminie

6.1. Niezbędne zmiany w polityce mieszkaniowej

W związku z realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Radomyśl Wielki nie są wymagane zmiany w następujących uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 *Ustawy z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego* (Dz. U. z 2023 r. poz. 725):

1. *Uchwale Nr XI/88/24 Rady Miejskiej w Radomyślu Wielkim z dnia 30 grudnia 2024 r. w sprawie przyjęcia Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Radomyśl Wielki na lata 2025–2029*.

6.2. Niezbędne zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

W związku ze sporządzeniem *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Radomyśl Wielki na lata 2026–2030* nie przewiduje się wprowadzania zmian w aktualnie obowiązującym Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego. Obecnie niewielka część obszaru gminy jest objęta Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego. Na obszarze rewitalizacji częściowo został przyjęty Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Uchwałą nr III/21/18 Rady Miejskiej w Radomyślu Wielkim z dnia 19 grudnia 2018 r. (Dz. Urz. Woj. Podkarpackiego poz. 1481 z dnia 11 marca 2019 r.) oraz Uchwałą nr XXXVII/275/10 Rady Miejskiej w Radomyślu Wielkim z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie: I zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego nr 4/2002 w Radomyślu Wielkim przy ul. Wałowej. Nie przewiduje się również konieczności sporządzenia i uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji, o którym mowa w art. 37f ust. 1 *Ustawy z dnia 27 marca 2003 roku*

o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1130 z późn. zm.). Ponadto gmina nie posiada Planu ogólnego, w związku z tym nie wskazuje się zmian w planie ogólnym – gmina jest w trakcie jego opracowywania.

Spis map

Mapa 1 Lokalizacja obszaru rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego w Gminie Radomyśl Wielki 18
Mapa 2 Granice wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Radomyśl Wielki ... 19
Mapa 3 Zasięg obszarów przekroczeń poziomu celu długoterminowego ozonu określonego ze względu na ochronę zdrowia w województwie podkarpackim w 2023 roku 37
Mapa 4 Zasięg obszarów przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyle zawieszonym PM10 określonego ze względu na ochronę zdrowia w województwie podkarpackim w 2023 roku 38
Mapa 5 Przestrzenne rozmieszczenie projektów podstawowych na obszarze rewitalizacji 66

Spis schematów

Schemat 1 Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Radomyśl Wielki 15
Schemat 2 Sfery tematyczne analizowane w szczegółowej diagnozie obszaru rewitalizacji .. 20
Schemat 3 Założenia *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Radomyśl Wielki na lata 2026–2030* 46
Schemat 4 Struktura zarządzania i wdrażania rewitalizacji w Gminie Radomyśl Wielki 79

Spis tabel

Tabela 1 Wskaźniki obrazujące sytuację na terenie Gminy Radomyśl Wielki w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej 12
Tabela 2 Liczba ludności na obszarze rewitalizacji w porównaniu do liczby ludności Gminy Radomyśl Wielki w latach 2019–2023 21
Tabela 3 Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z poszczególnych powodów w przeliczeniu na 100 os. wg miejsca zamieszkania obszarze rewitalizacji i średnio w Gminie Radomyśl Wielki w 2023 roku 23
Tabela 4 Wyniki egzaminów ósmoklasisty w szkołach podstawowych zlokalizowanych na obszarze Gminy Radomyśl Wielki w 2023 roku 25
Tabela 5 Wykaz obiektów ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Radomyśl Wielki zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji 32
Tabela 6 Ilość odpadów stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi lub stanu środowiska – azbest oraz ilość unieszkodliwionego azbestu w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2023 roku na terenie obszaru rewitalizacji i w Gminie Radomyśl Wielki 36
Tabela 7 Zidentyfikowane problemy oraz potencjały wyznaczonego obszaru rewitalizacji ... 39
Tabela 8 Kierunki działań wraz z odniesieniem ich do zidentyfikowanych potrzeb rewitalizacyjnych, mające na celu eliminację lub ograniczenie występowania negatywnych zjawisk 47
Tabela 9 Projekt podstawowy nr 1 48

Tabela 10 Projekt podstawowy nr 2 51
Tabela 11 Projekt podstawowy nr 3 53
Tabela 12 Projekt podstawowy nr 4 55
Tabela 13 Projekt podstawowy nr 5 57
Tabela 14 Planowane źródła finansowania projektów podstawowych 60
Tabela 15 Charakterystyka uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych 62
Tabela 16 Komplementarność problemowa – potrzeby rewitalizacyjne wraz z odpowiadającymi im celami rewitalizacji i kierunkami działań oraz zaplanowanymi projektami podstawowymi i przedsięwzięciami uzupełniającymi 68
Tabela 17 Wykaz najważniejszych projektów zrealizowanych na wyznaczonym obszarze rewitalizacji lub mających wpływ na jego rozwój społeczno-gospodarczy na terenie Gminy Radomyśl Wielki 71
Tabela 18 Nawiązanie Gminnego Programu Rewitalizacji do dokumentów strategicznych i planistycznych 73
Tabela 19 Szacunkowe ramy finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Radomyśl Wielki na lata 2026–2030 75
Tabela 20 Harmonogram wdrażania dokumentu 80
Tabela 21 Wskaźniki monitoringowe wdrażania *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Radomyśl Wielki na lata 2026–2030* 84
Tabela 22 Zastosowane oraz zaplanowane formy partycypacji społecznej i partnerstwa na poszczególnych etapach rewitalizacji 90

Spis wykresów

Wykres 1 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania w latach 2019–2023 na obszarze rewitalizacji 22
Wykres 2 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania w 2023 roku na obszarze rewitalizacji i w Gminie Radomyśl Wielki . 22
Wykres 3 Średnie % wyniki z egzaminu ósmoklasisty z matematyki, j. polskiego i j. angielskiego w Gminie Radomyśl Wielki, powiecie mieleckim, województwie podkarpackim i kraju w 2023 r. 26
Wykres 4 Liczba organizacji pozarządowych na 1 000 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania w 2023 roku na obszarze rewitalizacji i w Gminie Radomyśl Wielki 27
Wykres 5 Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania w 2023 r. na obszarze rewitalizacji i w Gminie Radomyśl Wielki 34
Wykres 6 Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych z rejestru REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania w 2023 r. na obszarze rewitalizacji i w Gminie Radomyśl Wielki 34

Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji

Pień

Dulcza Mała

Radomyśl Wielki

Partynia

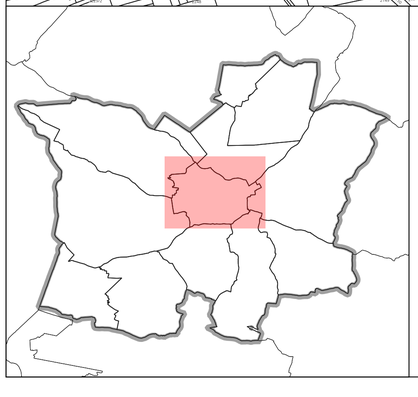
Ruda

Dulcza Wielka

Zdziarzec

Dąbie

0 100 200 300 400 m

LEGENDA

- Gmina Radomyśl Wielki
- Jednostki pomocnicze
- Obszar rewitalizacji

Kierunki zmian

- Funkcja społeczna
- Zagospodarowanie terenu
- ❶ Projekt podstawowy nr 1
- ❷ Projekt podstawowy nr 2
- ❸ Projekt podstawowy nr 3
- ❹ Projekt podstawowy nr 4
- ❺ Projekt podstawowy nr 5

GMINA RADOMYŚL WIELKI - GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI

PODSTAWOWE KIERUNKI ZMIAN FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH

OBSZAR REWITALIZACJI - Radomyśl Wielki

skala 1:6000